

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
ОСМО ВАНРЕДНО ЗАСЕДАЊЕ
У ЈЕДАНАЕСТОМ САЗИВУ
Први дан рада
21. јун 2018. године

(Седница је почела у 10.20 часова. Председава Маја Гојковић,
председник Народне скупштине.)

*
* *

ПРЕДСЕДНИК: Даме и господо народни посланици, отварам Осму седницу ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у Једанаестом сазиву.

На основу службене евиденције о присутности народних посланика констатујем да седници присуствује 98 народних посланика.

Ради утврђивања броја присутних у сали, молим да убаците своје идентификационе картице у посланичке јединице.

Посланик Петронијевић да провери своју картицу.

Ето, видите да сад има један више.

Молим да престанете да се играте картицама.

Констатујем да је применом електронског система за гласање утврђено да је у сали присутно 136 народних посланика и да имамо услове за почетак рада.

Да ли неко од председника, односно овлашћених представника посланичких група жели да затражи обавештење или објашњење у складу са чланом 287. Пословника?

Први је Јован Јовановић.

ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ: Хвала.

Прво питање упућујем директору РТС-а и министру културе и информисања, а односи се на начин на који тзв. јавни сервис прати Светско првенство у фудбалу.

Питање је – да ли намеравају да учине нешто поводом употребе ратне терминологије и константног потпиривања националистичких

страсти, нарочито пред меч нашег националног тима са репрезентацијом Швајцарске, за коју игра неколико играча албанског порекла?

Тако је, на пример, у синоћној емисији „Руска бајка“ емитован прилог новинара Душка Албијанића у ком је меч између две репрезентације упоредио са Битком за Калињинград с почетка 1945. године. Подсетићу, ова битка је била једна од последњих операција Црвене армије на Источнопруском фронту против нацистичке Немачке.

Истовремено, новинар Албијанић је у прилогу „Из подморнице Руске армије“ симболично позвао телефоном неколико фудбалера наше репрезентације позивајући их да се спреме за ову битку, а на крају прилога на главу је поносно ставио капу коју носе чланови посада ових подморница.

Напомињем, уз то, да је пласирана и лажна информација ...

(Народни посланици говоре углас.)

Само бих обавестио млађег Шешелја да имам црни појас трећи дан у аикиду, тако да се превише не јуначи.

И моје следеће питање је у вези са Светским првенством. Ризикујући да будем сврстан међу мрзитеље Србије ...

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Ђорђе Милићевић): Молим вас, само мало тише.

ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ: ... И најпрљавији талог српске друштвене сцене, како то етикетира једна од ударних медијских песница режима.

Ово питање се односи на учешће сина председника државе у својству навијача наше репрезентације.

Само присуство Данила Вучића на утакмицама свакако није проблематично, али на фотографијама са утакмице са Костариком он се налази у друштву људи за које неки медији тврде да су чланови криминалних структура против којих су вођени поступци за различита кривична дела. Ово је, свакако, разлог да се забринемо за његову безбедност, и зато би сви ови наводи медија требало да буду разјашњени.

Осим тога, на фотографијама се види да неки од тих тзв. навијача имају службене легитимације, па се поставља питање – на основу чега су они те легитимације добили, као и да ли су можда тамо путовали специјалним чартер летом и ко је покрио трошкове тог путовања? Поставља се, такође, питање – да ли председниковом сину држава Србија пружа обезбеђење у Русији, по ком основу и колико то обезбеђење кошта?

Ова питања упућујем пре свега министру унутрашњих послова, који би требало да брине о сигурности свих грађана, па и сина председника Србије, као и министру за спорт и председнику Фудбалског савеза.

Истински одговори би вероватно показали зашто држава нема снаге да се обрачуна са хулиганима.

Треће питање упућујем министру за рад и социјална питања и председници Владе, а у вези са недавно одржаним заседањем Међународне конференције рада у Женеви – шта намеравају да учине поводом негативних закључака који се односе на Србију?

Наиме, како одлични познаваоци Међународне организације рада тврде, први пут у њеној историји једна држава се због неиспуњавања обавеза истовремено нашла на дневном реду два одбора, Акредитационог и Одбора за примену стандарда.

Акредитациони одбор се бавио неиспуњавањем прошлогодишње препоруке да се члановима наше делегације обезбеде дневнице које су у складу са трошковима живота и условима који су неопходни за пристојан смештај и оброке у Женеви. Неиспуњавањем ове препоруке Влада Србије није испунила своју обавезу у складу са чланом 13. став 2. тачка а) Устава Међународне организације рада. Зато је у последњем извештају Одбор заоштрио језик и практично захтевао од Владе да испуни своје обавезе.

На овај начин Влада Србије не само да не испуњава своје међународне обавезе, већ додатно нарушава углед земље тако што су чланови наше делегације због демагошки ниских дневница од 15 евра редовно изложени подсмеху чланова делегација других земаља.

Истовремено, Одбор за примену стандарда изразио је дубоку забринутост што Влада Србије већ три године није испуњавала основну обавезу подношења извештаја о примени ратификованих конвенција. Због тога се Србија нашла у друштву држава попут Сомалије, Конга, Белизеа, Кукових Острва и Екваторијалне Гвинеје. Још више поражава објашњење које је представник Владе дао за такво понашање, а то је да смо често имали изборе. Тиме је на посредан начин признато да су државни службеници активно учествовали у изборним кампањама.

Осим тога, расправљало се и о притужбама да је Влада искључила социјалне партнере из процеса израде социјалног законодавства и законодавства о раду, а то је случај и са предлозима закона који се налазе на дневном реду ове седнице. Овај случај веома сликовито описује природу и начин функционисања власти, како на међународном тако и на унутрашњем плану – с једне стране неиспуњавање међународних обавеза и несхватање како то утиче на срозавање ионако нарушеног угледа земље, а са друге политизација, односно партизација државне управе, као и незаинтересованост за истински друштвени дијалог и потребе грађана.

Пошто је остало још нешто мало времена, упућујем и питање председници Владе и министру привреде – зашто Влада Србије и српске фирме досада нису позитивно одговориле на недавно добијену понуду Анголе, вредну готово једну милијарду евра, за изградњу инфраструктуре у овој земљи? Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Јовановићу.

Реч има народни посланик Ђорђе Вукадиновић.

Изволите.

ЂОРЂЕ ВУКАДИНОВИЋ: Захваљујем.

Моје питање иде на адресу председника Владе, госпође Ане Брнабић, у вези са њеним последњим, рекао бих и више него контроверзним, изјавама последња два дана, које апсолутно захтевају одговор и разјашњење.

Само бих пре тога поставио једно допунско питање на моје прошло питање Министарству пољопривреде у вези са разговором које је министар пољопривреде, односно господин Недимовић, имао са представницима Асоцијације пољопривредника, да питам – наравно, у вези са ценом горива – да ли је тачно да је том приликом представницима пољопривредника саопштено да не може да се спусти, односно да се дају повољније цене горива за пољопривреднике пре јесени због – али сад питање је зашто – због тога што треба претходно ММФ да одобри то снижење, односно снижење акциза и умањење цене горива за пољопривредне произвођаче, а ја бих рекао и за све потрошаче у земљи. Дакле, да ли је могуће да ММФ одлучује чак и о таквим стварима, које се тичу акцизне политике Владе Србије?

Но, главно питање, као што рекох, иде на адресу госпође Брнабић, која је у два дана дала две више него, рекао бих, проблематичне изјаве и при чему је, што је најгоре, другом само потврдила прву, иако је вероватно имала намеру да појасни или да се оправда.

Госпођа Брнабић је за немачки „Велт“ – није неважно ни коме је то речено, ни када – рекла да би даље инсистирање Србије да Косово припада Србији онемогућило компромис. Реч је, наравно, о бриселским споразумима, односно договорима и преговорима који се сада у недељу настављају од стране председника Србије Александра Вучића и председника тзв. Косова Хашима Тачија. Као припрема и увод у те преговоре госпођа Брнабић пледира на компромис и каже: „Косово је било Србија. Тачка. Сада морамо наћи компромис. Србија никада неће признати независно Косово ... А када бисмо и даље инсистирали да Косово припада Србији, компромис не би био могућ.“

Дакле, то се зове унапред одустајање од своје основне преговарачке позиције и прихватање или налагање на политику – дај шта даш, ако хоћеш нешто да даш. Тако се, као што сам ја говорио овде, ни на пијаци више не тргује, а камоли да се воде озбиљни међународни разговори.

Што је најгоре, увек постоји могућност да је неко погрешно протумачен, да га нисте добро разумели, поготово што је то интервју, као што рекох, за немачки медиј, али нажалост, колико сутра, тј. јуче, госпођа

Брнабић понавља своју констатацију и своју тезу, минимално измењену. Она каже: „Морамо да будемо отворени за компромис, али то значи да се не може ићи ни у један екстрем.“

Ја се слажем са тиме, компромис је неопходан, разговори су неопходни, али шта је тај екстрем у који не треба, по нашој премијерки, ићи? Она каже: „Морамо да напустимо наша комфорна мишљења о томе шта је то где је Косово је Србија или Србија ће признати независност Косова.“ Дакле, оно што пише у Уставу Србије и што је, између осталог, и програм Владе Србије, оно на шта су се заклели и председник Владе, председник Републике и сви министри који су овде полагали заклетву, она то сматра и назива, и то два пута заредом, неком врстом екстрема и крајности коју морамо да напустимо. На страну што је то антиуставно, него то је, као што рекох, страховито лоше као платформа за преговоре у које треба ићи.

С друге стране, још је погубнији утисак кад погледамо шта ради албанска страна у том тренутку, и Хашим Тачи и Енвер Хоџе, они нама подижу лествицу. Кажу да формирање заједнице српских општина треба да иде у пакету са пријемом Косова у Уједињене нације. Хашим Тачи говори о односима две државе и два народа који ће се регулисати да би онда могли да иду у Европску унију и НАТО. Дакле, хоћу да кажем, с друге стране, подиже лествицу, максимализује своје захтеве, а ми унапред идемо с позицијом – дај шта даш.

То је још један разлог, и завршавам тиме, због којег мислим да је врло важно и неопходно да се ова скупштина што пре позабави темом Косова и Метохије. Ово је већ осма седница, специјална односно посебна, у току месеца јуна; шта је проблем да се наредних дана и наредне недеље организује још једна, на тему Косова и Метохије, да се погледамо у очи и кажемо јасно шта мислимо? Не мислим да смо сви истомишљеници, ни са ове ни са оне стране, али мислим да би велика већина, или апсолутна већина, морала да буде против ових ставова, које, нажалост, председник Владе Србије неколико пута изговара и још понавља. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, господине Вукадиновићу.

Реч има народни посланик Мирослав Алексић.

Изволите.

МИРОСЛАВ АЛЕКСИЋ: Захваљујем, господине председавајући.

Прво питање постављам председници Скупштине, госпођи Маји Гојковић. Када ће се Скупштина Републике Србије изјашњавати у вези са имунитетом председника Републике Александра Вучића на који се Виши суд у Београду позвао у случају тужбе Вука Јеремића против Александра Вучића?

Дакле, подсетићу грађане да је Вук Јеремић поднео тужбу против Александра Вучића због повреде угледа и части које му је нанео изјавама када га је прогласио за вођу међународне криминалне банке лопова и да се суд практично у име Александра Вучића, као да је његов адвокат, позвао на имунитет иако је господин Јеремић господина Вучића тужио као грађанина а не као председника Републике. У овом нашем Пословнику у члану 119 јасно стоји да председник Републике ужива исти имунитет као што то уживају и народни посланици у овом дому. Ово је један невиђени правни преседан, где је суд донео одлуку да практично буде заступник председника Републике Александра Вучића.

С друге стране, ако је он сигуран у оно што је говорио, ако стоји иза тих речи, а сведоци смо како је говорио да се не плаши суда, да се не плаши Јеремића, ако је истина то што је говорио, зашто лепо сада не оде на суд па нека објасни то на суду и докаже да је све то што говорио истина, а не да лјага и плује људе без икаквог утемељења? Дакле, говори се о томе да се човек крије иза суда, иза институција ове државе тако што гази институције система. Ем што не сме да изађе на телевизијски дуел, не сме очигледно да изађе ни на суд него му је лако да тако осуђује и оптужује људе без доказа.

Друго питање, које постављам такође председници Скупштине. Прочитаћу цитат који ће уједно бити и моје питање.

Дакле, тражимо хитно заказивање седнице Скупштине Србије на којој би се расправљало о свим мерама које Србија треба да предузме како би помогла и држави и српском народу на Косову и Метохији. Даље, да се са мерама које ће државни органи предузети морају упознати и сви грађани Републике Србије, а не само политичке елите.

Цитирао сам Александра Вучића и тај цитат је моје питање. Апсолутно се са њиме слажем. Дакле, да ли ћете сазвати посебну скупштину на којој ће се расправљати о будућности грађана који живе на Косову и Метохији и Косову и Метохији као делу Републике Србије у складу са Уставом?

То нарочито постављам као питање зато што су политичке елите, премијер Републике Србије, односно госпођа Брнабић, која је сплетом неких чудних околности постала премијер, дала себи за сходно да она каже да Косово више није Србија. Цитираћу, рекла је – Косово је некада било Србија и – компромис не подразумева да Косово припада Србији.

Ја ћу подсетити вас колеге народне посланике и председника Републике и министре шта стоји у заклетви коју су овде пред нама посланицима, Мирослављевим јеванђељем и грађанима Србије казали. Задњи део заклетве гласи – да ћу дужност члана Владе вршити савесно,

одговорно и предано и бити посвећен очувању Косова и Метохије унутар Републике Србије.

Дакле, Народна странка тражи сазивање посебне седнице са овом темом. Тражи од председника Републике и председника Народне скупштине да траже одговорност премијера и чланова Владе да поднесу оставке јер немају право да они крчме имовину и националне интересе Републике Србије и будућност грађана Републике Србије, ма у ком делу Србије живели, да ли на Косову и Метохији или у било ком другом делу Републике Србије. То није њихово породично наслеђе да могу сами да доносе одлуке о томе како ће то продавати, крчмити и договарати.

Вероватно је ово део једне велике кампање коју већ месецима и годинама режим СНС-а спроводи са циљем предавања Косова и давања столице Уједињених нација Косову. Ових дана имате појачане партијске активности па обилазите све градове широм Србије и убеђујете их и говорите вашим члановима како треба да крену у народ, у грађане и да им кажу зашто је за Србију добро да се потпише правнообавезујући споразум и да чланство у Уједињеним нацијама Косову.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Бранислав Михајловић.

Изволите.

БРАНИСЛАВ МИХАЈЛОВИЋ: Захваљујем.

Прво питање упућујем премијерки Брнабић, која је за немачки лист „Велт“ оценила да је Косово било Србија и да, ако бисмо и даље инсистирали да Косово припада Србији, компромис не би био могућ.

По Уставу и законима земље Србије та изјава је равна велеиздаји, поготово ако је даје председник Владе. Положај Косова и Метохије је одређен Уставом Републике Србије, на чије спровођење се председница Владе заклетвом обавезала. Такође, Народна скупштина Србије је једино место на коме се о томе сме и може разговарати.

Питање за премијерку Брнабић – да ли сте заборавили да сте у овој скупштини пред овим посланицима положили заклетву којом сте се обавезали на поштовање и одбрану Устава Србије? Зашто дајете изјаве које не поштују устав властите земље? Да ли знате иједног председника владе било које земље у свету који се на овакав начин односи према уставу сопствене земље? Да ли разумете да сте својом изјавом извршили кривично дело угрожавања независности Републике Србије из члана 305. Кривичног закона, јер њом доводите Републику Србију у положај потчињености и зависности? Да чините кривична дела против уставног уређења и безбедности Србије из члана 320. Кривичног закона? Изјаву сигурно нисте дали случајно, из ваше главе, већ је она сигурно део договора са Н.Н. лицима и/или домаћим или страним око припремања и

практично наговарања грађана Србије да забораве на Косово и Метохију, што чини кривично дело удруживање ради противуставне делатности из члана 319. Кривичног закона.

Питање за републичког јавног тужиоца Загорку Доловац. Госпођо Доловац, јесте ли живи? Председница Владе Републике Србије наочиглед свих грађана својим изјавама врши кривична дела против уставног поретка Републике Србије. Тражимо, у име грађана Србије, да коначно почнете да радите посао за који сте плаћени и огласите се и јавно поводом изјаве премијерке Брнабић да је Косово било део Србије. Зашто не вршите своју службену дужност и реагујете на овакву изјаву? Треба ли да вас подсетим да нисте реаговали ни када је рушена Савамала, када је пао војни хеликоптер, када је нестао новинар Цветковић? Не реагујете ни сада. Шта треба да се деси да бисте ви радили свој посао?

Друго питање је за гувернерку Народне банке Србије Јоргованку Табаковић – започели сте други мандат гувернера са озбиљним професионалним аферама, као што је скандалозно ћутање Народне банке на кредите индексиране у швајцарским францима или преношење кредита из једне банке у другу без сагласности клијената. Да бисте грађанима замазали очи, објавили сте пре неколико дана да сте за првих пет месеци ове године казнили 11 банака. По којим правилима поступка сте их кажњавали? Које сте казне изрицали? Да ли су клијенти имали право учешћа у поступцима? Да ли су пропусти били систематски или појединачни и да ли су банке исправиле пропусте? Молимо вас да посланичкој групи Доста је било доставите сва решења о кажњавању банака.

Следеће питање упућујемо министру за државну управу и локалну самоуправу Бранку Ружићу. У ноћи између 14. и 15. јуна поплаве су погодиле села у општини Алексинац – Копривницу, Врћеновицу, Честу, Банковац и Породин, због чега је велики број домаћинстава претрпео озбиљну штету. Становници су звали Институт за јавно здравље, који је потврдио да ће због устајале воде и мртве стоке тек наступити зараза и угрожавање здравља, али они реагују само на позив локалне самоуправе.

Локална самоуправа није реаговала, а грађани нису успели ни да дозову комуналне инспекторе. Јавља се основана сумња да је то намерно урађено, из разлога што су за 2017. годину у буџету општине Алексинац била опредељена средства за одбрану од поплава, међутим, ништа није урађено, а новца, наравно, нема, тако да је у овој ситуацији на снази Закон о локалној самоуправи с обзиром да није проглашено ванредно стање, а локална самоуправа игнорише проблем покушавајући да сакрије своје пропусте.

Апелујемо да министар за државну управу и локалну самоуправу искористи своје овлашћења и алексиначкој локалној самоуправи нареди да делују у складу са законом и заштити своје грађане од здравствене катастрофе.

Друго, да се прогласи ванредно стање у свим селима и општинама у Србији које су претрпеле штету како би на снагу ступио Закон о ванредним ситуацијама, где ингеренција са локалне самоуправе прелази на Министарство унутрашњих послова како би МУП упутио помоћ свим општинама у виду опреме и људства ради што брже санације штете и отклањања опасности по живот и здравље становника тих општина. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Татјана Мацура.

Изволите.

ТАТЈАНА МАЦУРА: Захваљујем, председавајући.

Већина колега је већ поставила питања која смо ми желели да поставимо, тако да их ја не бих овом приликом понављала.

Поставила бих питање министру Ђорђевићу и Министарству за рад, а тиче се Закона о раду, односно одредбе у члану 53. који регулише прековремени рад. У члану 53. се каже да је на захтев послодавца запослени дужан да ради дуже од пуног радног времена у случају више силе. Ова виша сила, нажалост, подразумева да се, на пример, лекари, полицајци, па чак и запослени у овој скупштини врло често излажу том проблему у којем морају да раде више него што је то законом прописано.

Између осталог, законом је прописано да прековремени рад не може да траје дуже од осам часова недељно и да запослени не може да ради дуже од 12 часова дневно, укључујући и прековремени рад. Узмите у обзир да један полицијски службеник који, рецимо, ради као инспектор у некој полицијској станици није лако замењив и с тим у вези он своје прековремене сате може и те како да премаши већ током само једног викенда, тако да му сваки наредни, прековремени сат у ствари није плаћен.

Оно како закон, односно подзаконски акти ово регулишу је тако да запослени добијају слободне дане. Опет узмите у обзир да су те особе незамењиве и у том смислу они не могу на квалитетан начин да искористе своје слободне дане на које би имали право.

Молим министра Ђорђевића да озбиљно схвати овај проблем и да схвати да постоји једна велика група људи која је осуђена да ради прековремено и да за тај прековремени рад не добија новац и да не може никако другачије да га надомести, да размисли о изменама Закона о раду или о некаквом подзаконском акту који би регулисао ово питање, јер наши грађани желе да раде за новац а не за слободне дане које не могу да искористе.

Друго питање, односно други захтев бих упутила председници Народне скупштине. Замолила бих је да у најкраћем могућем периоду одржимо један колегијум. Председници посланичких група би морали да се састану како би се ова ситуација у Скупштини, коју, ево, из недеље у недељу живимо, прекинула. Народна скупштина тренутно заседа у ванредним околностима, ово су ванредна заседања Скупштине, а ми имамо чешћа заседања него што је то у редовном сазиву, тј. у пролећном или у јесењем сазиву. Председница Скупштине је дужна да одржи колегијум и ја предлажем да се то догоди у најкраћем могућем року с обзиром да је најављено да ћемо имати још нека заседања у овом периоду.

Све је већи број амандмана који се подноси а који немају апсолутно никакав смисао. Јуче смо гледали то приликом усвајања закона, да се ниједан од бесмислених амандмана који се масовно подносе не усваја. Овај проблем мора да се реши. Ја разумем да је то терање ината једној страни ове скупштине и да ће се у редовном заседању наставити терање ината, међутим, шта је циљ нас као народних посланика? Наш циљ је да доносимо законе који ће бити у најбољем интересу грађана Републике Србије. Нити је једна пракса добра, нити је друга пракса добра. И са једном и са другом мора да се престане.

Апелујем на председницу Скупштине да одржимо колегијум, да се председници посланичких група заједно са њом договоре како ћемо у овом, па и у јесењем и пролећном наредном заседању наставити рад онако како су нас грађани за то и бирали. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колегинице Мацура.

Реч има народни посланик Бошко Обрадовић.

Изволите.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Поштоване колеге народни посланици, уважени председавајући, уважени грађани Србије, моје прво посланичко питање у име посланичке групе Српског покрета Двери усмерено је ка надлежном јавном тужилаштву, које питам – када ће реаговати и кривично процесуирати председника Владе Републике Србије Ану Брнабић за антиуставно деловање против територијалног интегритета и суверенитета државе Србије?

Некада у Кривичном закону ова дела које је починила Ана Брнабић називала су се издајом и велеиздајом, али су та кривична дела избачена из Кривичног законика и остало нам је само тужилаштво које може да делује због кршења Устава и повреде територијалног интегритета и суверенитета државе Србије.

Ми смо доживели да је председник Владе Републике Србије Ана Брнабић изјавила да је Косово било српско и Србија, што значи да више није, изјавила да нема компромиса са Албанцима без ако ми тврдимо да је

Косово и Метохија део Србије, што значи да она мисли да Косово и Метохија нису део Србије, да крши своју заклетву председника Владе Републике Србије и да треба да буде кривично гоњена.

Користим ову прилику да је позовем да уради једини могући морални чин, а то је да поднесе оставку на место председника Владе Републике Србије, ако мисли да Косово и Метохија нису Србија и да компромис са Албанцима подразумева одрицање од Косова и Метохије. Она би била одличан председник Владе, али независном Косову, с обзиром да се слаже са тим да је Косово независно и да није више Србија. Ово је скандал и морамо хитно реаговати и не дозволити да највиши државни функционери крше Устав и одричу се Косова и Метохије.

Питање за председника Србије, Александра Вучића – ко му је дао мандат да у недељу иде у Брисел и разговара са ратним злочинцем, терористом и сепаратистом Хашимом Тачијем? Да ли је икада од ове Народне скупштине Републике Србије добио мандат? Да ли је овде икада представио своју платформу за преговоре? Да ли ми знамо о чему он тајно преговара са светским званичницима и о чему тајно преговара са Шиптарима са Косова и Метохије? Да ли су тачне изјаве Хашима Тачија и његовог саветника Малићија да се спрема коначни, правнообавезујући споразум о признању лажне државе Косово, да су од недеље ово финални и завршни разговори на ту тему и да ће Косово након ових разговора постати члан УН-а и члан НАТО-а?

Да ли, дакле, Александар Вучић са тим мандатом, и ко му је дао тај мандат, иде у Брисел да би даље спасавао своју политичку каријеру и испуњавао обавезе које је преузео када су га његови западни ментори довели на власт 2012. године? Јер, поштовани грађани Србије, не заборавите, Александар Вучић никада не би дошао на власт да иза њега нису стале западне стране амбасаде и подржале његов долазак на власт зато што је он прихватио чак оно што Борис Тадић није желео да прихвати, а то је да се одрекне Косова и Метохије и да призна лажну државу Косово, што ових дана доживљавамо финале и у наредним месецима, зарад опстанка Вучића на власти, он ће очито бити спреман да потпише све што ће му бити потурено у Бриселу.

И, да не буде само критика, ево и предлога за министра иностраних послова, у форми питања, наравно, и председника државе. Држава Србија треба да позове руску војну мисију која би дошла на просторе Србије и Косова и Метохије и учествовала у заштити српског становништва пред најављеним прогонима, посебно на северу Косова и Метохије. Једино решење да се заштити безбедност грађана Србије на Косову и Метохији јесте долазак руске војне мисије, која би била, између осталог,

стационирана и на Копаонику и која би омогућила сигурност за грађане Србије који живе на Косову и Метохији.

Ја сам дубоко уверен, пошто актуелни председник Србије, Александар Вучић, има одличне односе са Владимиром Владимировичем Путином, председником Руске Федерације, да би Руска Федерација аутоматски прихватила долазак руске војне мисије у Србију, која би гарантовала безбедност грађанима на Косову и Метохији. И одмах да дам и завршни предлог, чим се повуку КФОР и НАТО са Косова и Метохије, тог тренутка да се повуче и руска војна мисија која би овим поводом требало да дође.

И коначно, када ће Влада испунити своје обећање о смањењу акцизе на гориво у Србији? Ево, седам дана је прошло од тог обећања, нема више протеста, а нема ни смањења акцизе.

И када ће министар Стефановић да нам објасни колика је то количина експлозива која је довољна да се подметне за нечије убиство а да не угрозе животи осталих грађана у центру града приликом те експлозије? Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Обрадовићу.

Реч има народни посланик Радослав Милојичић.

Изволите.

РАДОСЛАВ МИЛОЈИЧИЋ: Хвала.

Даме и господо народни посланици, уважени грађани Србије, постављам питање министру полиције Небојши Стефановићу.

Видимо да је Београд као Чикаго тридесетих и четрдесетих година. Знамо да је Београд други најнебезбеднији град у Европи, после Кијева. То су све катастрофални подаци и то су све последице бахате и лоше одлуке СНС-а да се безбедношћу у Србији баве људи попут Вулина, Братислава Гашића и осталих.

Ја заиста не видим ништа смешно и не знам чему се смеју посланици СНС-а и постављам питање министру Стефановићу – шта ће урадити поводом катастрофалног податка да је 81 особа изгубила живот у последњих пет година у Србији, од када је на власти СНС, у мафијашким обрачунима?

Да ситуација буде још гора по безбедност свих грађана Србије, само шест расветљених убистава имамо од 81 убиства у последњих пет и по година, од када је на власти СНС, и сигуран сам да је то алармантан податак и да ништа недужним грађанима Србије није смешно.

Шта ће урадити СНС и министар Стефановић поводом ових података, који су једни од најгорих података у Европи, уз податак да је Београд други најнебезбеднији град у Европи. Једини небезбеднији град од Београда је, као што сам рекао, Кијев.

Оно што је најбитније вама то је да сте расветлили чињеницу о две фотеље. Пронашли сте ко је 2000. године украо две фотеље и на то сте поносни. Ја вам честитам, јер је то изгледа ваш крајњи домет, на жалост ове земље. Али постављам питање – 81 мафијашко убиство се десило у Србији у последњих пет година, само шест су полиција, тј. министар Стефановић и институције ове земље расветлили. Када ће се расветлити остала убиства и шта ће министар полиције урадити поводом ове катастрофалне чињенице?

Друго питање постављам премијерки ове земље и министру Недимовићу. Постављам питање министру Недимовићу да ли ће повећати субвенције пољопривредницима, јер стање у пољопривреди, као и у привреди и економији и у сектору безбедности је алармантно и катастрофално, зато што Србијом управљају бахати и нестручни људи.

Субвенције за пољопривреду су, драги пријатељи, драги министре Недимовићу, пошто њему постављам ово питање, 2011. године биле 14.000 динара, сада су субвенције за пољопривреду четири хиљаде динара – 72% су смањене субвенције за пољопривреду, то је урадила СНС.

Цена малине 2011. године је била 235 динара, доласком на власт СНС-а данас је цена малине 80 динара. Српска напредна странка је смањила цену малине за 66%. Под условом да се малина откупљује, пошто се на многим местима и не откупљује.

Цена пшенице је 2011. године била 28 динара, а сада је цена пшенице 17,70 динара, што значи 37% је нижа цена пшенице. Кукуруз је био 24 динара, а сада је 16,70 динара, што значи да је 30% нижа цена кукуруза, док је цена нафте 73% већа, тачније са 95 динара је нафта скочила на 165 динара.

Пољопривредни производи су јефтинији 30–70%, а субвенције су ниже 72%. Како пољопривредни произвођачи да истерају крај са овим катастрофалним ценама?

Још једном морам да питам све министре у Влади Републике Србије – када ће посетити Смедеревску Паланку и помоћи људима у Голобоку, људима у Влашком Долу, људима у Грчцу, који су претрпели катастрофалне последице од катастрофалног невремена пре седам дана? За седам дана нико није нашао за сходно да обиђе мештане Смедеревске Паланке од министара и да им помогне. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Маријан Ристичевић.

Изволите.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Захваљујем.

Даме и господа народни посланици, ја нећу претити црним појасом трећи дан, зато што се вероватно тај појас ознојио. Ја имам црне чарапе

први дан. Дакле, прво питање – да ли је могуће изрећи онакву претњу некажњено у Народној скупштини, запретити некоме црним појасом трећи дан?

Идемо редом. Да ли је тачно да је председник општине Смедеревска Паланка до пре неку годину, господин Милојичић, звани Хајнекена, попио пет тона малине за једно вече? Да се одговори на то питање зато што је попио четири стотине седамдесет и нешто хиљада динара за то вече, а цена малине те године, а овде је слагао, била је 90 динара. Ради се о 2011. години.

Даље, да ли је тачно да је 2011. године цена пшенице била 13,5 динара, а 2012. године, што је питање, после промена, била 26 динара, ја ћу признати да је то била сушна година, да би се касније та цена усталилила негде на 17, 18 и 19 динара без ПДВ-а и са ПДВ-ом?

Надаље, да ли је тачно да су субвенције 2006. године биле негде 126 милиона евра укупне, да су две највеће субвенције код њих 2011. године биле 188 милиона евра, а да ова влада исплаћује субвенције за пољопривреду, за све врсте пољопривредне производње, на нивоу 280–309 милиона евра и да ли је тачно да је исплатила дуг бивше власти од 14,2 милијарде? То је што се тиче пољопривреде.

Што се тиче Јеремића, питам Владу – да ли је тачно да је бол, који је навео Алексић, господина Јеремића вредео седам милиона петсто хиљада и нешто долара и да ли је тачно да је од те суме својој супрузи, уредници ТВ дневника, Наташи Јеремић, у „Сити банку“ уплатио 650 хиљада долара? Дакле, питање је јасно и гласно.

Даље, да ли је тачно да је у време проглашења косовске независности, која је урађена у договору између Јеремића, Тадића, америчке амбасаде итд., чувени библиотекар за 50.000 евра које добио од Колубаре, од рудника, ћутао и ништа није предузео? Ради се о Бошку Обрадовићу, чувеном портпаролу чачанске библиотеке у време проглашења лажне државе Косово и Метохија? Да ли је тачно да ништа није предузео и да је добио 50.000 евра од Колубаре да се не би бунио?

Такође, по питању навијача, навијачки патриотизам не зна за границе понекад, али навијати и волети своју земљу није забрањено, без обзира да ли имате чарапе први дан или црни појас трећи дан. Дакле, да ли је дозвољено због навијачке љубави према својој држави, према својој фудбалској репрезентацији, прозивати чланове породице председника Републике или било ког политичара?

Дакле, држава Србија је посебно провоцирана фудбалска репрезентација. Ако се сећамо Морине и његовог дрона, који је био изнад стадиона у Београду, са заставом велике Албаније, ако поједини чланови швајцарске репрезентације носе обележја лажне државе КиМ на

копачкама, да ли је неки прекршај уколико неки наш коментатор узме неку руску капу и тиме подсети метафорички на одређену битку, која није била фудбалска али је то само метафора? Да ли је то нешто кажњиво и да ли је забрањено гајити љубав према својој репрезентацији упркос провокацијама, чак и швајцарских репрезентативаца и кад узмемо оног Морину који је овде истакао заставу велике Албаније? Дакле, да ли је та љубав дозвољена или није и докле ће се трпети криминализација чланова породице председника Републике у овом случају само зато што навијају за своју репрезентацију?

На крају желим да вас подсетим да сам поставио питање – да ли је тачно да је у Срему 90-их година убијено 25 Хрвата, као што тврди ДС, посланичка група, и протерано 35.000? Да ли је то тачно? И да ми се достави списак жртава. И ако је тачно и ако није, да ми Влада јасно и гласно одговори на то питање које сам поставио два пута. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, господине Ристичевићу.

Реч има народни посланик Александар Шешељ.

Изволите.

АЛЕКСАНДАР ШЕШЕЉ: Јуче смо чули једну лепу вест, а то је да је Либериа повукла признање независности Косова. То је, чини ми се, ако се не варам, четврта држава у последњем периоду, после Гвинеје Бисао, Суринама и Сао Томе и Принсипа, да је повукла признање независности Косова. Мене занима – када ће Ана Брнабић да повуче признање независности Косова?

Ана Брнабић је немачком дневнику Велт изјавила како је Косово било Србија, и то је већ неколико дана, тј. последња три дана тема непрекидна у нашој јавности и јавност је са оправдањем забринута. Како може председник Владе да говори о делу територије Републике Србије као да је то нешто што је било у прошлости а да у овом тренутку не припада Србији? Оно што је још сумња – шта је резултат овог унутрашњег дијалога, и чиме се руководи државно руководство на преговорима у Бриселу, будући да већ две године траје тзв. унутрашњи дијалог, где је Национални конвент о ЕУ позванији и има више легитимитета да да своје мишљење о КиМ него што је то Српска православна црква?

Дакле, о КиМ треба да се говори у Народној скупштини. Народна скупштина је носилац суверене власти у Републици Србији и једино ту може да се направи неки консензус, а не у конвентима, фондовима за хуманитарно право и са Женама у црном итд. Дакле не измишљени дијалози, него Народна скупштина.

Исто што забрињава је изјава тзв. председника републике Косово, иначе шиптарског терористе, злочинца и трговца људским органима, који је рекао да је следећи сусрет Александра Вучића и њега у Бриселу почетак

финалне фазе преговора, која треба да се заврши потписивањем правнообавезујућег споразума између Републике Србије и тзв. републике Косово. Зашто јавност, уколико је то истина, те информације добија из изјава шиптарског терористе Хашима Тачија а Скупштина Републике Србије о томе није обавештена?

Председник Републике Србије представља земљу у иностранству, али није овлашћен и нема легитимитет да било шта ради без сагласности већине народних посланика, или квалификоване већине уколико тако Устав прописује, и мора да дође у Народну скупштину па да чује шта је став Србије о Косову, а не да прича у дијалозима.

Исто што се појавило пре неки дан као забрињавајућа информација и са тим у вези бих поставио питање министру унутрашњих послова Небојши Стефановићу, директорима ВБА и ВОА, као и директору БИА, а то је да у Србији оперише више од 60 тајних служби, углавном из земаља Запада, које су, као што и знамо, увек субверзивно деловале против Републике Србије и циљ им је узнемиравање јавности и ширење лажних вести. Дакле, шта ради безбедносни апарат Републике Србије по том питању, како се ангажује и како замишља да тај проблем реши?

И, прво, да ли је истина да их има више од 60? Оно што је занимљиво јесте да је једна Србија, мала земља у Европи, са седам милиона становника, занимљива за више од 60 служби. Зашто то? Да ли је циљ БИА можда прислушкивање политичких противника а не решавање питања која су од интереса за безбедност Републике Србије и српских грађана? Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Неђо Јовановић.

Изволите.

НЕЂО ЈОВАНОВИЋ: Захваљујем се, председавајући.

Моје питање подразумева истовремено и захтев за обавештење од стране Министарства финансија и односи се на реституцију. Ово питање се поставља због тога што део стручне јавности изражава одређене дилеме које се морају решити како би у пракси закон о реституцији дао пуни ефекат.

Ради се о томе да постојећи закон о реституцији дефинише право физичког лица које је или бивши власник одузете имовине или његов законски наследник да може у поступку реституције повратити ту имовину. Подвлачим, само законски наследник. Шта ћемо са онима који нису законски наследници, који су тестаментални наследници? По Закону о наслеђивању тестаментални наследници су изједначени са законским наследницима, а очигледно је да по одредбама овог закона немају право да поднесу захтев за враћање имовине у односу на бившег власника.

Поставља се питање од стране стручне јавности – да ли је то уставно, да ли се на тај начин крши забрана дискриминације? Јер, ако је ранији власник одузете имовине оставио тестамент и тим тестаментом прогласио неког ко није законски наследник, већ сасвим треће лице, за тестаменталног наследника, који ће наследити његову имовину, или је тај тестамент можда и проглашен али није реализован па је то лице које је тестаментални наследник у очекивању да ће након комплетног поступка реализације тестаamenta постати власник, оно је сада обесправљено због тога што нема иста права као законски наследник бившег власника.

Шта у случају да је тестаментом располагамо због тога што су се законски наследници на било који начин огрешили о правног претходника, оца, мајку, било кога, јер се нису достојно понашали према свом правном претходнику, можда су чак починили и неку противправну радњу, недостојни су наслеђивања и због тога се тестаментални наследник појављује као наследник који претендује на ту имовину, да ли се и у том случају крше једнака права законског и тестаменталног наследника?

Даље, део стручне јавности, којој припадам, испољава дилему која се опет везује за права тестаменталних наследника који су чак и проглашени тестаменталним наследником али је у међувремену имовина већ одузета и због тога нису могли да се упишу као власници те имовине. Да ли се и према њима, евентуално, чини нека врста дискриминације?

Наравно да су ово питања која се везују за законску регулативу и правилно тумачење закона. Ми у посланичкој групи СПС у том правцу имамо размишљање које може да иде у два правца. Један правац размишљања је доношење аутентичног тумачења законске норме из закона у реституцији. Друго питање је, евентуално, потреба да се закон у овом смислу допуни или измени, што такође има смисла.

У сваком случају, законодавац смо ми и можда би у том правцу требало и размислити да се ово питање заиста реши на адекватан начин, али бих замолио Министарство финансија да у том смислу да и одговарајући одговор.

Наравно да треба похвалити, у сваком случају, Агенцију за реституцију, која је дала огроман допринос када је у питању решавање деликатних реституција. Тако је успешно враћена имовина краљевској династији Карађорђевић, имовина у Новом Саду, Војводини итд., итд. Агенција за реституцију ту уважава сваку подршку и ми изражавамо задовољство због једног таквог успешног рада, али желимо да и кроз ово питање допринесемо да тај рад буде још ефикаснији.

На крају бих, уз ово питање, замолио, имајући у виду да сам пре, отприлике, не знам тачно, недавно, поставио посланичко питање и

Министарству здравља на које нисам добио одговор, везано за трансфузију, да ми се одговори. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Александар Марковић.

Изволите.

АЛЕКСАНДАР МАРКОВИЋ: Захваљујем, председавајући.

Нећу се обазирати на ова наручена питања која смо јутрос могли да чујемо, наручена од стране Драгана Ђиласа и Вука Јеремића; не знам само колико га је коштало тако нешто.

Даме и господо народни посланици, на данашњи дан пре 26 година, дакле 21. јуна 1992. године, догодио се велики злочин, злочин на Миљевачком платоу. У питању је агресија Хрватске на Миљевачки плато, у околини Дрниша, у тадашњој Републици Српској Крајини, на територијама које су у то време биле под заштитом УН, како је то прописано Резолуцијом 743 Савета безбедности.

Имајући у виду да готово нико није одговарао за овај злочин, моје питање је упућено Министарству спољних послова – да ли су досада предузете све расположиве мере приликом билатералних сусрета са хрватским званичницима а у циљу проналажења и процесуирања свих одговорних за тај злочин, у ком је живот изгубило 40 српских милиционера и територијалаца, од којих је већина масакрирана након заробљавања?

Тај мучки напад се десио 21. јуна 1992. године, у зору, упркос примирју које је потписано неколико дана раније како би се одржао Међународни дечији фестивал у Шибенику.

Оно што је посебно проблематично то је што је у питању прва агресија Хрватске након повлачења ЈНА из Хрватске и након што су на тој територији распоређене међународне снаге Унпрофора, тзв. „плави шлемови“, који су имали задатак да демилитаризују ту зону и успоставе мир.

Да подсетимо, фебруара 1992. године прихваћен је тзв. Венсов план, тј. Споразум о плану мировних операција, којим је предвиђена демилитаризација зона захваћених ратом. Двадесет и првог фебруара 1992. године усвојена је Резолуција Савета безбедности 743, којом је успостављена мисија Унпрофора.

Даље, 8. јуна 1992. године усвојена је Резолуција Савета безбедности 758, којом се додатно појачава снага и мандат Унпрофора. Упркос свему томе, као и потписаном примирју неколико дана пре тога, хрватске снаге су нападе то подручје, а епилог је 40 свирепо убијених Срба који су након убиства масакрирани и затим бачени у крашку јаму у близини села Дриновци, коју су затим напунили смећем.

Тек два месеца након овог злочина Хрватска је дозволила међународној експертској комисији да изврши ексхумацију и идентификацију жртава. Тај процес је трајао месецима, а упркос свему, 12 лешева је остало неидентификовано.

Савет безбедности је 30. јуна исте године изгласао Резолуцију 762, којом се тражи од Хрватске повлачење на положаје пре 21. јуна те године, али Хрватска то, наравно, никада није испоштовала.

Посебно тешко и болно пада сазнање да је овај злочин сниман камером, постојала је видео-касета која се потом изнајмљивала као својеврсни хорор филм у земљама Западне Европе, као и то да је хрватска радио-станица „Сплит“ у маниру крајњег цинизма емитовала имена погинулих Срба уз звуке српске националне химне и најгоре могуће увреде.

Након овог злочина уследиле су нове агресије на Републику Српску Крајину и нови злочини. Дакле, 22. јануара 1993. године на Равне Котаре је био напад, тзв. операција „Масленица“ у којој је убијено 348 војника и цивила, наравно Срба, а од последица агресије умрло је још 165 цивила, дакле укупно 513 Срба. Укупно је прогнано са те територије 10.000 Срба, а села Смоковић, Кашић и Ислам Грчки су потпуно уништена и спаљена.

Деветог септембра 1993. године напад на Медачки џеп у Лици, где је убијено 88 Срба, цивила и војника и полицајаца, а комплетно су разорена села Медак, Читлук, Почитељ и Дивосело. Међу цивилима је 26 особа старијих од 60 година, од чега 17 жена. Цитираћу изјаву генерала Жака Кота од 19. септембра 1993. године: „Нисам нашао знакове живота ни људи ни животиња у неколико села кроз која смо прошли. Разарање је било потпуно, систематско и намерно“. Онда су уследиле 1. маја „Бљесак“, после „Олуја“, што већ знамо из историје.

Само још једну реченицу. Ако Хрватска пледира да буде демократска држава која поштује људска права, мора се суочити са прошлошћу и признати своје злочине и наћи одговорне и процесуирати их. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Марковићу.

Пошто се више нико од председника, односно овлашћених представника посланичких група не јавља за реч, настављамо са радом.

Обавештавам вас да је спречена да седници присуствује следећа народна посланица: Стефана Миладиновић.

Сагласно члану 86. став 2. Пословника Народне скупштине, обавештавам вас да је ова седница сазвана у року краћем од рока утврђеног у члану 86. став 1. Пословника Народне скупштине због потребе да Народна скупштина што пре размотри предлоге аката из дневног реда утврђеног у захтеву народних посланика.

Поштоване даме и господа народни посланици, уз сазив седнице Осмог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у Једанаестом сазиву, која је сазвана на захтев 154 народна посланика, сагласно члану 106. став 3. Устава Републике Србије, члану 48. став 3. Закона о Народној скупштини, члану 249. Пословника Народне скупштине, достављен вам је и захтев за одржавање ванредног заседања Народне скупштине са одређеним дневним редом садржаним у том захтеву.

Као што сте могли да видите, за седницу Осмог ванредног заседања Народне скупштине у Једанаестом сазиву одређен је следећи

Дневни ред:

1. Предлог закона о ратним меморијалима, који је поднела Влада;
2. Предлог закона о поједностављеном радном ангажовању на сезонским пословима у одређеним делатностима, који је поднела Влада;
3. Предлог закона о измени и допуни Закона о запошљавању странаца, који је поднела Влада;
4. Предлог закона о изменама и допунама Закона о условима за упућивање запослених на привремени рад у иностранство и њиховој заштити, који је поднела Влада;
5. Предлог закона о изменама и допунама Закона о финансијској подршци породици са децом, који је поднела Влада;
6. Предлог закона о изменама и допунама Закона о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца, који је поднела Влада;
7. Предлог закона о изменама и допунама Закона о правима бораца, војних инвалида и чланова њихових породица, који је поднела Влада;
8. Предлог закона о изменама и допунама Закона о мирном решавању радних спорова, који је поднела Влада;
9. Предлог закона о потврђивању Споразума између Републике Србије и Руске Федерације о социјалној сигурности, који је поднела Влада;
10. Предлог закона о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Словеније о запошљавању држављана Републике Србије у Републици Словенији, који је поднела Влада;
11. Предлог закона о потврђивању Споразума између Републике Србије и Републике Грчке о социјалном осигурању, који је поднела Влада;
12. Предлог закона о потврђивању Меморандума о разумевању између Владе Републике Србије и Владе Аустралије о запошљавању

чланова породице дипломатског и конзуларног особља, који је поднела Влада;

13. Предлог одлуке о изменама Одлуке о разрешењу и именовању чланова и заменика чланова Републичке изборне комисије, који је поднела Посланичка група Српска напредна странка.

Народни посланик др Владимир Орлић, на основу члана 92. став 2, члана 157. став 2, члана 170. и чл. 192. и 193. Пословника Народне скупштине, предложио је да се обави заједнички начелни и јединствени претрес о: Предлогу закона о ратним меморијалима, који је поднела Влада; Предлогу закона о поједностављеном радном ангажовању на сезонским пословима у одређеним делатностима, који је поднела Влада; Предлогу закона о измени и допуни Закона о запошљавању странаца, који је поднела Влада; Предлогу закона о изменама и допунама Закона о условима за упућивање запослених на привремени рад у иностранство и њиховој заштити, који је поднела Влада; Предлогу закона о изменама и допунама Закона о финансијској подршци породици са децом, који је поднела Влада; Предлогу закона о изменама и допунама Закона о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца, који је поднела Влада; Предлогу закона о изменама и допунама Закона о правима бораца, војних инвалида и чланова њихових породица, који је поднела Влада; Предлогу закона о изменама и допунама Закона о мирном решавању радних спорова, који је поднела Влада; Предлогу закона о потврђивању Споразума између Републике Србије и Руске Федерације о социјалној сигурности, који је поднела Влада; Предлогу закона о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Словеније о запошљавању држављана Републике Србије у Републици Словенији, који је поднела Влада; Предлогу закона о потврђивању Споразума између Републике Србије и Републике Грчке о социјалном осигурању, који је поднела Влада; Предлогу закона о потврђивању Меморандума о разумевању између Владе Републике Србије и Владе Аустралије о запошљавању чланова породице дипломатског и конзуларног особља, који је поднела Влада; Предлогу одлуке о изменама Одлуке о разрешењу и именовању чланова и заменика чланова Републичке изборне комисије, који је поднела Посланичка група Српска напредна странка.

Да ли народни посланик др Владимир Орлић жели реч? (Не.)

Захваљујем.

Стављам на гласање овај предлог.

Молим народне посланике да притисну одговарајући тастер на посланичкој јединици.

Закључујем гласање и саопштавам: за – 130, против – четири, уздржан – један, није гласало – 18 народних посланика, од укупно присутна 153 народна посланика.

Констатујем да је Народна скупштина прихватила овај предлог.

Прелазимо на рад по дневном реду.

Прелазимо на тачке 1–13 дневног реда (заједнички начелни и јединствени претрес):

- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О РАТНИМ МЕМОРИЈАЛИМА,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ПОЈЕДНОСТАВЉЕНОМ РАДНОМ АНГАЖОВАЊУ НА СЕЗОНСКИМ ПОСЛОВИМА У ОДРЕЂЕНИМ ДЕЛАТНОСТИМА,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНИ И ДОПУНИ ЗАКОНА О ЗАПОШЉАВАЊУ СТРАНАЦА,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О УСЛОВИМА ЗА УПУЋИВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ НА ПРИВРЕМЕНИ РАД У ИНОСТРАНСТВО И ЊИХОВОЈ ЗАШТИТИ,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ФИНАНСИЈСКОЈ ПОДРШЦИ ПОРОДИЦИ СА ДЕЦОМ,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ОСНОВНИМ ПРАВИМА БОРАЦА, ВОЈНИХ ИНВАЛИДА И ПОРОДИЦА ПАЛИХ БОРАЦА,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ПРАВИМА БОРАЦА, ВОЈНИХ ИНВАЛИДА И ЧЛАНОВА ЊИХОВИХ ПОРОДИЦА,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О МИРНОМ РЕШАВАЊУ РАДНИХ СПОРОВА,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ПОТВРЂИВАЊУ СПОРАЗУМА ИЗМЕЂУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И РУСКЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ О СОЦИЈАЛНОЈ СИГУРНОСТИ,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ПОТВРЂИВАЊУ СПОРАЗУМА ИЗМЕЂУ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СЛОВЕНИЈЕ О ЗАПОШЉАВАЊУ ДРЖАВЉАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ У РЕПУБЛИЦИ СЛОВЕНИЈИ,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ПОТВРЂИВАЊУ СПОРАЗУМА ИЗМЕЂУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И РЕПУБЛИКЕ ГРЧКЕ О СОЦИЈАЛНОМ ОСИГУРАЊУ,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ПОТВРЂИВАЊУ МЕМОРАНДУМА О РАЗУМЕВАЊУ ИЗМЕЂУ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ВЛАДЕ АУСТРАЛИЈЕ О ЗАПОШЉАВАЊУ ЧЛАНОВА ПОРОДИЦЕ ДИПЛОМАТСКОГ И КОНЗУЛАРНОГ ОСОБЉА,

– ПРЕДЛОГ ОДЛУКЕ О ИЗМЕНАМА ОДЛУКЕ О РАЗРЕШЕЊУ И ИМЕНОВАЊУ ЧЛАНОВА И ЗАМЕНИКА ЧЛАНОВА РЕПУБЛИЧКЕ ИЗБОРНЕ КОМИСИЈЕ.

Повреда Пословника, народни посланик Бошко Обрадовић.

Изволите.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Господине председавајући, није у питању повреда Пословника него могућност коју ми даје Пословник у члану 97. да као председник посланичке групе пре отварања претреса имам право да предложим дуже време претреса за посланичке групе од времена утврђеног у ставу 1. овог члана 97, где је предвиђено пет часова.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Обрадовићу, омогућићу вам да говорите, али није још дошао тренутак када можете да се јавите по том члану. Свакако ћу вам омогућити да говорите.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: У реду је.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Сагласно члану 90. став 1. Пословника Народне скупштине, обавештавам вас да су позвани да седници присуствују Ивица Дачић, први потпредседник Владе и министар спољних послова, Зоран Ђорђевић, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, проф. др Славица Ђукић Дејановић, министар без портфеља, Негован Станковић, Ненад Нерић и Србислав Цвејић, државни секретари у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Бојана Станић и Зоран Милошевић, в.д. помоћника министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Милица Ђурић, начелник Одељења за нормативне и послове неговања традиција ослободилачких ратова Србије, Снежана Богдановић, начелник Одељења у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Љубиша Величковић, начелник Одељења за управно-надзорне послове из области борачко инвалидске заштите, Славољуб Царић, начелник Одељења за међународноправне послове у Министарству спољних послова, Јасмина Пекмезовић, први саветник у Министарству спољних послова, Сања Гавранић, руководилац Групе у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Милена Антић Јанић, виши саветник у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, и Љиљана Васиљевић, самостални саветник у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Колега Обрадовићу, изволите, пријавите се.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Хвала, председавајући.

Дошао је, дакле, тај прави тренутак за мене, драго ми је. Наиме, члан 97. јасно каже да председник односно представник посланичке групе пре отварања претреса, а сада је тај тренутак, има право да предложи дуже време претреса за посланичке групе од времена утврђеног у ставу 1. овог

члана, а то је пет часова. О том предлогу Народна скупштина одлучује већином гласова народних посланика, што значи да ћете ви као владајућа већина, наравно, имати коначну реч да ли ћете прихватити овај предлог, али мислим да је предлог веома конструктиван.

О чему се, заправо, ради? Ради се о томе да се, као што је то често случај или практично увек случај на седницама Народне скупштине, у јединствен претрес стављају потпуно различити закони, из домена потпуно различитих надлежности министарства, тако да овде имамо низ закона који се тичу одређених елемената радног права, рада и запошљавања у држави Србији, а онда са друге стране улазимо у веома сложену и озбиљну тематику финансијске подршке породицама са децом, да бисмо се на крају бавили темама ратних војних ветерана, ратних меморијала и томе сличних, веома важних и озбиљних тема.

Дакле, те теме немају везе једне са другима, те теме треба да буду посебне тачке дневног реда и те теме заслужују много већу пажњу јавности и много више времена за конструктивну и квалитетну полемику и разговор народних посланика. С обзиром да је то нама онемогућено спајањем свих ових тачака, а ради се о 13 предложених тачака дневног реда у један јединствени претрес, а то значи да уместо да имамо 13 пута време да говоримо имамо једном време да говоримо о свих 13 тачка дневног реда, што значи да смо ускраћени у времену да говоримо квалитетно о предлозима закона којих, понављам, има квалитетних, има предлога са којима се ми слажемо, има предлога о којима бисмо полемисали, изнели одређене критике.

Не видим зашто владајућа већина ово не би прихватила као један конструктиван предлог.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Стављам на гласање овај предлог.

Закључујем гласање и саопштавам: за – седам, против – нико, уздржаних – нема, није гласало – 138 народних посланика, од укупно присутних 145 народних посланика.

Констатујем да Народна скупштина није прихватила овај предлог.

Молим посланичке групе, уколико то већ нису учиниле, да одмах поднесу пријаве за реч са редоследом народних посланика (члан 96. став 4. Пословника Народне скупштине Републике Србије).

Сагласно члану 157. став 2, члану 170. став 1. и члану 192. став 3. Пословника Народне скупштине, отварам заједнички начелни и јединствени претрес.

Да ли представници предлагача желе реч? (Да.)

Реч има министар Ђорђевић.

Изволите.

ЗОРАН ЂОРЂЕВИЋ: Поштовани председавајући, поштовани народни посланици, пред вама је читав низ закона и пробаћу да један по један образложим.

Први је закон о ратним меморијалима. Нацрт закона о ратним меморијалима представља кодификацију сада важећих прописа, чији је циљ ефикасније деловање државне управе у поступку заштите, редовног и инвестиционог одржавања, финансирања, одржавања и уређења ратних меморијала, успостављања и вођења евиденције, уклањања и изградње или постављања нових ратних меморијала.

Прописи који регулишу ову област донети су пре 40 година. У том временском раздобљу наступиле су многобројне промене. Престале су да постоје три државе, територија државе је промењена. Институције које су тада постојале више не постоје и економски услови су другачији, као и начин управљања средствима и планирање средстава.

Досадашња пракса је указала на потребу да се донесе нови закон којим би се пре свега недвосмислено дефинисале надлежности, превазиђена и застарела решења заменила новим и ова област уредила у складу са установљеним начелима модерног грађанског друштва, уз поштовање људских права.

Новим законским решењем прецизирају се дужности јединица локалних самоуправа везаних за редовно одржавање ратних меморијала на њиховој територији, односно јасно се дефинишу надлежности Републике Србије у погледу инвестиционог одржавања ратних меморијала и јединица локалних самоуправа у погледу финансирања редовног одржавања тих ратних меморијала у земљи, што досада није био случај, као и начин превазилажења проблема када јединица локалне самоуправе није у могућности да обезбеди финансирање редовног одржавања ратних меморијала. У циљу спречавања пропадања и оштећења ратних меморијала у Републици Србији који су од значаја за неговање традиције ослободилачких ратова Србије предложено је наведено решење.

Уређују се питања заштите српских ратних меморијала у иностранству. Прописује се надлежност у области заштите ратних меморијала припадника страних оружаних снага на територији Републике Србије. Новина је што се дефинише надлежност страних држава у заштити својих ратних меморијала на територији Републике Србије, осим ако се међународним споразумом другачије не уреди та надлежност. То омогућава ефикасну и квалитетну контролу утрошка средстава које Република Србија обезбеђује у буџету за ове намене.

У Републици Србији не постоји пропис којим се регулише надлежност за доношење одлука о подизању нових ратних меморијала,

као и начин и поступак изградње нових меморијала. Највећа новина у односу на постојећи правни режим је надлежност министарства задуженог за неговање традиције ослободилачких ратова Србије за давање сагласности за подизање новог ратног меморијала.

Предвиђено је да решење о уређењу и уклањању ратног меморијала доноси министар, по претходно прибављеном мишљењу Савета и надлежне установе за заштиту споменика културе. Предлог за изградњу ратног меморијала, између осталог, потребно је да садржи и предлог начина одржавања ратног меморијала.

Такође је веома важно дефинисање елемената када није дозвољено подизање новог ратног меморијала. Државним органима, органима територијалне аутономије, јединицама локалне самоуправе, правним и физичким лицима није дозвољена изградња или постављање ратног меморијала ако својом садржином не одговора историјским или стварним чињеницама, ако вређа опште и државне интересе, национална и верска осећања или јавни морал, ако је посвећен догађају који није у складу са тековинама ослободилачких ратова Србије или симболизује губитак суверенитета, територијалног интегритета, целокупности и независности или слободе Републике Србије, лицу које је заступало фашистичке, нацистичке, шовинистичке, сепаратистичке идеје и идеологије или које је било сарадник агресора, окупатора, њихових савезника или помагача.

Овакав уређен систем ће донети уједначену примену која доприноси унапређењу поштовања људских права, националних и верских осећања и традиције.

Мултисекторски приступ је веома значајан ради свеобухватног сагледавања потреба, давања мишљења и иницијатива за унапређење заштите ратних меморијала.

Закон предвиђа образовање Савета за неговање традиције ослободилачких ратова Србије ради давања мишљења поводом предлога за уређење ратних меморијала и уклањања ратних меморијала. Савет ће чинити чланови из реда професора историје на предлог Филозофског факултета универзитета у Београду, Нишу, Приштини и Новом Саду, из реда истакнутих личности у области науке и уметности на предлог Српске академије наука и уметности, из реда органа државне управе (министарства надлежног за неговање традиције ослободилачких ратова Србије, министарства надлежног за спољне послове, министарства надлежног за послове одбране) и Републичког завода за заштиту споменика културе.

Уређени ратни меморијали као важан сегмент културне баштине Републике Србије постаће и део квалитетне и атрактивне туристичке

понуде. Редовно планирање ће утицати на смањење трошкова, а редовне активности ће се обављати ефикасно и квалитетно.

У постојећем стању, на квалитет спровођења активности и недовољно рационално трошење средстава утиче и то што нису успостављене одговарајуће евиденције. Овим законом јасно се дефинишу надлежности, установљавају се процедуре и евиденције. Прописује се обавеза вођења евиденције о свим ратним меморијалима у Републици Србији, српским ратним меморијалима у иностранству као и о ратним меморијалима припадника страних оружаних снага у Републици Србији и одређују органи надлежни за вођење евиденције, као и централна евиденција коју води министарство надлежно за неговање традиције ослободилачких ратова Србије.

Такође, прописује се евиденција о погинулим лицима која су изгубила живот услед ратних догађаја почев од Првог балканског рата, која досада није установљена у нашој држави, односно досада није било законског основа за вођење такве евиденције на једном месту. Ова новина подразумева сарадњу свих органа који су у поседу било каквих парцијалних евиденција. Вођење ових евиденција ће омогућити да се дође до података који су неопходни ради научноистраживачког рада, као и сагледавања потреба, доношење планова и мера.

Надлежно министарство нема механизме којима би обавезало локалне самоуправе да извршавају своје обавезе. Новим законом уводе се казнене одредбе за непоштовање закона. Ова новина у области заштите ратних меморијала је неопходна ради рационалнијег трошења буџетских средстава.

Циљеви који се постижу доношењем закона о ратним меморијалима су јасно дефинисање надлежности, јачање одговорности, рационалности и ефикасности јединица локалне самоуправе и осталих институција, као и појединаца. Законом се стварају неопходни услови за заштиту нашег културног наслеђа везаног за ратне периоде.

Уређењем, одржавањем и изградњом ратних меморијала негује се традиција за будућа поколења, јер поред језика, писма, историје, обичаја и веровања, и непокретна културна баштина представља један од идентификационих кодова сваке нације. Позитиван ефекат се може мерити и нематеријалним вредностима, као што је брига државе и достојанствено сећање на све погинуле кроз заштиту ратних меморијала.

Закон о поједностављеном радном ангажовању на сезонским пословима у одређеним делатностима. Према подацима Републичког завода за статистику, у Србији је у 2016. години укупно било 2,7 милиона запослених лица, од којих је 22% било у неформалном ангажовању. Од тог броја готово половина запослених долази из сектора пољопривреде. Један

од кључних разлога неформалног рада у пољопривреди јесте и сезонски карактер послова који су карактеристични за пољопривреду, као и компликована процедура пријаве и одјаве сезонских радника.

Томе у прилог говори чињеница да је процењени обухват сиве економије само међу регистрованим привредним субјектима у пољопривреди чак 20,8%. Пољопривреда има највећи проценат привредних субјеката са неформално ангажованим лицима (18,5%), док је проценат ПДВ обвезника који плаћања обављају готовински знатно нижи од просека, износи 8,2%.

Велико учешће привредних субјеката у пољопривреди који послују у сивој зони, што су углавном предузећа са малим бројем запослених, онемогућава предузећа да добијају финансијску подршку, било од државе било путем подизања кредита за текуће пословање и/или унапређење производње. Последица тога је губитак могућности за даљи развој и подизање животног стандарда будући да их такво пословање везује за ситне поседе и мали обим производње.

У пољопривреди је, такође, највећи проценат привредних субјеката који ангажује раднике без уговора, или са уговором али без пријављивања на целокупну зараду (16,3% и 14% респективно). Пољопривреда, такође, има највећи проценат привредних субјеката који истовремено имају оба облика неформално ангажованих (11,7%)

Предлогом закона о поједностављеном радном ангажовању на сезонским пословима у одређеним делатностима усмерава се на решавање проблема неформално ангажованих сезонских радника у пољопривреди. Проблем са ангажовањем сезонске радне снаге у пољопривреди нарочито је изражен у летњим месецима, када су потребни радници за пољске радове и бербу воћа и поврћа. Поред проналажења радника, послодавци се суочавају и са великим бројем бирократских процедура које прате пријаву и одјаву радника који се ангажују на свега неколико дана, најчешће по уговору о привременим и повременим пословима.

У сектору пољопривреде је према Попису пољопривреде из 2012. године било 1.442.628 запослених лица. Међутим, попис не даје прецизан број сезонски ангажованих радника, већ их изражава кроз категорију „годишњих радних јединица“. Коришћењем пропорције постављене на основу доступних података процењује се да се број сезонско ангажованих радника и радне снаге под уговором креће од 65.691 лица до 76.863 лица.

Сезонски радници у пољопривреди могу бити ангажовани или на неком од пољопривредних газдинстава или од стране предузећа чија је примарна делатност пољопривреда. У Србији су у 2012. години била 631.552 пољопривредна газдинства, од којих су готово сва породична пољопривредна газдинства (99%), форму газдинства правних лица и

предузетника има 3.158, док је 346.155 газдинстава уписано у Регистар пољопривредних газдинстава. Када је реч о броју привредних друштава и предузетника који се баве пољопривредом, у бази Агенције за привредне регистре регистровано је и активно укупно 7.298 предузећа са претежном пољопривредном делатношћу.

За свој рад пољопривредници су у 2016. години у просеку месечно зарађивали 54.238 динара, односно 312 динара по сату. Међутим, сезонски ангажовани радници у пољопривреди често новац добијају по завршетку радног дана на руке, и тај износ варира од 1.000 до 3.000 динара, у зависности од врсте пољопривредне делатности и дела Србије у којем раде. Стога је за потребе овог рада коришћена претпоставка да су сезонци пријављени на минималну зараду, која је у 2016. години износила 21.054 динара, односно зарађивали су 121 динар по сату (968 динара дневно).

Тренутно, сезонски радници се формално могу ангажовати путем уговора о привременим и повременим пословима, што је регулисано чл. 197. и 198. Закона о раду. Према подацима Пореске управе, у 2017. години је свега 3.585 сезонских радника у пољопривреди било ангажовано по уговору о привременим и повременим пословима, односно 95% сезонских радника је ангажовано у сивој зони, што нам указује да се овај институт предвиђен Законом о раду не користи у пуном капацитету.

Имајући у виду наведено, велики проблем у пољопривреди, а посебно међу сезонским радницима, јесте ангажовање сезонских радника у неформалној зони. Тренутни законски оквир, односно ангажовање путем уговора о привременим и повременим пословима на основу Закона о раду не може пратити динамику сезонских послова у пољопривреди, који подразумевају промене на дневној бази услед временских услова, расположивости радне снаге и сл.

Такође, потребно је увести нови модел ангажовања који би физичким лицима која се баве пољопривредом омогућило релативно једноставну пријаву и одјаву сезонских радника пратећи специфичност ове врсте посла. Доношењем овог закона знатно ће се смањити време потребно за пријаву односно одјаву сезонског радника, односно биће уведен флексибилан начин ангажовања радника применом електронске платформе и без одласка на шалтер.

Такође, Предлогом закона предвиђа се умањење стопе пореза у односу на постојеће моделе радног ангажовања, што ће довести до смањења трошкова по сезонском раднику по основу пореза и доприноса а што ће мотивисати послодавце да пријаве своје сезонске раднике.

Увођење законског оквира за успостављање система поједностављеног запошљавања сезонских радника предвиђено је као

једна од мера акционог плана Владе за спровођење националног програма за сузбијање сиве економије.

Према Предлогу закона о поједностављеном радном ангажовању на сезонским пословима у одређеним делатностима законски ће се уредити систем поједностављеног запошљавања, који ће послодавца ослободити непотребне и обимне администрације везане за поступак пријаве и одјаве сезонских радника а сезонцима ће се омогућити да остваре права по основу рада. Корист државе услед увођења новог система био би смањење неформалне незапослености и сиве економије и тиме повећање наплате пореза и доприноса. Додатно, на овај начин се обезбеђују послови и права по основу рада за тешко упошљиве и трајно незапослене категорије, чиме се смањују социјалне тензије.

Сива економија и неформално запошљавање представљају један од водећих изазова са којима се Република Србија суочава. Нерегистроване активности у значајној мери наносе штету свим заинтересованим актерима – послодавцима, запосленима, као и самој држави. Са једне стране, непријављени радници су ускраћени за основна права, између осталог права из пензионог и здравственог осигурања, док са друге стране држава не успева да наплати порезе и доприносе.

Такође, компаније које послују легално имају знатно веће трошкове пословања, посебно радне снаге, у односу на своје конкуренте из сиве зоне. Стога све заинтересоване снаге морају имати заједнички циљ и задатак, а то је да се боре против сиве економије.

Посебан проблем представља неформално запошљавање у сектору пољопривреде. Усред сезонске природе послова у овој области, због компликоване процедуре пријаве и одјаве радника већина сезонских радника у пољопривреди је још у сивој зони.

Бољи положај радника треба да обезбеди закон о поједностављеном запошљавању сезонских радника, који између осталог предвиђа и увођење поједностављеног начина пријављивања сезонских радника у пољопривреди путем електронске платформе.

За спровођење овог закона нису потреба финансијска средства из буџета Републике Србије. За набавку софтвера који ће бити коришћен за електронску пријаву преко портала Пореске управе, као и за додатне обуке за коришћење портала на централном и локалном нивоу, финансијска средства су обезбеђена преко пројекта „Повећање прилика за запошљавање сезонских радника“, које спроводе НАЛЕД и ГИЗ, а који се финансира од стране Немачког савезног министарства за економску сарадњу и развој. Обуке ће нарочито бити организоване за запослене у сервисним центрима на локалном нивоу, који ће пружити потпуну подршку послодавцима за пријаву и одјаву радника преко е-портала.

Закон о измени и допуни Закона о запошљавању странаца. Основни разлог за доношење овог закона јесте прецизирање одредби овог закона којим се врши поједностављење поступка издавања радне дозволе за запошљавање, а у циљу даљег развијања повољнијег пословног окружења и привлачења страних инвестиција.

Један од разлога за доношење овог закона је потреба за скраћивањем рока за спровођење теста тржишта рада, односно за издавање радне дозволе за запошљавање. Наиме, тест тржишта рада подразумева да послодавац пре подношења захтева у одређеном року није пронашао држављане Републике Србије, нити лица која имају слободан приступ тржишту рада, односно странаца са личном радном дозволом, одговарајућих квалификација са евиденције организације надлежне за послове запошљавања.

Закон о запошљавању странаца познаје седам врста радних дозвола, и то: личну радну дозволу, радну дозволу за запошљавање, радну дозволу за кретање у оквиру привредног друштва, радну дозволу за упућивање, радну дозволу за независне професионалце, радну дозволу за самозапошљавање и радну дозволу за стручно оспособљавање и усавршавање.

Анализа података о издатим дозволама за рад, посматрано од почетка примене закона, односно од 4. децембра 2014. године до 31. децембра 2017. године, показује да је укупно издатих дозвола за рад 21.397. Највећи број су управо радне дозволе за запошљавање (3.398).

У 2013. години Национална служба за запошљавање издала је 2.784 радне дозволе страним држављанима са одобреним привременим боравком у Републици Србији, највише држављанима Руске Федерације, Грчке, Македоније и Кине. У периоду од 1. јануара до 31. августа 2014. године издато је укупно 1.905 радних дозвола страним држављанима.

С друге стране, у 2015. години, дакле годину дана након почетка примене закона, Национална служба за запошљавање издала је укупно 6.362, у који број укупно улазе и нове и продужене, од којих 2.873 чине радне дозволе за запошљавање, што представља 45,16% од укупно издатих дозвола за рад. Овај тренд издавања највећег броја ове врсте радне дозволе наставља се и у 2016. и 2017. години. Тако у 2017. години 44,26% од укупно издатих дозвола за рад чине радне дозволе за запошљавање, док у прва четири месеца 2018. године тај проценат износи 46,11%, што је за 1,9% процентних поена више у односу на целу претходну годину.

Такође, анализа података показује наставак тренда све већег издавања радних дозвола за запошљавање у 2018. години. Тако у периоду од 1. јануара до 14. маја 2018. године, од 2.956 укупно издатих дозвола за рад највећи број чине радне дозволе за запошљавање, и то 1.329.

У периоду од почетка примене Закона, посматрајући издате дозволе за рад странцу према степену стручне спреме, уочено је да се највећи број дозвола за рад издаје странцима са високом стручном спремом (6.419), затим следе странци са четвртим степеном стручне спреме (5.954) и са трећим степеном стручне спреме (1.743).

Структура издатих радних дозвола странцима са високом стручном спремом показује да је највећи број странаца који се запошљавају техничке струке – електротехника, ИТ сектор, инжењери грађевинарства, саобраћаја, финансијски стручњаци и др.

Пракса је показала да од почетка примене Закона о запошљавању странаца постоји велико интересовање послодаваца, када су у питању интереси Републике Србије или међународно прихваћене обавезе, да се омогући да странац што пре ступи на рад. Како су питању по правилу висококвалификовани странци, чији је *know-how* од великог значаја за даљи развој пословног окружења у Републици Србији, предлаже се и ова наведена измена.

Анализа напред наведених података показује свакако позитивне ефекте примене Закона о запошљавању странаца, који дају много прецизнију слику о броју и кретању странаца који остварују права по основу рада у Републици Србији, имајући у виду потпуно уређење материје која се односи на запошљавање странаца и остваривање права на рад. Основни разлог за доношење овог закона јесте прецизирање и уређење појединих одредаба у циљу ефикаснијег спровођења прописа у пракси, као и развијање повољнијег пословног окружења. Наведене измене ће допринети бољем позиционирању Републике Србије у смислу увећаног обима инвестиција у Републику Србију, посебно када је у питању ангажовање висококвалификованих стручњака који обављају послове од интереса за Републику Србију, односно када су у питању послови од међународног значаја.

Имајући у виду да је основни разлог за доношење овог закона детаљније уређивање појединих питања у циљу ефикаснијег спровођења прописа у пракси, затим да се предложене измене односе на материју која се мора уредити законом, али и хитност у поступању, произилази да друге регулаторне опције, попут доношења новог закона, или нерегулаторне опције, попут информационаих кампања, једноставно нису могуће.

Утицај који овај пропис производи је свакако позитиван, јер се област издавања дозволе за рад прецизније уређује у односу на поједине категорије странаца. Наведене измене доприносе и поједностављењу и скраћењу самог поступка издавања радне дозволе. Решења из овог закона утицаће пре свега на послодавце, којима се скраћењем периода за спровођење теста тржишта рада омогућава да благовремено, без застоја,

обављају послове који су од интереса и за Републику Србију али и за одређене категорије странаца обухваћене изменама и допунама Закона.

Примена овог закона неће створити трошкове ни грађанима ни привреди с обзиром да се овим прописом не уређује никаква нова финансијска обавеза привредним субјектима и грађанима нити је потребно обезбедити финансијска средства за спровођење овог закона. Напротив, очекује се да ће измене и допуне Закона имати позитивне ефекте на буџет Републике Србије.

Када је реч о Закону о изменама и допунама Закона о условима за упућивање запослених на привремени рад у иностранство и њиховој заштити, предвиђено је да упућивање запослених на привремени рад у иностранство има важну улогу у порасту пословања и креирању пословних могућности и као такво представља значајан извор додатних девизних прихода за земље које упућују запослене. Највише упућених радника, преко половине од укупног броја, ради у индустријском сектору, затим у сектору услуга, транспорту и комуникацијама.

Примена Закона о условима за упућивање запослених на привремени рад у иностранство и њиховој заштити није остварила очекиване резултате у делу који се односи на прикупљање и анализу података, те је потребно брисати постојеће законске одредбе које се односе на поступак упућивања, односно укинути законску обавезу послодаваца да доставља министарству надлежном за рад обавештења о упућивању запослених на привремени рад у иностранство која се објављују на сајту министарства и уверења из јединствене базе Централног регистра.

Наиме, Законом и подзаконским актом донетим на основу тог закона прописано је да је послодавац дужан да доставља Министарству обавештења о упућивању запослених на привремени рад у иностранство и уверења Централног регистра обавезног социјалног осигурања о промени основа осигурања за упућене запослене по сваком обавештењу. Такође, послодавац је дужан да сваку промену из обавештења достави Министарству. Министарство, по добијању обавештења о упућивању запослених на привремени рад у иностранство, у року од седам дана иста објављује на свом интернет порталу.

Укидањем постојећих законских обавеза смањиће се непотребно администрирање које је послодавцима предвиђено овим законом, а самим тим ће се омогућити брже и ефикасније пословање. У прилогу брисања ових одредби је и чињеница да Централни регистар располаже већ подацима о упућеним запосленима на привремени рад у иностранство, као и послодавцима који их упућују, те стога није потребно дуплирати базе података. Приступ бази података Централног регистра има Инспекција

рада, тако да се одржава континуитет у вршењу инспекцијског надзора у складу са законом.

Примена постојећег закона дала је позитивне резултате у делу знатног повећања броја послодаваца, захтева и запослених упућених у иностранство. Наиме, указују на пораст броја поднетих захтева/обавештења 19 пута, броја послодаваца који су поднели захтеве 4,5 пута и броја упућених запослених 14,7 пута и да су нова законска решења прихваћена од стране послодаваца из Републике Србије јер су препознате потребе послодаваца који упућују своје запослене на привремени рад у иностранство.

Закон је уважио потребу послодаваца да изузетно брзо реагују на међународном тржишту приликом испуњавања закључених уговора са иностраним партнерима, а који се односе на упућивање запослених на привремени рад у иностранство. Ови показатељи су омогућили да послодавци несметано врше упућивање запослених на привремени рад у иностранство и на тај начин буду присутни и конкурентни на иностраном тржишту, а без беспотребног администрирања у виду достављања документације, чекања на добијање одобрења од стране државних органа Републике Србије и сл.

Управо ови показатељи су указали на то да Министарство приступи анализи и сагледа обим документације коју достављају послодавци, као и обим података који садрже, на основу чега увиђа да не располаже адекватним техничким и људским капацитетима којима би могло да прати у целости и по више различитих појединачних критеријума упућивање запослених на привремени рад у иностранство.

За свако појединачно обавештење достављено овом министарству послодавцу је законом прописана обавеза достављања уверења. Број пристиглих уверења (уверења ЦРОСО за свако појединачно обавештење о упућивању, уверење о повратку) у знатној мери увећава број података које је потребно обрадити (најмање два уверења по обавештењу, а у просеку годишње 2,5 уверења). На основу изнетог може се закључити да је реч о изузетном обиму поднесака који су у претходном периоду пристизали у ово министарство на обраду.

У току примене Закона ово министарство је, осим претходно наведеног, уочило да се појавио и одређени број послодаваца који само испуњавају формалне услове да упућују запослене на привремени рад у иностранство, а у пракси уступају своје запослене трећим правним лицима или неадекватно извршавају уговорне обавезе.

Према подацима Инспектората за рад, у великом броју случајева незаконито упућивање на рад у иностранство врше послодавци који не обављају привредну делатност у нашој земљи већ су фиктивно у Агенцији

за привредне регистре уписали оснивање правног лица са пословним седиштем на адресама агенција које им пружају књиговодствене или друге услуге, као и на непостојећим адресама. Делатности за које су регистровани ови послодавци нису исте делатности за које закључују уговоре о раду са лицима која упућују на рад у иностранство. Даље, уговори о раду се закључују фиктивно, а лица која их закључују у својству запосленог не ступају на рад у пословном простору послодавца у Републици Србији. Најчешће се упућена лица преузимају од стране других послодаваца у земљи у коју се упућују, који даље посредују у запошљавању за потребе трећих лица, а закључени уговори о раду и анекси уговора са послодавцима из Републике Србије представљају само задовољење форме коју прописују домаћи прописи.

Наведено се односи и на агенције за запошљавање које посредују у запошљавању у иностранству а поступају у супротности са Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености, и то тако што не обезбеђују радне и боравишне дозволе пре упућивања на рад у иностранство и не закључују уговоре о раду пре одласка на рад у иностранство у циљу спречавања злоупотреба уочених кроз вишегодишњу праксу.

Обавеза послодавца да врши промену основа осигурања за сваког упућеног запосленог утврђена је важећим Законом о централном регистру обавезног социјалног осигурања. Новина је обавеза послодавца да изврши унос државе упућивања приликом промене основа осигурања и законска одредба на основу које Министарство располаже подацима Централног регистра у виду извештаја које доставља Централни регистар на месечном, кварталном и годишњем нивоу по више различитих критеријума. Осим тога што Централни регистар ове извештаје доставља редовно, достављаће извештаје и на основу упита Министарства у електронској форми.

Циљеви који се доношењем овог закона постижу јесу успостављање новог законског концепта којим би се поједноставио и олакшао поступак упућивања запослених на привремени рад у иностранство и послодавци ће се растеретити сувишних административних процедура, с једне стране, а са друге стране, одржаће се ниво заштите запослених. Поред овог, циљ доношења закона јесте предупређење и исправљање неправилности у поступку упућивања запослених на привремени рад у иностранство, а на основу искустава из праксе.

На основу успостављене сарадње са Централним регистром, а имајући у виду да исти располаже свеобухватном базом података, изменом овог закона се предвиђа да ће на месечном, кварталном и годишњем нивоу Централни регистар достављати Министарству извештаје о упућивању запослених по државама и по послодавцима, као и

по другим прописаним критеријумима. На овај начин ће Министарство добијати већ обрађене податке од Централног регистра како би пратило кретање, вршило анализе и предузимало одговарајуће мере за ефикаснију заштиту наших запослених који су упућени на привремени рад у иностранство. Ново, савремено законско решење прилагођено је модерном тржишном, економском, финансијском, правном, уставном и друштвенополитичком поретку и систему.

Одредбе Закона о финансијској подршци породици са децом представљају део укупне друштвене бриге о деци и односе се на побољшање услова за задовољавање основних потреба деце, посебне подстицаје за рађање деце и подршку материјално угроженим породицама, породицама са децом са сметњама у развоју и инвалидитетом и деци без родитељског старања.

Посебан акценат ставио бих на ургентност доношења овог закона и на специфичност Србије када је реч о негативном природном прираштају. Председник Александар Вучић у свом обраћању марта месеца са правом је констатовао да у последњих 65 година наш народ лагано нестаје и да у последњих 27 година имамо негативни природни прираштај. Он је упозорио, подсећам вас, да ћемо, ако се такав тренд настави, за свега 40 година као држава и као народ нестати са лица Земље. Због тога бих апеловао на све присутне да на доношење овог закона не гледају са уобичајеним страначким каприцом и опозиционом заједљивошћу, да не стављамо на кантар учинак нас и оне друге стране, већ да сви заједно, схватајући озбиљност ситуације и нашу историјску одговорност у суочавању са њом, заузмемо крајње конструктиван приступ и дамо све од себе да бисмо допринели решавању овог ургентног питања од кардиналне важности.

Наиме, централна Србија и АП Војводина захваћене су врло неповољним демографским кретањима. Становништво се одавно не обнавља у истој размери, јер је стопа фертилитета деценијама испод потребе за просту репродукцију. Број новорођених је далеко нижи од броја умрлих, па је природни прираштај негативан како укупно, тако посматрано и у највећем броју општина. Становништво убрзано стари, рапидан је процес депопулације, повећава се удео старих у укупном броју становништва.

Дугорочне демографске пројекције најављују још неповољније тенденције у будућности и знатно смањење броја становника. Оваква кретања имају изузетно неповољне социјалне и економске последице и захтевају ефикасан политички одговор државе, и то одмах.

Закон о финансијској подршци породици са децом заснован је на праву и дужности родитеља да подижу и васпитавају децу, праву детета

на услове живота који му омогућавају правилан развој и обавези државе да подржи добробит породице, детета и будућих генерација. Отуда овај закон не представља само опредељење државе у области социјалне политике, већ је, укључујући демографске потребе, истовремено и важан инструмент популационе политике.

Нова законска решења доприносе и испуњавању циљева утврђених за спровођење измењене и допуњене Стратегије подстицаја рађања, а својим одредбама овај закон јасно и недвосмислено потврђује опредељење државе да се подстицајним мерама увећаног родитељског додатка ухвати укоштац са једним од највећих проблема данас, а то је недовољан број новорођене деце.

У оквиру тог проблема наш председник Александар Вучић је, такође, указао на проблем великог броја киретажа, за коју се одлучују наше суграђанке суочене са изазовом материнства. Желим да нагласим да у тој његовој констатацији нема речи ни о каквом ускраћивању женских права и слобода, а нарочито не о мизогинији, на коју су пожуривали да укажу они људи који иначе под тзв. борбом за људска права подразумевају одбрану својих личних повластица и привилегија уског круга људи коме само они припадају. Напротив, као равноправни чланови друштва, према Уставу и закону, грађанке Србије имају пуну власт да располажу својим телом и слободу да самостално доносе одлуке о питањима која их се тичу. Порука председника Вучића односи се на чињеницу да и само зачеће детета подразумева извесну одговорност.

Није на мени већ на представницима лекарске струке да едукују наше младе суграђанке о свим добрим и лошим последицама које абортус и трудноћа могу имати по њихово физичко и психичко здравље. Зато позивам стручну јавност, као и представнике цивилног сектора, да узму активно учешће у едукацији становништва.

Иако се стопа наталитета оправдано повезује са висином животног стандарда у друштву, и поред тога што су се успешним спровођењем мера фискалне консолидације први пут у овом веку створили реални економски услови за стабилан и дугорочни привредни раст Србије, увећање финансијских подстицаја од стране државе требало би да буде праћено подизањем свести о важности личне одговорности увек и свуда, а нарочито у родитељству.

Треба истаћи да је родитељски додаток у садржинском и материјалном смислу главни инструмент популационе политике и овим законом дефинисани су износи, начин исплате и усклађивање износа родитељског додатка и паушала за набавку опреме за дете. У поступку остваривања права на родитељски додаток као посебни услови предвиђени су: редовна вакцинација све деце мајке у складу са прописима у области

здравствене заштите Републике Србије, као и редовно похађање деце предшколског узраста припремног предшколског програма у оквиру система предшколског васпитања и образовања Републике Србије, односно редовно похађање наставе у оквиру система основношколског образовања Републике Србије деце основношколског узраста.

Такође, у одредбама Закона о финансијској подршци породици са децом које се односе на право на накнаду зараде за време породичног одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета и права на остале накнаде по основу рођења и неге детета и посебне неге детета извршене су корекције у погледу јаснијег дефинисања основица које се узимају као релевантне у периоду коришћења појединачних права а од утицаја су на обрачун висине накнаде зараде, односно накнаде плате и остале накнаде, као и неопходне корекције које су условљене директном исплатом права на рачуне корисника.

Овим законом извршена је и корекција у погледу прихода који су од утицаја на остваривање права на дечији додатак а везани су за нове износе родитељског додатка за треће и четврто дете.

У закону су извршене и неопходне допуне које се односе на заштиту података о личности.

Износи родитељског додатка који су дефинисани овим законом захватају додатна новчана средства у 2018. години у износу од три и по милијарде динара, док ће у 2019. години за исплату овог права бити потребно обезбедити средства у износу од 12 милијарди динара. Повећање износа родитељског додатка за друго, треће и четврто дете и продужење периода остваривања односно исплате права за треће и четврто дете са 24 месеца на 120 месеци захтеваће значајна новчана средства и у наредним годинама.

Разлози за доношење овог закона по хитном поступку, сагласно члану 167. Пословника Народне скупштине, садржани су у чињеници да се предложеним законским решењем врше измене и допуне Закона о финансијској подршци породици са децом чија примена треба да почне 1. јула 2018. године.

Чланом 196. Устава Републике Србије утврђено је да закони и други општи акти ступају на снагу најраније осмог дана од дана објављивања и да могу да ступе раније на снагу ако за то постоје нарочито оправдани разлози, утврђени приликом њиховог доношења, што је случај са овим законом. Законом је предвиђено његово ступање на снагу наредног дана од дана објављивања имајући у виду да основни текст, као што сам рекао, Закона о финансијској подршци породици са децом који је ступио на снагу 25. децембра 2017. године почиње са применом 1. јула 2018. године.

Имајући у виду комплементарност одредби овог закона са основним текстом Закона о финансијској подршци породици са децом, неопходно је да се створе услови да све одредбе овог закона могу да се примењују од 1. јула 2018. године.

Законом о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца, поред осталих, прописана су и право на борачки додатак, личну, породичну и увећану породичну инвалиднину, додатак за негу и помоћ, ортопедски додатак и накнада за време незапослености.

Основна решења су да се права утврђују у одговарајућем процентуалном износу од основа, тј. од просечне месечне зараде без пореза и доприноса у Републици Србији из претходног месеца, и то: без увећања за остваривање права на накнаду за време незапослености, увећане за 30%, за утврђивање износа борачког додатка и увећане за 80% за утврђивање осталих наведених права.

Самим тим што се износи права утврђују према наведеној заради из претходног месеца, то подразумева да се износи признатих права месечно усклађују са процентом кретања зарада. Износи зарада и проценти месечних усклађивања права утврђују се на основу података које објављује Републички завод за статистику.

Имајући у виду да су за спровођење овог поступка неопходни статистички подаци, као и да се од 1. јануара 2018. године статистички подаци о просечној заради и кретање зарада у току године објављују 55 дана након истека месеца за који се дају статистички подаци, то се подаци ради обрачуна припадајућег основног износа права, као и усклађених месечних износа права не могу благовремено утврдити. Последица овога је да надлежни органи не могу доносити решења по захтевима странака у законом прописаним роковима с обзиром да не могу утврдити износе права, а у поступку месечних исплата права, исплате ће се вршити нередовно и са знатним закашњењем.

Предложеним изменама и допунама разрешавају се наведени проблеми. Осим тога, с обзиром да је закон донела Савезна Република Југославија, то је њиме као основ за утврђивање износа права прописана просечна зарада у Савезној Републици Југославији. Овим изменама и допунама ово решење се усаглашава са реалним стањем и као основ прописује просечна зарада у Републици Србији.

Законом су прописане одредбе о надзору над извршавањем тог закона, који се, поред осталог, спроводи и путем инспекцијског надзора. Закључком 05 број 011-701/2018 од 31. јануара 2018. године Влада је задужила надлежна министарства да за посебне законе за које је утврђена потреба усаглашавања са Законом о инспекцијском надзору спроведу

поступак припреме нацрта закона и Влади доставе те законе, усаглашене са Законом о инспекцијском надзору.

У извршењу наведеног закључка Владе, а у циљу усаглашавања Закона о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца са Законом о инспекцијском надзору, брисане су одредбе које се односе на инспекцијски надзор. Ово из следећих разлога:

Закон о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца је закон који је донела Савезна Република Југославија. Средства за извршење наведеног закона обезбеђивала су се у буџету Савезне Републике Југославије, а извршење овог закона је поверено надлежним органима управе у републикама. Стога су овим законом прописане посебне одредбе о инспекцијском надзору, којима су надлежни органи СРЈ обезбеђивали контролу правилности примене закона и правилност трошења средстава из савезног буџета. Након престанка постојања СРЈ овај закон је и даље у примени, као републички закон.

У примени наведеног закона као републичког закона средства за његово извршење обезбеђују се у буџету Републике Србије. Закон се извршава од стране надлежних управних органа Републике Србије. Надзор над извршењем овог закона спроводи се, сходно прописима Републике Србије, од стране надлежних органа Републике Србије, тј. Министарства финансија (буџетске инспекције), Министарства државне управе и локалне самоуправе (управне инспекције) и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (по основу вршења права надзора у извршавању поверених послова). Стога су наведене одредбе које прописују право савезних органа да (по основу овлашћења савезних инспектора) врше надзор над извршавањем Закона о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца, постале непотребне.

Законом о правима бораца, војних инвалида и чланова њихових породица као основна права прописана су право на месечно новчано примање, право на додатак за негу и право на породични додатак. Правом на месечно новчано примање обезбеђује се заштита материјално необезбеђених бораца, војних инвалида и корисника породичне инвалиднине. Правом на додатак за негу обезбеђује се додатна материјална заштита корисника месечног новчаног примања који су неспособни за обављање свих основних животних потреба и којима је неопходна нега и помоћ другог лица. Правом на породични додатак обезбеђују се материјално необезбеђени корисници породичне инвалиднине по основу војног инвалида коме је припадао додатак за негу и помоћ од стране другог лица.

С обзиром да право на месечно новчано примање и породични додатак остварују наведена лица уколико су материјално необезбеђена и

за време док су материјално необезбеђена, то стицање ових права не представља трајни вид заштите јер је у зависности од прихода корисника и чланова његовог домаћинства. Промене прихода домаћинства могу довести до повећања или смањења, али и губитка даљег коришћења овог права.

Законом су прописани услови за остваривање права на месечно новчано примање и износи тог права. Основна решења су да се права утврђују према просечним месечним приходима корисника и чланова њихових домаћинстава из претходне године, односно из првог наредног месеца по стицању прихода уколико приход није оствариван у претходној години.

Имовински цензуси и основице за утврђивање права утврђени су у одговарајућем процентуалном износу од просечне месечне зараде без пореза и доприноса у Републици Србији из претходне године.

Одредбом члана 16. Закона прописани су услови за остваривање права на додатак за негу и износи тог права, који се утврђују у одговарајућем процентуалном износу од просечне месечне зараде без пореза и доприноса у Републици из претходне године. Прописано је да се право на породични додатак утврђује у износу који представља разлику између 85% од додатка за негу и помоћ од стране другог лица у који је војни инвалид био разврстан и прихода по члану домаћинства.

Оцена имовинских услова за признавање права на месечно примање врши се према редовним приходима корисника и чланова његовог домаћинства из претходне године, у односу на годину у којој је корисник остварио то право, односно према првом месецу по стицању прихода, и важи до 31. марта наредне године.

Усклађивање права на месечно новчано примање и породични додатак врши се по службеној дужности, према приходима корисника и чланова његовог домаћинства из претходне године, са правним дејством од 1. априла текуће године.

Право на месечно новчано примање усклађује се сваког месеца са порастом просечне месечне зараде у Републици Србији у текућој години у односу на просечну месечну зараду из претходне године.

Право на породични додатак усклађује се сваког месеца према проценту повећања додатка за негу и помоћ од стране другог лица. Законом је прописано да се почетком наредне године врши коначно усклађивање права на месечно новчано примање и додатак на негу.

Прописано је да решења општинског органа донета у првом степену којим се признају права на месечно новчано примање и породични додатак подлежу ревизији, а ревизија, која се врши у року од три месеца од пријема решења код другостепеног органа, одлаже извршење решења.

Права на месечно новчано примање и породични додатак се први пут признају по захтеву странке, од првог дана наредног месеца по подношењу захтева, а након тога сваке године се по службеној дужности доноси решење којим се врши њихово усклађивање у обрачунским периодима од 1. априла текуће године до 31. марта наредне године.

Имајући у виду да су за спровођење овог поступка неопходни статистички подаци о просечној заради у Републици Србији из претходне године и подаци о кретању зарада у току године, као и да се од 1. јануара 2018. године статистички подаци о зарадама у претходној години и кретању зарада у току године обављају 55 дана након истека године, односно месеца за који се даје статистички податак, то се подаци ради обрачуна имовинских цензуса, основице за утврђивање припадајућег износа права и усклађен месечни износ права почев од априла текуће године не могу благовремено утврдити.

С обзиром да пре доношења решења о усклађивању права треба спровести доказни поступак, прибавити наведене статистичке податке, по доношењу првостепеног решења сачекати истек рока за жалбу, спровести поступак ревизије, то решење о усклађивању права може постати извршно у другој половини године, а код општина које имају проблеме у извршавању ових послова и касније.

Како се корисници не би оставили без материјалног обезбеђења од 1. априла до извршности решења о усклађивању права за текућу годину, то би за тај период њима требало вршити аконтативне исплате износа права признатих решењем о усклађивању права за претходни обрачунски период, а у поступку месечних исплата права исплате би се вршиле са знатним кашњењем.

Осим наведеног, у пракси се показало нецелисходним усклађивање права на месечно новчано примање и породични додатак сваке године, с обзиром на обавезу корисника прописану чланом 37. Закона да надлежном првостепеном органу пријаве сваку промену од утицаја на право, као и на обавезу надлежног органа да по службеној дужности прати наведене промене и покрене поступак одлучивања по насталим променама.

Осим тога, и месечно усклађивање признатих износа права у складу са кретањем просечне месечне зараде без пореза и доприноса није могуће ажурно вршити због пролонгираног објављивања статистичких података, компликованог обрачуна припадајућег износа права које би радиле општинске управе, а што ће довести до кашњења и нередовности у исплати права.

Предложеним изменама и допунама разрешавају се наведени проблеми. С обзиром да се из наведених разлога неће вршити годишње

усклађивање права на месечно новчано примање, то су брисане одредбе о коначном годишњем усклађивању износа.

Још једну ствар да напоменем; то је врло важно. Значи, и једним и другим законом о борцима никаква права нису смањена у односу на то како је било раније. Чак, напротив, гледали смо да будемо што флексибилнији, да имамо што мање административних трошкова, да неке ствари које су биле компликоване у ранијим процедурама склонимо, а износи који су били биће гарантовани и сада и биће исплаћени свим борцима.

Такође, предвидели смо, већ је формирана радна група у којој ће бити сва удружења, сви савези бораца, који ће заједно са нама до краја године, верујем, овде у скупштинској процедури, а то је и иницијатива нашег председника Александра Вучића, добити један кровни закон који ће бити по мери свих бораца, штитити њихова права и све обавезе које држава има према њима, и то ће показати једну много већу одговорност државе, јер ћемо у веома кратком року, а то је шест месеци, изаћи пред вас и, верујем, изгласати тај закон.

Четрнаестогодишња примена Закона о мирном решавању радних спорова у Републици Србији довела је до смањења броја судских поступака по основу радних спорова, чиме су постигнуте уштеде и времена и новца, али је указала на бројне проблеме у пракси. Пре свега, потребно је било проширити круг радних спорова који се могу решавати посредством миритеља, односно арбитра, на који начин би се додатно афирмисао овај начин решавања спора.

Област мирног решавања радних спорова први пут је уређена Законом о мирном решавању радних спорова из 2004. године, којим је основана Републичка агенција за мирно решавање радних спорова, а који је имао измене и допуне 2009. године. Републичка агенција за мирно решавање радних спорова има важну улогу у развоју социјалног дијалога и промоцији метода мирног решавања радних спорова.

Од 2005. до 2018. године, односно од оснивања Агенције, поднето је 15.265 предлога за мирно решавање радног спора, од чега је мериторно решено 5.905 спорова, а остатак је решен у управном поступку, имајући у виду основно начело по коме поступа ова агенција, а то је начело добровољности, односно сагласности воља страна у спору да седну за сто и пронађу мирно решење. Од укупног броја покренутих поступака било је 14.995 индивидуалних и 270 колективних радних спорова.

Кључни разлози за измену закона су растерећење судова, побољшање односа послодавца и запослених, уштеда буџетских средстава, усаглашавање са ставовима и принципима МОР-а. Унапређење законодавног оквира треба да допринесе подстицању послодавца и

запослених да међусобне спорове решавају мирним путем, посредством миритеља и арбитра Агенције, како би се што више растеретили судови и странама у спору смањили трошкови.

Законом о изменама и допунама Закона о мирном решавању радних спорова пружа се могућност унапређења поступка мирног решавања индивидуалних и колективних радних спорова и смањење трошкова које нужно проузрокују радни спорови, било да се ради о броју изгубљених радних дана код штрајка или о трошковима судских поступака.

Када је реч о кругу радних спорова који се могу мирно решавати у области колективних спорова, сада се посредством миритеља могу решавати и спорови настали поводом остваривања права на утврђивање репрезентативности синдиката код послодавца и спорови поводом утврђивања минимума процеса рада у складу са законом.

Такође, у делу који се односи на примену колективних уговора извршено је прецизирање тако да се применом колективног уговора сматра примена целокупног колективног уговора или његових појединих одредаба, из разлога што је било потребно да се отклони могућност да се спорна питања у вези са применом појединих одредаба (недовољно јасно прецизиране одредбе) решавају у поступку пред миритељем.

Циљ допуне да се колективним радним спором сматра и спор поводом остваривања права на утврђивање репрезентативности синдиката код послодавца је да се послодавци који не желе да утврде репрезентативност синдикату, у поступку мирног решавања радних спорова упознају са обавезама које проистичу из Закона о раду и да се уједно смањи број предмета пред одбором за утврђивање репрезентативности синдиката код послодавца.

С обзиром да је питање минимума процеса рада уређено законом, нису ретки случајеви спорова око утврђивања минимума процеса рада, па је било потребно да се и за ове случајеве утврди надлежност Републичке агенције за мирно решавање радних спорова.

Кад је у питању делатност од општег интереса где постоји обавеза обезбеђивања минимума процеса рада у складу са законом којим се регулише област штрајка и за спорове поводом утврђивања репрезентативности и спорова поводом утврђивања минимума процеса рада, постоји могућност покретања поступка по службеној дужности.

Надлежност за индивидуалне радне спорове се проширује на спорове поводом: исплате плате/зараде, накнаде плате/зараде у складу са законом, а досада је у надлежности био само спор поводом исплате минималне зараде, исплате накнаде трошкова и других примања у складу са законом, исплате отпремнине при одласку у пензију, радног времена и остваривања права на годишњи одмор.

Неопходно је било допунити одредбе које се односе на стране у колективном спору, јер постојећи закон под страном у колективном спору сматра учеснике колективног уговора, односно послодавца, синдикат, запосленог или представника запослених у односу на примену колективног уговора или општег акта и остваривање колективног права у складу са законом. Међутим, у пракси се као стране јављају штрајкачки одбор и оснивач за јавна предузећа и јавне службе, који су сада препознати као стране у спору.

Када је у питању спор поводом дискриминације и злостављања на раду, проширена је дефиниција страна у спору па се страном у спору више не сматрају само запослени и послодавац, већ оставља могућност да то буду и лица ван радног односа у складу са законом.

Извршено је прецизирање дефиниције арбитраже тако да се арбитражом сматра поступак у коме арбитар решава о предмету индивидуалног спора, а не одлучује о предмету индивидуалног спора, с обзиром да је новим решењем омогућено доношење решења арбитра на основу постигнутог споразума страна у спору, који поступак искључује одлучивање арбитра.

Такође, продужени су рокови за давање сагласности за вођење поступка, продужен је рок за сагласност око избора миритеља или арбитра и за покретање поступка када су у питању делатности од јавног интереса. Сви рокови у данима замењени су роковима који се рачунају радним данима. Циљ ових измена је био да се установе реални рокови за поступање. Поступак пред одбором за мирење може да се продужи још 30 дана, ако се не оконча у року од 30 дана од дана отварања расправе.

С обзиром да колективни спорови често трају дуже због сложености предметног спора и отежане комуникације која је условљена различитим интересима и ставовима страна у спору, пракса је показала да је потребно поступак мирења продужити на захтев страна у спору за још 30 дана. Услов за продужење је да обе стране у спору о томе постигну претходну сагласност, а циљ продужења рока је да се спор реши мирним путем јер је то у интересу страна у спору.

Комисија за избор миритеља и арбитра доноси одлуку о избору у року од 60 дана од истека рока за подношење пријава, а конкурс за избор миритеља и арбитра, а не, као досада, у року од само 15 дана, због обавезе органа да по службеној дужности, у складу са законом, врши увид у податке о чињеницама неопходним за одлучивање о којима се води службена евиденција, те да их прибавља и обрађује. Циљ ових измена је био да се установе реални, такође, оквири за поступање.

Када се ради о начину окончању спора, миритељ само на захтев једне од стране у спору предлаже препоруку, најкасније у року од три дана

од дана закључења расправе, док је досада могао да предложи препоруку а да ниједна страна у спору то од њега није захтевала.

Важећи закон прописује да, ако стране у спору прихвате препоруку, закључују споразум о решењу спора, а ако је предмет спора колективни уговор, споразум постаје саставни део колективног уговора. Уколико предмет спора није колективни уговор, онда споразум има снагу извршне исправе. Ове одредбе стварају много проблема у примени, те их је потребно изменити.

Изменама се уводи решење по коме споразум о решењу спора може да се закључи на основу препоруке или независно од исте. Споразум не може да буде саставни део колективног уговора, већ постаје основ за закључивање измене и допуне колективног уговора или има снагу извршне исправе.

У односу на досадашње решење, избегнута је могућност да споразум који сачине стране у спору буде саставни део колективног уговора, јер се по правилу споразум саставља у слободној форми а колективни уговор треба да садржи структуру општег акта и да се приликом израде, измене и допуне поштују основна методолошка правила за израду прописа, а посебно што страна у спору пред Агенцијом не мора да буде репрезентативни синдикат који учествује у закључењу колективног уговора па се поставља питање како споразум може постати део колективног уговора у коме та страна у спору није била учесник у закључивању, што је било у примени важећег закона, ствара проблеме.

Арбитар доноси решење на првом месту на основу споразума страна у спору, као и ако је арбитражни поступак постао немогућ и у случају обуставе поступка, што је све новина у односу на раније решење у закону, а може да донесе решење којим одлучује о предмету спора тек уколико нема споразума страна у спору на основу кога би могло да се донесе решење. Решење донето на основу споразума страна у спору, као и решење којим арбитар одлучује о предмету спора има снагу извршне исправе.

Спор поводом злостављања и дискриминације, изузетно, може да се оконча само на основу споразума страна у спору, а ако исти не постоји, арбитар доноси решење о обустави поступка и упућује стране у спору да о истој правној ствари могу да воде судски поступак.

Одржавање расправе је јавно, осим у споровима поводом дискриминације и злостављања на раду. С обзиром да се ради о споровима који могу да садрже чињенице и доказе чије би јавно изношење могло да има негативне последице по стране у спору, било је потребно у овим споровима искључити јавност, а истовремено је извршено усклађивање са решењем у Закону о спречавању злостављања на раду.

Предвиђена је могућност да, уколико стране у спору то желе, могу да ангажују судског вештака, на којег се сходно примењују одредбе овог закона о изузећу арбитра. За разлику од услуга арбитра и миритеља, које су за стране у спору бесплатне, трошкове ангажовања судског вештака сносила би свака од страна у спору.

С обзиром да миритељ и арбитра приликом решавања радних спорова решавају у просторијама послодавца, често је био проблем око идентификације миритеља и арбитра приликом доласка у просторије послодавца. Увођењем службених идентификационих картица тај проблем се отклања.

У циљу нормирања пожељног понашања миритеља и арбитра било је потребно створити правни основ за доношење етичког кодекса. Миритељи и арбитра у поступку мирног решавања радних спорова биће дужни да се придржавају етичког кодекса који доноси министар надлежан за послове рада.

Циљ измене и допуне Закона о мирном решавању радних спорова је пре свега даље унапређење законодавног оквира у овој области, а то подразумева: стварање законодавног оквира у коме ће се појачати улога Агенције како би се што више индивидуалних и колективних радних спорова решило на миран и ефикасан начин, смањење броја радних спорова који се воде пред судовима и њихово растерећење, унапређење социјалног дијалога, уштеда средстава која се финансирају из буџета, унапређење услова за рад миритеља и арбитра, унапређење рада и постигнутих резултата миритеља и арбитра, комуникација са социјалним партнерима, сарадња са синдикалним организацијама и удружењима послодаваца и успостављање механизма за извештавање о исходима поступака извршења коначних решења миритеља и арбитра.

Област социјалне сигурности између Републике Србије и Руске Федерације није регулисана закљученим споразумом о социјалној сигурности. Имајући у виду бројност држављана Републике Србије који раде у Руској Федерацији, као и потребу даљег развијања и учвршћивања пријатељских односа у свим областима, па и у области социјалне сигурности, стране уговорнице су се договориле да отпочну преговоре у циљу закључивања споразума о социјалној сигурности.

У том циљу, у периоду од октобра 2010. до октобра 2017. године одржано је осам рунди преговора са Руском Федерацијом. Текст усаглашеног споразума је до 2107. године парафиран три пута. Споразум је коначно усаглашен тек након званичне посете Републици Србији министра за рад и социјалне заштите у Руској Федерацији Максима Анатољевича Топиљина, а споразум је потписан у Москви 19. децембра 2017. године.

На деветој рунди преговора, одржаној у Москви у периоду од 26. до 30. марта 2018. године, разматрани су технички документи потребни за примену споразума – административни споразум, протокол и обрасци. Предстоји њихово потписивање.

Овим споразумом регулисано је остваривање права из пензионо-инвалидског осигурања, и то: право на старосну, превремену старосну пензију, инвалидску и породичну пензију, затим право на накнаду погребних трошкова, као и право на давање у случају повреде на раду и професионалне болести.

Споразумима је омогућено да лица која немају довољно стажа осигурања навршеног применом својих националних прописа, остваре то право на пензију на основу сабирања стажа осигурања навршеног у обе државе уговорнице.

Веома је битно да се за утврђивање права на пензију узима у обзир и стаж осигурања који је према правним прописима страна уговорница навршен пре ступања на снагу овог споразума.

Иако је наша страна то предлагала, споразумима се не регулише област здравственог осигурања. Руска страна је истакла да би се за питање здравствене заштите држављана двеју држава решење могло наћи у оквиру споразума о регулисању питања о привременом запошљавању грађана Републике Србије и Руске Федерације.

Како би се обезбедила социјална сигурност радника миграната и највиша правна заштита, споразуми су засновани на најновијим европским стандардима у овој области. Дакле, усаглашени споразуми су засновани на општеприхваћеним принципима и искуствима наше земље у овој области, као и на стандардима које предвиђа Уредба ЕУ број 883/04 о координацији система социјалне заштите, којом се првенствено регулише социјална сигурност радника миграната.

Такође, споразумима је обезбеђена примена националног законодавства у наведеној области, укључујући и свако новелирање националног законодавства кроз измене и допуне прописа.

Кроз одредбе споразума су заступљена следећа стандардна начела, односно принципи:

1. Једнак третман држављана држава уговорница у области социјалног осигурања. Ово начело подразумева да су приликом примене правних прописа једне државе уговорнице држављани друге државе уговорнице изједначени са њеним држављанима. Чињеница да је лице држављанин друге државе уговорнице неће водити губитку или отежаном остваривању права у првој држави уговорници, чиме се обезбеђује једнак третман.

2. Одређује се примењивост законодавства, односно правила на основу којих се у сваком конкретном случају може тачно утврдити да ли се примењује законодавство једне или друге државе уговорнице, као и који прописи конкретно. Примењиви закони се могу остварити на више начина. Основно је правило места рада, које подразумева да се примењује законодавство земље запослења, од кога се споразумом предвиђају одређени изузеци када то захтева специфична ситуација, на пример лица упућена на рад у иностранство од стране послодавца, лица која раде у више држава, поморци итд.

3. Очување стечених права и сабирање периода осигурања, које подразумева да се периоди запослења или обављања друге делатности навршени у једној држави признају приликом стицања остваривања и утврђивања висине права у другој држави уговорници. Уколико је то потребно за остваривање права, стаж осигурања навршен на територији једне државе уговорнице друга држава уговорница ће узети у обзир, укључујући и стаж осигурања који је навршен на територији држава уговорница пре ступања на снагу овог споразума, чиме се обезбеђује очување стечених права.

4. Исплата, тј. трансфер давања у случају промене пребивалишта у другу државу уговорницу. Тиме коришћење права из обавезног социјалног осигурања није ограничено на територију на којој су та права остварена и обезбеђује да се исплата давања на територији друге стране уговорнице, трансфер у државу настајања, односно пребивалишта врши се без умањења висине давања, чиме се обезбеђује изједначеност територија.

Споразум између Владе Републике Србије и Владе Републике Словеније о запошљавању држављана Републике Србије у Републици Словенији потписан је у Љубљани на заједничкој седници две владе 1. фебруара 2018. године.

Значајно је споменути да је овај споразум први споразум у области запошљавања који је Влада Републике Србије закључила са једном државом чланицом ЕУ. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања оценило је оправданом иницијативу словеначке стране за закључивање споразума у области запошљавања првенствено због исказане потребе словеначких привредника за ангажовањем радника дефицитарних занимања.

Имајући у виду наведено, оцењено је постојање обостраног интереса да се билатерално уреди односи између две државе у области запошљавања српских држављана у Републици Словенији, а посебно је интерес српске стране да се уреди заштита наших држављана. Наиме, споразуми у области запошљавања представљају најбољи вид гаранције нашим грађанима који намеравају да се запосле у иностранству, јер се они

запошљавају организовано, на основу унапред утврђених услова рада, по унапред утврђеној процедури. Истичемо и да овај споразум уређује једносмерно запошљавање грађана Србије у Републици Словенији, док је исказана заинтересованост словеначке стране да се у наредном периоду размотри могућност закључивања споразума који би узајамно обухватио и запошљавање држављана Републике Словеније у Републици Србији.

Овим споразумом утврђени су услови и обим запошљавања држављана Републике Србије у Републици Словенији, тј. радник мора бити незапослено лице пријављено на евиденцији Националне службе за запошљавање и да је старије од 18 година. Надлежни словеначки орган може одредити годишњи обим пријема радника у складу са стањем на тржишту рада и израженим потребама послодаваца, а са друге стране Република Србија може у складу са својим законодавством ограничити запошљавање појединих група занимања за које се на основу анализе стања оцени да би одлазак у државу запослења угрозио стање на домаћем тржишту рада.

Услови и поступци за издавање дозволе која омогућава запошљавање, тј. уговор о раду закључује се на период од најмање једне године, са могућношћу уговарања пробног рада од три месеца на основу уговора о раду и издаје се дозвола са важењем три године.

Права и обавезе послодаваца и радника миграната, право на једнак третман, услови рада, плата, престанак уговора о раду, безбедност и здравље на раду, удруживање у организације, образовање, професионално оспособљавање, социјално осигурање у складу са законом и међународним уговором су такође уређени овим споразумом.

Овим споразумом је уређен и начин размене информација између надлежних носилаца за спровођење овог споразума у циљу боље информисаности грађана Републике Србије који намеравају да се запосле у Словенији и предвиђена је израда информатора који ће садржати опште информације о условима живота и рада у Словенији.

Споразумом је предвиђено и потписивање протокола којим би надлежни органи одредили начин сарадње надлежних институција, списак потреба са слободним радним местима, начин и рокови достављања списка, поступак избора, односно селекција кандидата, рок за слање списка кандидата, начин и рок потписивања уговора о раду. Такође је предвиђено формирање међудржавне комисије која ће се састајати једном годишње, по потреби и чешће.

Област социјалне сигурности између Републике Србије и Републике Грчке није регулисана закљученим Споразумом о социјалној сигурности. Имајући у виду бројност држављана Републике Србије који раде у Републици Грчкој, као и потребу даљег развијања и учвршћивања

пријатељских односа у свим областима па и у области социјалне сигурности, стране уговорнице су се договориле да отпочну преговоре у циљу закључивања споразума о социјалној сигурности.

Са Републиком Грчком је у периоду од септембра 2006. до маја 2017. године одржано пет рунди преговора. Овим споразумом утврђено је остваривање права из система пензионог и инвалидског осигурања, и то: право на старосну, превремену старосну пензију, инвалидску и породичну пензију. Споразумом је омогућено да лица која немају довољно стажа осигурања навршеног применом својих националних прописа остваре право на пензију на основу сабирања стажа осигурања навршеног у обе државе уговорнице. Веома је битно да се за утврђивање права на пензију узима у обзир и стаж осигурања који је према правним прописима страна уговорница навршен пре ступања на снагу овог споразума.

Иако је наша страна то предлагала, споразумима се не регулише област здравственог осигурања. Грчка страна наведени предлог није прихватила из разлога потешкоћа у координацији система здравствене заштите. Наиме, у Републици Грчкој је тренутно прелазна фаза примене новог система социјалног осигурања и грчка страна није у стању да размотри српски захтев док се не заврши организационо и функционално уједињење новог заједничког завода социјалног осигурања. Међутим, није искључено разматрање српског захтева у будућем периоду.

Како би се обезбедила социјална сигурност радника миграната и највиша правна заштита, споразуми су засновани на најновијим европским стандардима у овој области. Дакле, усаглашени споразуми су засновани на општеприхваћеним принципима и искуствима наше земље у овој области, као и на стандардима које предвиђа Уредба ЕУ Број 883/04 о координацији система социјалне сигурности, којим се првенствено регулише социјална сигурност радника миграната. Такође, споразумима је обезбеђена примена националног законодавства у наведеној области, укључујући и свако новелирање националног законодавства кроз измене и допуне прописа.

Кроз одредбе споразума су заступљена и следећа стандардна начела, односно принципи:

1. Једнак третман држављана држава уговорница у области социјалног осигурања. Ово начело подразумева да су приликом примене правних прописа једне државе уговорнице држављани друге државе уговорнице изједначени са њеним држављанима. Чињеница да је лице држављанин друге државе уговорнице неће водити губитку или отежаном остваривању права у првој држави уговорници, чиме се обезбеђује једнак третман.

2. Одређивање примењеног законодавства, односно правила на основу којих се у сваком конкретном случају може тачно утврдити да ли се примењује законодавство једне или друге стране, државе уговорнице, као и који прописи конкретно. Примењиви закони се могу утврдити на више начина. Основно је правило, односно правило места рада, које подразумева да се примењује законодавство земље запослења, односно од кога се споразумом предвиђају одређени изузеци, када то захтева специфична ситуација – лица упућена на рад у иностранство од стране послодавца, лица која раде у више држава, поморци итд.

3. Очување стечених права и сабирање периода осигурања, које подразумева да се периоди пребивања, запослења или обављања друге делатности навршени у једној држави признају приликом стицања, остваривања и утврђивања висине права у другој држави уговорници. Уколико је то потребно за остваривање права, стаж осигурања навршен на територији једне државе уговорнице друга држава уговорница ће узети у обзир, укључујући и стаж осигурања који је навршен на територији држава уговорница пре ступања на снагу споразума, чиме се обезбеђује очување стечених права.

4. Исплата, трансфер давања у случају промене пребивалишта у другу државу уговорницу. Тиме коришћење права из обавезног социјалног осигурања није ограничено на територију на којој су та права остварена и обезбеђује се да исплата давања на територији друге стране уговорнице, трансфер у државу настајања, односно пребивалишта врши се без умањења висине давања, чиме се обезбеђује изједначеност територија.

Република Србија примењује споразуме о социјалном давању са 28 држава, од којих су већина чланице ЕУ, у којима живи и ради велики број наших грађана. У последњих неколико година закључени су споразуми са Белгијом, Словачком, Аустријом, Бугарском, Канадом, Великим Војводством Луксембургом и Румунијом. Очекује се ступање на снагу споразума са Швајцарском и Француском, који садрже новелиране одредбе. Преговори за закључење споразума са Народном Републиком Кином, као и са канадском провинцијом Квебек су ушли у последњу фазу, а покренуте су иницијативе за закључивање споразума са Шпанијом, Азербејџаном и САД.

У дану за гласање предлагем народним посланицима да изгласају ове законе јер сви доприносе побољшању и материјалног положаја али и права наших грађана. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, министре Ђорђевићу.

Реч има народни посланик Вјерица Радета, повреда Пословника.

Изволите.

ВЈЕРИЦА РАДЕТА: Ово се дешава када скупштинска већина злоупотребљава члан 92. Пословника. До данас сам била уверена да хоћете да исцрпљујете посланике опозиције, а ви у ствари хоћете да исцрпљујете министре. Овде сте натерали министра Ђорђевића да чита сат и 20 минута да би поменуо сваки од ових предлога. Да сте ставили још две тачке, човек би дехидрирао, завршио на инфузији.

Саосећам са вама, министре. Зато сам и интервенисала, да се то не би дешавало будућим министрима, па да колеге из владајуће коалиције воде рачуна.

На страну то што су у овом предлогу помешане бабе и жабе, што су могле да се направе бар три групе о којима је могло да се расправља ако сте већ избацили из обичаја пословничку обавезу да се о једном предлогу расправља као о једној тачки дневног реда. Просто смо се ужелели једне тако лепе расправе. Госпођа Ђукић Дејановић се сећа; када је била председник, имали смо понекад један предлог – једна тачка дневног реда, па амандмани по том предлогу, па расправа са министрима, па расправа унутар посланичких група, а ово сада заиста губи смисао.

Још један разлог због чега сам се јавила, ради јавности пре свега. Овај дневни ред пише да је подржало 150, па онда нешто пребрисано, 154 народна посланика. Свеједно, и ако је 150, сасвим је у реду, то је у складу са Пословником, али мислим да је велика брука владајуће већине што су дозволили да овај предлог потпише и Мехо Омеровић, народни посланик који је ухваћен у крађи на аеродрому у Франкфурту, и ви, уместо да се изјасните по томе, чак ово дозвољавате. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Као неко ко јако добро познаје, и у то сам потпуно сигуран, Пословник о раду Народне скупштине Републике Србије, такође знате да је легитимно право сваког посланика да предложи обједињену расправу; о томе се изјашњавају народни посланици.

Што се конкретно тиче излагања министра, у овом случају ја као председавајући нисам могао да учиним повреду Пословника јер министар, сходно члану 96. став 1 ...

(Вјерица Радета: Саосећам са човеком.)

И ја, верујте.

Члан 96. став 1. алинеја 1) – предлагач акта, када је реч о расправи у начелу, ви то јако добро знате, нема дефинисано и ограничено време.

Сматрам да нисам ни на један начин прекршио Пословник, али морам да вас питам – да ли желите да се Народна скупштина у дану за гласање изјасни о повреди Пословника?

(Вјерица Радета: Не.)

Захваљујем.

Да ли известиоци надлежних одбора желе реч? (Не.)

Да ли председници односно представници посланичких група желе реч. (Да.)

Реч има народни посланик Владимир Маринковић.

Изволите.

ВЛАДИМИР МАРИНКОВИЋ: Хвала, уважени председавајући.

Поштовани министри са сарадницима, даме и господо народни посланици, желим у име СДПС прво да изразим подршку Влади Републике Србије и председнику Републике на посвећеном раду када је у питању очување територијалног интегритета и суверенитета наше земље. Још један успех на међународном плану и нивоу, дакле повлачењем признања тзв. државе Косово од стране Либерije, дакле пета држава у протеклих шест месеци, уз Бурунди, Суринам, Сао Томе и Принсипе и Гвинеју Бисао. Онима који нам замерају када је у питању та наша посвећена борба и који говоре да ћемо нешто дати, продати и коцкати се са оним што припада искључиво нашој држави, нашим грађанима, хоћу да наговестим да ће тога бити још, и то врло скоро.

Такође желим да кажем да је министар Ђорђевић заједно са својим тимом делегирао пуно предлога закона, пуно тема које се тичу најбитнијих аспеката друштвеног живота у нашој земљи – наравно, са проф. др Славицом Ђукић Дејановић – дакле демографија, радно, социјално право, сезонски радници, борба против сиве економије, подршка породицама, све оно што је јако битно и од кључне важности за напредовање наше земље и за њену модернизацију и бољи живот њених грађана.

Оно што сматрам најбитнијим када је у питању развој Републике Србије и оно што желим да истакнем у мору ових лоших вести, у мору лажних вести којима смо бомбардовани свакодневно, то је данашње покретање фабрике „Фридрихсхафен“, немачке фабрике која се гради у Панчеву. Инвестиција од 160 милиона евра. Нешто више од неколико деценија ниједна фабрика није отворена у Панчеву, а ова ће запошљавати више од 1.000 људи.

Такође, нешто што је без икакве пажње прошло у нашим медијима, у јавности, а о чему желим да обавестим јавност и наше грађане, велика инвестиција и јако важна за равномерни регионални развој, то је Куршумлија и фабрика „Вудфил“, израелска фабрика која ће запослити у индустрији, производњи намештаја око 150 људи, што, када је у питању Куршумлија, значи живот, значи опстанак тих грађана у том делу Србије.

Дакле, Влада Републике Србије се труди да привлачењем нових инвестиција, унапређењем пословног амбијента у нашој земљи обезбеди бољи живот грађанима Србије и ја ћу се, када је у питању сет ових предлога закона о којима ћемо говорити данас, усредсредити на закон који има за циљ да сузбије сиву економију, који има за циљ да унапреди радна

и социјална права наших грађана, а то је ангажовање сезонских радника. То је досада фактички био један забран у којем је функционисало више од 60.000 људи, 60.000 грађана Србије који су радили и који раде и дан-данас сезонски код пољопривредних произвођача у газдинствима, а који готово никада нису имали никаква радна права и, наравно, социјална.

У 21. веку имати толики број људи који немају никаква радна и социјална права и да се тог питања нико није сетио да решава до министра Ђорђевића, а морам да напоменем да је претходни министар Александар Вулин радио на овом закону, просто је срамота која надам се да ће се поправити доношењем овог закона и његовом имплементацијом како би ови људи могли да живе живот достојан човека у 21. веку.

Дакле, више од 60.000 људи досада није имало право ни на какве доприносе. Ако се повреде на раду, нису имали никаква права, никакве могућности на своја права као други, који су пријављени у фирмама у којима раде, у институцијама у којима раде, она права која вуку из уговора према којем су ангажовани, да ли су то уговори о привременим и повременим пословима, да ли су то уговори на неодређено време или неки други. У сваком случају, јако је важно да овај закон заживи. Јако је важно што је у изради овог закона учествовало пуно доносилаца одлука које су од кључног значаја како би овај закон могао да се имплементира у пракси и на терену и који ће решити три важна питања.

Број два, сматрамо да ће кроз аспекте овог закона, када се он буде имплементирао и реализовао, они који су послодавци са задовољством плаћати накнаду за доприносе, за здравствено и социјално осигурање тим грађанима које запошљавају. Треће, они ће бити извучени из сиве, односно црне зоне, држава ће наплаћивати порез, дакле пуниће се државни буџет. Дакле, све три стране ће бити задовољне, а Србија ће, у складу са стратегијом борбе против сиве економије, са стратегијом координационог тела за борбу против сиве економије, постати и, наравно, дефинисати законски оквир и законску регулативу у складу са регулативом најмоћнијих, најмодернијих земаља које подразумевају стално унапређење тржишне привреде уз, наравно, унапређивање, стално, социјалних и радних права.

Србија је засигурно економски шампион и економски лидер овог региона – 850 милиона евра у првом кварталу страних директних инвестиција. Србија је по *Ernst & Young* у првих 15 европских земаља по броју инвестиција, које су се увећале за 157% и које су директно утицале да се запосли више од 20.000 људи у Републици Србији. Ову чињеницу повезујем са борбом председника Републике, са борбом целе Владе, са борбом овог парламента и израдом једне јасне и добре стратегије, која ће подразумевати да нас има милион више.

Да нас има милион више тако што ћемо се бавити демографијом, тако што ћемо се бавити унапређењем права и могућности за оне породице које имају једно, двоје, троје или више деце и које ће, наравно, на тај начин утицати да нас овде буде више, да имамо више могућности да наши људи, наши ђаци, наши студенти, наши млади људи креирају судбину наше земље овде у земљи и да кроз једну такву подстицајну политику ти млади људи остану овде у Србији.

Наслушали смо се критика разних људи у Србији, представника политичких чинилаца, невладиних организација, СПЦ и директно патријарха Иринеја, који је само рекао да је добро да подстичемо демографски развој, да подстичемо рађање, да смо пуно настрадали, али да нас треба бити у историји и да ми морамо да радимо, само једном јасном, добром политиком, јасним стратешким планом, како би нас било што више, јер кад нас буде више, бићемо политички снажнији, бићемо економски снажнији, бићемо социјално снажнији. Ако нас буде овако и ако будемо имали овакав демографски тренд као сада, па нећемо ми имати проблем са радном снагом, мораћемо да је увозимо. Не зато што ће нам привреда бити јака, и економија, него зато што нећемо имати довољно младих људи који ће радити, који ће дизати ову земљу, која ће унапређивати њене капацитете.

Ко ће да буде креативан, ко ће да ради у компанијама, ко ће да развија приватну иницијативу, ко ће да води државне институције и ко ће да води ову државу и државну администрацију на прави начин него управо они који буду долазили, којима треба да омогућимо најбоље и једнаке шансе за добро школовање, за добро запослење, добар амбијент за развој приватне иницијативе и приватног бизниса. И даље морамо да радимо на томе да мењамо, што би рекао председник Републике, мајндсет наших људи, поготово младих људи, да је будућност у приватном послу, да приватни предузетници, да бизнисмени у овој земљи треба да буду они који су хероји у овој земљи, који запошљавају, који плаћају порез. Свако ко плаћа порез плаћа и доприносе, плаћа ових сто километара ауто-пута које правимо годишње и на које смо поносни, плаћа личне пратиоце на које смо поносни и на све оно што је урадио министар Ђорђевић када је у питању социјала и социјална одговорност.

Као припадник странке социјалдемократске провинијенције, наравно да се залажем за већа социјална права, за већа синдикална права. Али као реалан човек схватам и, наравно говорим јавно о томе, да нема већих социјалних права, нема јаке социјалне политике ако нема јаке економије, ако нема привредног раста од четири, пет, шест процената које имамо сада, ако нема фискалне дисциплине, ако нема сваке године по неколико хиљада више приватних предузећа који се отварају него оних

који се гасе. Мислим да је доста времена прошло и да смо доста времена изгубили тако што имамо тај однос један запослени на једног пензионера, јер то је неodrживо.

Ми морамо да се бавимо демографијом. То јесте дугорочан процес, то ће бити мучан процес и проблем је што нисмо тиме почели да се бавимо пре 20 година, пре 15, пре 10 година, јер ефекти овога што радимо сада – то може да нам каже и македонско искуство, јер је тадашњи премијер Груевски, још пре 10 година, покренуо у Македонији имплементацију јасне стратегије демографског развоја у тој земљи, са добрим тимом, добрим стручњацима – ефекти свега овога што се ради ће доћи и бити видљиви тек за 10, 20 и 30 година.

Али, наравно, као озбиљна земља ми тако стратешки треба и да размишљамо. И не треба да се угледамо на некога ко је лошији од нас, него треба да се угледамо управо на оне који су овакву политику водили на најбољи могући начин. Ја бих се угледао у овом случају на земљу као што је Израел – и када је у питању демографија, и када је у питању заштита националних интереса, и када је у питању развој економије и када је у питању одбрана и безбедност. Е, то Србија треба да буде у овом региону, по узору на Израел – економски снажна, са јаком и снажном армијом, са јасним стратешким планом и циљем где ми треба да будемо и где треба да стигнемо у наредних 30-40 година.

Такође, похвалио бих овај закон о ангажовању сезонских радника зато што ће они који су у овом случају послодавци моћи на један много лакши и бољи начин да пријављују своје запослене, дакле електронским путем. Овај закон иде у прилог ономе што зовемо е-пословањем, електронским пословањем и електронским пријављивањем. Дакле, у пуном капацитету имплементација е-гавернмента, без одлазака у државне институције, дакле електронским путем, на један лак начин, јер ми морамо бизнис у Србији да учинимо лаким.

Ми морамо запошљавање у овој земљи да учинимо да то буде један лак и једноставан процес у свим сегментима. Значи, не смемо да отежавамо. Ми морамо до краја да спроведемо гиљотину прописа. Ја видим овај закон, који је подржао и немачки ГИЗ, који је подржао и НАЛЕД, који су подржале све релевантне бизнис асоцијације, али који су подржали и релевантни синдикати, и репрезентативни и они који то нису, видим да иде у том смеру да унапредимо законску регулативу, да сузбијемо сиву економију, да се изборимо са сивом економијом и да направимо бољи пословни амбијент у нашој земљи.

Такође, апеловао бих на министра Ђорђевића, за којег знам да има велико искуство у привреди, који осећа, који зна како привреда дише, како привреда функционише, да се заложи у наредном периоду да што више

ослободимо привреду намета. Не само ових парафискалних, него и фискалних намета. Знам да се доста на томе ради, али мислим да ће кључна ствар за додатни развој, импулс развоја приватног, али домаћег бизниса. Ми са страним компанијама немамо проблема, и са страним инвестицијама – ми ћемо ове године имати скоро три милијарде евра страних директних инвестиција – наш највећи проблем су домаће инвестиције. Наш највећи проблем су домаћи инвеститори, које треба да подстакнемо, дакле они који већ раде и они који ће се одлучивати да раде у наредном периоду, да им пословање буде лакше.

И, уважени министре, ако је то могуће, да у неком наредном периоду умањимо стопе доприноса, јер ово је сада, ви то знате, ја знам да и добро разумете и да се залажете за то да се, уколико је то могуће, оне умање како бисмо могли бизнису да дамо додатно крила и ветар у леђа да се развија како бисмо могли, наравно, да имамо додатно запошљавање.

Урађено је доста, велики су резултати. Проценат незапослености је 13,6% у нашој земљи, са 26% колико је била 2012. године. Стратешки циљ Владе Републике Србије је да то буде испод 10%. Погледајте само САД. Могу критиковати, причати шта год хоће по питању људских права или било чега, политика..., знате шта је резултат председника САД на семафору? Незапосленост од 3,8% и милион радних места у 2017. години. То је оно што је кључни резултат и што је кључна порука америчком народу. Волео бих да се угледамо на то. Нова радна места, нове компаније, пословни амбијент, растерећење привреде и свакодневан рад на томе да доведемо што више добрих и снажних компанија у Републику Србију и да, наравно, наставимо са овим трендом лидерства у економији у нашој земљи.

Такође, неколико реченица бих рекао о врло значајном закону, дакле изменама и допунама Закона о мирном решавању радних спорова. Сматрам да Агенција за мирно решавање радних спорова одлично ради свој посао. Додуше, то је агенција која се пуно не промовише. Много обичних људи и не зна која су достигнућа и све оно што је Агенција урадила, а урадила је много када су у питању колективна права запослених, када су у питању колективни радни спорови.

Ове измене и допуне су добре, које се тичу, које смо чули од министра, решавања проблема репрезентативности синдиката у компанијама и институцијама. Наравно, апеловао бих на министра да се питање репрезентативности, како синдикалних организација тако и пословних асоцијација, уколико је то могуће, откочи, јер оно што је ситуација са одбором који је властан да даје репрезентативност и оцењује репрезентативност је ситуација која дефинише неки статус кво, у којој нико није задовољан.

Предложио бих, зашто да не, ако можете, да размишљате о томе. Ми имамо један стварно застарели систем оцењивања и дефинисања репрезентативности како синдикалних организација тако и пословних асоцијација. Бројање приступница у 21. веку нити иде уз оно што ради Влада Републике Србије, нити иде уз ово време.

(Председавајући: Захваљујем, колега.)

Извињавам се, још пет секунди.

Репрезентативност треба да се утврђује у складу са плаћеним чланаринама и онда ћемо имати најбољу слику праве репрезентативности наших пословних асоцијација и синдикалних организација.

Хвала и извините, председавајући.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Маринковићу.

Поштовани народни посланици, сагласно члану 27. и члану 87. ставови 2. и 3. Пословника Народне скупштине, обавештавам вас да ће Народна скупштина данас радити и после 18 часова, због потребе да Народна скупштина што пре донесе акта из дневног реда ове седнице.

Реч има народна посланица Елвира Ковач.

Изволите.

ЕЛВИРА КОВАЧ: Захваљујем.

Поштовани председавајући, господине министре, госпођо министарка са сарадницима, као овлашћени представник посланичке групе Савеза војвођанских Мађара трудићу се да у времену посланичке групе говорим о три предлога закона.

Наиме, пред нама се налазе заиста различити предлози. Неки на систематичан начин, а неки први пут, као што смо то чули, после неколико деценија регулишу одређена питања, као што је Предлог закона о ратним меморијалима, а други свеобухватније решавају заштиту рањивих категорија становништва, као што су, на пример, дугоочекиване измене и допуне Закона о финансијској подршци породици са децом. Говорићу и о Предлогу закона о поједностављеном радном ангажовању на сезонским пословима у одређеним делатностима.

Генерално, сви ови предлози, предложене мере, доприносе бољем квалитету живота грађана и, оно што је значајно, сигурности остваривања права из области здравствене, социјалне заштите, пензионе заштите и смањења сиромаштва.

Усвајањем измена и допуна Стратегије за подстицање рађања право на родитељски додатак је заиста добило на значају и постало је дугорочна популациона мера и у том смислу, наравно, наша посланичка група Савез војвођанских Мађара – Партија за демократско деловање, посланици СВМ свакако подржавају предложене измене и допуне Закона о финансијској подршци породици са децом, који сада конкретно регулише износе,

исплате, начин усклађивања износа, како родитељског додатка тако и паушала за набавку опреме за дете, као и, као што смо то чули, услове за остваривање овог права.

Као што је познато, важећи Закон о финансијској подршци породици са децом, чија примена треба да почне 1. јула, у члану 23. став 1. прописује да висину, начин усклађивања и исплате родитељског додатка и паушала за набавку опреме за дете заправо прописује Влада на предлог министра надлежног за социјална питања. Добро је што смо то променили овим изменама и допунама.

Као што се сећате, ја сам у име наше посланичке групе 29. марта ове године у дану за постављање посланичких питања поставила питање. Тада смо већ чули изјаве да ће се мењати ови износи и желела сам да конкретизујемо на кога ће се те измене односити. Сада је јасно и у овом предлогу стоји да ће, када говоримо о прворођеном детету, тај родитељски додатак бити једнократан за сву децу која ће бити рођена од 1. јула ове, 2018. године, и то у износу од 100.000 динара, као и да ће они уз то добити 5.000 динара као паушал за набавку опреме за дете.

Јасно је из овог предлога, оно о чему се говорило то се сада регулише, када говоримо о другом детету, да ће за сву децу која су рођена, у једном члану овог предлога стоји, од 1. јула 2018. па надаље, тај родитељски додатак да се исплаћује током две године, заправо 24 месеца, и да ће то бити 10.000 динара месечно. Када говоримо о трећем и четвртом детету, после усвајања ових измена и допуна родитељски додатак ће се исплаћивати 10 година, или 120 месеци, у једнаким месечним ратама од 12.000, односно 18.000 динара.

Међутим, могу да кажем није нејасно, постоји последњи члан овог предлога закона, али волела бих када би уважени министар Ђорђевић или министарка задужена за демографију госпођа Славица Ђукић Дејановић могла да разјасни и оно што смо прочитали у новинама и оно о чему смо говорили тада, 29. марта у овој скупштини, шта се дешава са децом која су рођена у периоду од 25. децембра прошле године до 30. јуна ове године, јер у том последњем члану стоји да ће се у складу са овим усклађивати.

Ја то разумем, да они, наравно, већ добијају родитељски додатак, ал' пошто су они друго, треће или четврто дете и добијају у месечним ратама, после 1. јула ће се на њих ипак односити ово ново. Наравно, потребан је период од шест месеци... Све сам рекла, министарка ме тако гледа. Али да разјаснимо, јер мислим да је тај последњи члан нејасан и родитељи се питају па да не буду недоумице. Значи, они рођени пре 25. децембра прошле године, на њих се не односи ово ново, али на остале се, уколико су друго, треће или четврто, односи. Вероватно ће мало каснити те исплате, али да то буде јасно.

Надаље, оно о чему се досада, по мени, мало говорило, а што ми свакако поздрављамо, што је добро, овај предлог регулише услове, значи ко остварује право на родитељски додатак, и сада су као посебни услови наглашени редовна вакцинација све деце мајке, наравно по редовном плану вакцинације, као и регуларно, редовно посећивање обавезног предшколског програма и основне школе. Свакако поздрављамо, ако могу да кажем, постављање некако стриктнијих услова. Зашто сматрамо да је редовна регуларна вакцинација значајна и зашто су значајни и прихватљиви и за поздрављање ови посебни услови? Управо због тога што смо се суочили са невероватним проблемом епидемије морбила, малих богиња, данас, скоро четири деценије, 40 година пошто је Светска здравствена организација 1979. године прогласила морбиле искорењеним.

У наставку времена ћу покушати укратко да говорим и о другом предлогу, Предлогу закона о ратним меморијалима.

Морам да нагласим да је, као што је то вероватно познато, припрема овог предлога трајала дуго. Морам да изнесем оно што можда није толико видљиво, да су и разговори са Савезом војвођанских Мађара трајали, да је прва рунда ових разговора била још негде 2015. године, да се у тадашњој фази тада нацрт чак и другачије звао, звао се нацрт о спомен-обележјима. Онда знамо да смо 2016. године имали парламентарне изборе, значи овај закон никако да буде готов и да стигне. И, сада бих свакако желела да похвалим и да се захвалим на отворености како господина министра Ђорђевића, тако морам конкретно да нагласим и отвореност и разумевање за преговоре око наших сугестија и господина Негована Станковића, државног секретара задуженог за ову област.

Наиме, када причамо о овом предлогу закона о ратним меморијалима, у овом предлогу који се сада налази пред нама, ми на овај предлог сада не подносимо амандмане управо зато што су ти наши амандмани у припремној фази већ прихваћени. Значи, предложене су две сугестије СВМ, једна се односи на уклањање ратних меморијала, а друга на прецизирање случајева када није дозвољена изградња или постављање ратног меморијала.

Наиме, као што смо чули, у Предлогу закона регулисано је да решење уређења и уклањања ратног меморијала доноси министар по претходно прибављеним мишљењима Савета за неговање традиције ослободилачких ратова и надлежне установе за заштиту споменика културе, а наведено решење је коначно и против њега се може водити управни спор. Уважена је наша сугестија да се у случају подношења тужбе на решење о уклањању ратног меморијала одлаже извршење овог решења све док суд не одлучи по захтеву тужиоца за одлагање. Ми сматрамо да се

овим одлагањем омогућује да суд мериторно, заиста мериторно одлучи, на основу чињеница утврђених на јавној расправи, чиме би се спречило наступање штетних последица, конкретно уклањање ратног меморијала, које могу наступити и у року од пет дана, у којем је суд дужан да одлучи по захтеву за одлагање и извршење.

Друга наша сугестија која је прихваћена односила се на члан 22. Предлога закона, који је цитирао и господин министар, који се односи на питање када није дозвољена изградња или постављање ратног меморијала. То, између осталог, није дозвољено лицу које је заступало фашистичке, нацистичке, шовинистичке, сепаратистичке идеје или идеологије или које је било сарадник агресора, окупатора, њихових савезника или помагача.

Наш предлог, наша сугестија је била да се под наведеним лицима никако не сматрају она лица која су већ рехабилитована у складу са Законом о рехабилитацији, дакле на оне који су рехабилитовани треба тако и да се гледа.

За СВМ је значајно доношење овог Предлога закона о ратним меморијалима управо и због тога да развијемо свест о томе да историје већинског и мањинских народа нису паралелне, већ да се ове историје укрштају, и у том смислу ратни меморијали нам говоре какву политику сећања наша политичка заједница жели да негује и какав вредносни образац ми желимо да развијамо.

С друге стране желела бих да нагласим и да је на последњој заједничкој седници, четвртој заједничкој седници Владе Мађарске и Владе Републике Србије, 9. фебруара ове године у Будимпешти, потписано тзв. писмо о намерама да ће се ово питање регулисати; због тога је значајно доношење овог закона.

Још једном се захваљујем на сарадњи и на прихватању наших сугестија, да не морамо сада амандмански да интервенишемо.

Надаље, желела бих још мало да говорим и о трећем предлогу закона који се налази пред нама, а то је Предлог закона о поједностављеном радном ангажовању на сезонским пословима у одређеним делатностима.

Овај предлог је изузетно важан, јер заиста подаци Завода за статистику, уважени господин министар је изнео податке из 2016. године а ја ћу изнети податке из 2017. године, прошле године показују да више од 570.000 људи су неформално запослена лица, дакле реч је о непријављеним радницима, и према прошлогодишњим подацима Завода за статистику више од 50%, чак две трећине њих, више од 374.000 ради у пољопривреди. У односу на претходну, 2016. годину повећање неформалне запослености је посебно наглашено и посебно велико баш у

сектору пољопривреде, износи скоро десет посто. Дакле, изузетно велики број људи ради а нису пријављени, немају никакво осигурање.

Сви смо свесни тога да су сива економија и неформално запошљавање једни од водећих изазова са којима се суочава Република Србија и посебан проблем представља што је неформално запошљавање у сектору пољопривреде услед сезонске природе послова у овој области. Због компликоване процедуре пријаве и одјаве сезонских радника, пољопривреда је још у сивој зони.

Посланици СВМ свакако сматрају да је увођење законског оквира за регулисање ове области изузетно значајно и поздрављамо успостављање електронског система, поједностављеног запошљавања сезонских радника. Чули смо већ од више говорника да је то предложено као једна од мера акционим планом Владе за спровођење националног програма за сузбијање сиве економије и то је од посебног значаја.

Нажалост, ови предлози закона су сви по хитној процедури, али желела бих да нагласим да, без обзира на то што су они стигли тек 15. јуна ове године, припрема овог конкретног предлога је трајала дуже и постојала је јавна расправа, коју бих заиста да поздравим. Сви су релевантни актери имали прилике да се изјасне, па и сами послодавци.

Уважени колега пре мене је већ говорио о томе, а ја бих желела да нагласим да су, пошто је колега из посланичке групе Арпад Фремонд учествовао у припреми овог предлога, заиста су постојале и студијске посете, како Хрватској тако и Мађарској, и упоредна пракса, значи тражила су се најбоља решења, из хрватског и мађарског модела заиста за нас прихватљива, а најбоља решења су и преузета.

Дакле, овај предлог закона треба да побољша положај сезонских радника. Позитивним видимо додатну заштиту права сезонских радника, то да ће они имати право за накнаду за рад, за сваки час рада, да ће имати односно да им је обезбеђена безбедност и здравље на раду, здравствено осигурање за случај повреде на раду, професионалне болести, као и права из пензијско и инвалидског осигурања и тако даље.

Оно што такође сматрамо изузетно важним је да је први пут предвиђено да послодавац може бити и физичко лице, члан или носилац породичног пољопривредног газдинства који се бави пољопривредном производњом, што значи да се први пут отвара могућност да физичка лица која се баве пољопривредном производњом могу у својству послодавца да ангажују сезонске раднике.

Господине министре, искористила бих ваше присуство и присуство ваших сарадника да, када већ говоримо о пољопривреди и о теми која се тиче и нашег министарства, отворим и вечити проблем, вечито питање уплате доприноса за обавезно социјално осигурање пољопривредника.

Нажалост, тренутна ситуација је таква да пољопривредници који имају пола, два и по, пет, десет, сто или још више хектара плаћају исти износ, што сматрамо да никако није правично и логично, да се коси са здравом логиком.

Ми смо неколико пута у овом уваженом дому причали о овом питању. Сматрамо да овај проблем треба да се реши тако да доприноси за обавезно социјално осигурање пољопривредника треба да се уплаћују у складу са величином њиховог обрадивог пољопривредног земљишта, са једне стране, и са друге стране, у складу са величином прихода који они остварују из пољопривредне производње.

Наравно, била је формирана већ и међуресорна радна група која се бави овим питањем; заједничка је то, наравно, тематика и питање како за Министарство финансија, тако и за Министарство пољопривреде и за ваше министарство. Заиста апелујем да се ово питање што пре реши, јер сматрамо да, уколико буде логичније постављено и правичније, наравно и уплата ових доприноса ће бити свакако редовнија.

На крају да сумирам, поздрављамо измене и допуне, односно све предлоге који се налазе пред нама и у дану за гласање ће посланици Савеза војвођанских Мађара подржати ове предлоге. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колегинице Ковач.

Реч има министар Зоран Ђорђевић.

Изволите.

ЗОРАН ЂОРЂЕВИЋ: Ради разрешења и разјашњења како изгледа родитељски додатак и право на родитељски додатак, у овом тренутку у Републици Србији просечно месечно остварује родитељски додатак 61.500 деце, и то 29.000 као прво, 22.500 као друго, 8.000 као треће и 2.000 као четврто.

Предлогом закона прописана је висина, начин усклађивања и исплате родитељског додатка и паушала за набавку опреме за децу, тако да ће се од 1. јула 2018. године родитељски додатак исплаћивати на следећи начин. За прво дете једнократно 100.000 динара, уместо садашњих 39.898,24. За друго дете у укупном износу од 240.000 динара, у 24 једнаке месечне рате по 10.000 динара; сада је 156.000,17 динара, односно једна рата је 6.500 динара. За треће дете у укупном износу од 1.440.000 динара, у 120 једнаких рата по 12.000 динара; сада тренутно је 280.818 динара, а рата је 11.700 динара. За четврто дете у укупном износу од 2.160.000 динара у 120 једнаких месечних рата или 18.000 месечно, а сада је 374.420, односно рата је 15.600 динара, с тим да напомињем да рата за треће и четврто дете је две године, односно 24 месеца. То је суштинска разлика.

Паушал за набавку опреме за дете за сву децу рођену од 1. јула 2018. године и касније исплаћује се заједно са једнократним износом

родитељског додатка за прво дете, односно првом ратом родитељског додатка за друго, треће и четврто дете, и износи 5.000 динара.

Право на родитељски додатак, ово је оно што сте ви питали, за децу рођену на дан ступања на снагу Закона о финансијској подршци породицама с децом, а то је 25. децембар 2017. године и касније, закључно са 30. јуном 2018. године, које се остварује у складу са прописима који су били на снази на дан рођења а исплаћују се у једнаким месечним ратама, ради се о другом, трећем и четвртом детету, ускладиће се по службеној дужности почев од 1. јула 2018. године са бројем рата и месечним износима родитељског додатка утврђеним овим законом, а исплата ће се вршити, та корекција, у року од шест месеци од дана примене овог закона.

Такође, у погледу услова за остваривање права на родитељски додатак извршене су измене које се односе на имовински цензус, тако да плаћање пореза на имовину на пореску основицу, као што је било досада, већу од 30 милиона или плаћање годишњег пореза на доходак грађана више нису услов за остваривање овог права, већ све мајке имају право да добију овај подстицај. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, министре Ђорђевићу.

Реч има народни посланик Ђорђе Косанић.

Изволите.

ЂОРЂЕ КОСАНИЋ: Захваљујем.

Поштована министарко Ђукић Дејановић, поштовани министре Ђорђевићу са сарадницима, председавајући, даме и господо народни посланици, пред нама је обједињена расправа о више предлога закона и посланичка група Јединствене Србије у дану за гласање подржаће све предлоге закона из ове обједињене расправе.

Моје излагање на самом почетку биће усмерено на Предлог закона о изменама и допунама Закона о финансијској подршци породици са децом – дакле, чини ми се, круцијални закон – и да кажем да ће посланичка група ЈС у дану за гласање свакако подржати овај закон.

Али, министарка, морам да кажем да... Можемо да разговарамо о томе да Србија иде крупним корацима напред у многим сегментима, било да је у питању повећање БДП-а, смањење стопе незапослености, довођење инвеститора, повећање плата и пензија, али ако немамо успешну популациону политику, све је цаба, немамо будућност ове земље. Оно што желим да вам кажем, држава Србија на челу са Александром Вучићем и ваше министарство које предводите препознали су значај популационе политике, и то је оно што нас радује, за наредни период. Све што практично радимо, радимо да бисмо у Србији имали више деце и да бисмо зауставили одлив младих људи у иностранство.

Министарко, ја овде желим да кажем, да нисмо спровели те мере и да нисмо препознали све то, 2050. године Србија би имала милион и по становника мање. Србија је по статистици, коју ви знате добро, шеста најстарија нација у Европи. Ако се томе додају мигранти, онда су подаци заиста забрињавајући.

Према подацима, свакога дана губимо 107 људи. Већ 67 година губимо становништво, а задњих 27 година имамо негативан природни прираштај.

Поређења ради, ево ја ћу дати још једном тај податак, 1950. године имали смо рођених нешто мање од 164.000 беба, а 2017. тај број је за сто хиљада мањи. Истине ради, 2017. године је рођено 200 беба више него 2016. године, у којој смо, да кажем, направили онај најнегативнији скор да је рођено најмање беба још од 1900. године, откад се ова статистика и води, ако се не варам.

Што се тиче мајки, у Србији је по мајци проценат 1,44%, а за просту репродукцију потребно нам је још бар 0,8%. Дакле, статистика у овом тренутку изгледа овако – 51% мајки има једно дете, 42% мајки има двоје, а само 7% мајки има троје деце. Демографски закони су јасни, ви то добро знате. Да бисмо имали просту репродукцију, потребно је да 11% мајки има једно дете, 44% мајки двоје и 45% мајки троје деце.

Када се томе додају још мигранти, тј. 15.000 људи сваке године изгубимо, онда су подаци у најмању руку забрињавајући. Чак и велики градови попут Лесковца, Краљева, Крушевца имају, да кажем, негативан мигрантски салдо. Само 40 општина у Србији има позитиван мигрантски салдо, а то значи да се више становника у њих досељава него што се одсељава.

Министарка, за успешну популациону политику чини ми се да је потребна синергија државе, синергија свих локалних самоуправа, али чини ми се и свих нас.

Јагодина, ви то добро знате али ја заиста морам да поменем, на челу са Драганом Марковићем Палмом је пример добре праксе у локалној самоуправи. Јагодина је још пре 14 година препознала борбу против те беле куге и у континуитету се ради директно и индиректно. Директно низом мера за ових 14 година, помоћ за свако рођено дете, помоћ породицама са више деце, помоћ незапосленим трудницама и породиљама. Али, исто тако, и индиректне мере су важне. Значи, сваке године се воде ученици четвртог, осмог разреда, ученици средњих, тј. свршени матуранти, на море. Воде се студенти у Беч. Ђаци и путници имају бесплатан превоз. Запошљавају се родитељи са више деце. На крају, ситуација је таква да на последњем попису имамо 400 становника више у Јагодини и много више одељења у основним школама.

Не улазећи у сам закон, само желим да кажем, министар је то напоменуо, овај закон сматрам најбитнијим на овој расправи и уопште најбитнијим, јер представља укупну друштвену бригу о деци, а и наша одговорност је да побољшамо услове како би деца била задовољнија и бољу будућност за њих, као и да помогнемо заиста материјално угроженим породицама, да им дамо подстицај и подршку да остваре, ако они то желе, жељени број деце.

И на самом крају везано за овај закон само ћу рећи, ви сте то више пута говорили али, ево, ја ћу још једном да напоменем, да у демографији мерна јединица је 10 година. Ја се, министарка, заиста надам да, свим овим што радите и што ради држава Србија, за 10 година у овој области имаћемо заиста много, много светлију будућност и да вам кажем да ће у дану за гласање Јединствена Србија свим срцем подржати овај предлог закона.

Што се тиче другог предлога закона, о ратним меморијалима, треба рећи да су прописи који регулишу овај закон донети још пре 40 година. Практично, циљ овог закона је јасније дефинисање надлежности и јачање одговорности, ефикасности јединица локалне самоуправе и осталих институција или појединаца, као и стварање неопходних услова за заштиту културног наслеђа везаног за све ратне периоде.

Највећа новина код овог закона је надлежност министарства задуженог за неговање традиције ослободилачких ратова Србије и за давање сагласности за подизање новог ратног меморијала. Овако уређен систем ће свакако донети унапређење, поштовање људских права, националних и верских осећања, али, са друге стране, као важан сегмент културне баштине Србије постаће и део атрактивне туристичке понуде Србије.

Што се тиче трећег закона из ове обједињене расправе, Закона о поједностављеном радном ангажовању на сезонским пословима у одређеним делатностима радника, овај закон треба да побољша положај сезонских радника и, исто тако, да поједностави пријављивање радника путем електронске платформе.

Законом су дефинисани послови на којима ће радити сезонски радници у сектору пољопривреде, шумарства, рибарства. Такође, закон предвиђа и максимално време ангажовања сезонског радника у току календарске године до 180 дана. Исто тако, у том времену раднику ће се рачунати и пензијско-инвалидско осигурање или здравствено осигурање у случају неке повреде или професионалне болести. Новчана накнада за сезонске раднике обрачунава се и исплаћује по радном часу, а најмање у износу минималне цене рада.

Исто тако, овим предлогом закона се предвиђа да за време обављања сезонских послова радник се не брише из евиденције, нити му

се обуставља исплата новчаних накнада Националне службе за запошљавање које је остварио за време привремене незапослености.

Министре, овде бих ипак желео да вас питам једно питање. У Србији постоји велики број старачких домаћинстава, посебно Шумадија и овај део овамо. Та сеоска домаћинства практично све оно што раде на земљи, они имају по хектар-два, користе за своје потребе. А да би ипак могли да обраде ту земљу, морају да користе сезонске раднике јер нису у могућности да сами то раде. Исто тако, имамо велики број домаћинстава која имају само по један хектар земље, исто користе те производе за себе, па ме интересује да ли су и та домаћинства дужна да пријаве те своје сезонске раднике када их узимају за своје потребе.

Следећи закон је Предлог закона о изменама и допунама Закона о запошљавању радника. Када је реч о овом закону, његовим доношењем поједностављује се поступак издавања радне дозволе за запошљавање, а у циљу даљег развијања повољнијег пословног окружења и довођења страних инвеститора.

Иначе, министре, само да кажем, овај закон познаје седам врста радних дозвола што се тиче државе Србије и досадашња пракса је показала да највећи број издатих дозвола за рад чине радне дозволе за запошљавање.

Када је реч о следећем предлогу закона, о изменама и допунама Закона о условима за упућивање запослених на привремени рад у иностранство и њиховој заштити, министре, када је реч о овом закону нека званична статистика каже да отприлике седам хиљада људи годишње се упуту на рад у иностранство. То су званичне процене, али, када узмемо у обзир агенције, када узмемо у обзир посреднике, тај број је знатно већи. Због тога је од изузетне важности провера агенције преко које запослени одлази на запослење у иностранство, а са друге стране и преко тих агенција раде уговоре а не директно са фабриком или са неким послодавцима у иностранству.

Када је реч о самом закону, он покушава да на најбољи начин реши ову област, да закон учини транспарентнијим и да спречи злоупотребе, којих је, сложићете се, у претходном периоду било заиста можда мало и превише.

Пријавом у Централни регистар омогућава се лакши приступ подацима о радницима и колико се поштују њихова права када је у питању осигурање. Исто тако, закон доноси да се радник не сме упућивати у иностранство на мање од три месеца, обавезна квота од 20% запослених, да не дужим, и на тај начин се избегавају злоупотребе и изнајмљивање радника преко агенција где практично агенција нема ниједног запосленог а изнајмљује од неких других раднике.

Када је реч о два предлога закона, о изменама и допунама Закона о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца и о изменама и допунама Закона о правима бораца, војних инвалида и чланова њихових породица, министре, ви сте о овоме доста говорили. Да се не понављам, да причам о самом закону, али рећи ћу вам само једну ствар, да смо ми сви дужни да поштујемо људе који су се борили за ову државу, који су, на крају, дали животе за ову државу. Исто тако, сигуран сам да је циљ свих нас овде да људима побољшамо услове живота, не само борцима, већ и војним инвалидима и породицама палих бораца.

Када је реч о Предлогу закона о мирном решавању радних спорова, треба рећи да су раније дуготрајни радни спорови били скупи и за привреду и за државни буџет. У спорове су се одмах укључивали и министар, и Влада, и председник Владе, али када постоји Агенција, све што се у њој одлучи има тежину пред судом. Дакле, рад Агенције за мирно решавање радних спорова треба да постане транспарентнији како би послодавци и радници схватили да њена решења имају једнаку тежину као судска а да спорови трају краће и мање коштају привреду.

На самом крају, министре, пред нама су четири споразума. Први, Споразум између Републике Србије и Руске Федерације о социјалној сигурности донесен у Москви децембра 2017. године. Овим споразумом је регулисано право на старосну, привремену старосну, инвалидску и породичну пензију, такође право у случају повреда на раду и професионалних болести и право на накнаду погребних трошкова.

Други споразум је Споразум између Владе Републике Србије и Владе Републике Словеније о запошљавању држављана Републике Србије у Републици Словенији. Сам закон каже да су њиме уређени услови, обим запошљавања држављана Републике Србије у Републици Словенији, услови и поступак за издавање дозволе која омогућава запошљавање наших људи тамо, али и право и обавеза словеначких предузетника који запошљавају наше људе у Словенији.

Следећи споразум је потписан у Солуну 2017. године. Потписан је између Републике Србије и Републике Грчке, наравно, о социјалном осигурању. Морам да кажем да је овим споразумом регулисана област пензијског и инвалидског осигурања.

На самом крају, пред нама је и Меморандум о разумевању између Владе Републике Србије и Владе Аустралије. На реципрочној основи између две државе регулише се обављање плаћене делатности чланова породице званичних представника две државе.

На самом крају, министре, мислим да су сви ови закони искорак напред и посланичка група ЈС у дану за гласање подржаће све предлоге закона из ове обједињене расправе. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, колега Косанићу.

С обзиром на то да реч желе представници предлагача, мораћу да обришем листу да бих вам дао реч.

Реч има министар, проф. др Славица Ђукић Дејановић.

Изволите.

СЛАВИЦА ЂУКИЋ ДЕЈАНОВИЋ: Уважени народни посланици, даме и господо, чини ми заиста задовољство што учествујем у раду данас када су овако значајне тачке и, пре свега, сигурно да сам сопствену пажњу у периоду до данас и овде данас усмерила на измене и допуне Закона о финансијској подршци породици.

Захваљујем представницима све три посланичке групе који су узимали учешћа у почетку расправе до овог момента због тога што су заиста своју енергију и пажњу усмерили...

Господине Косанићу, ви сте изнели изузетно значајне податке који се тичу демографског профила живота у Србији.

Морамо се присетити да је председник државе, тада премијер, господин Вучић заправо одредио, у моменту када је имао експозе овде, у овом истом простору, колико је значајно да један од наших основних националних задатака буду мере које се тичу популационе политике и демографије.

Нећу, наравно, понављати све што сте из закона изнели као позитивно, али бих усмерила пажњу шире јавности и вас посланика на чињеницу да је ублажавање економске цене подизања посебно трећег, четвртог, па наравно и другог детета, само једна од мера.

Ми бисмо, грубо гледајући, ако анализирамо законе и ове допуне и измене, могли да кажемо да се Влада Републике Србије определила за два нивоа активности: национални и локални. Тај национални је заправо садржан у закону. Наравно да је читава Влада, пре свега уз огромно ангажовање министра Зорана Ђорђевића, министра Лончара, свих осталих министара, Министарства финансија и свих актера који су учествовали, оценила да се тај национални приоритет мора показати врло практичним чињењем. Али када би тај економски подстицај био једина мера, онда врло сличну демографску ситуацију не би имале земље које имају изванредан стандард. Дакле, многе земље западне Европе, скандинавске земље имају врло сличне проблеме када је у питању перспектива популационих и демографских параметара.

Због тога је изузетно значајно да читав сет мера мора применити и свака јединица локалне самоуправе. Влада Републике Србије се определила да након јавног оглашавања за неповратна средства јединицама локалне самоуправе усмери ове године више од три пута већу суму новца него што је то било у прошлој години. Знате да је прошле

године било 130.000.000, и овде је било коментара да је то мало. Ми смо прошле године имали пилот-пројекат који је оправдао своје постојање. Оне јединице локалне самоуправе где су менаџменти оценили да заједно са невладиним сектором, са представницима значајних институција треба да раде и на другим мерама, направиле су корак напред. Остале су више дебатовале, и подигли смо видљивост теме.

Овог момента комисија која анализира пријаве има могућности да види да неке јединице локалне самоуправе, градови и општине, оцењују да заједничким апликацијама могу понудити програме који ће бити подстицајни за пронаталитетну политику; друге су се одлучиле да саме апликују.

Шта су мере за које се апликује и шта на нивоу локала може да се уради? Заиста, изванредан пример јединице локалне самоуправе јесте Град Јагодина, и ваш колега народни посланик господин Драган Марковић Палма, са својим мерама: усклађивање рада и родитељства, снижавање психолошке цене родитељства, брига о паровима који имају проблем стерилитета, неупоредиво више знања у домену популационе политике (где нажалост стојимо лако лоше) и репродуктивног здравља, ангажовање институција за јавно здравље. Све се то поверава јединицама локалне самоуправе.

Примена овог закона имаће свој пун дух оног момента када јединице локалне самоуправе почну да се чврсто држе текста о коме ви данас овде одлучујете, уз наш ангажман.

Хвала вам много на подршци коју дајете. Заиста мислим да ће ово бити један од закона, уопште, комплетан сет закона, који ће стимулисати све посланике овог високог дома да се можда први пут након дужег времена једногласно и без оних који су против изјаснимо о законским решењима која су изванредна не само за бољу демографску будућност Србије већ и за решавање осталих, врло сензитивних тема.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има министар Зоран Ђорђевић.

Изволите.

ЗОРАН ЂОРЂЕВИЋ: Пробаћу да одговорим на две теме за које сте мени поставили питање.

Прва се тиче пољопривредника и тих газдинстава. Нажалост, сви они који раде и зарађују морају да плате порез. То је законска обавеза свих оних који привређују и на неки начин зарађују. Али добра вест у целој причи (знате, причали смо већ о томе) јесте да је Министарство покренуло пројекат израде социјалних карата и очекујемо у другој половини године и закон о социјалним картама. Ту јесте идеја да се препозна управо и та категорија пољопривредника, домаћинстава која не могу сама да обрађују

земљиште које имају, која су по садашњем систему за нас неко ко има и коме не треба држава да даје. А имамо случајеве где људима којима то не припада фактички држава даје одређена финансијска средства и неку социјалну помоћ.

Ми желимо једну праведну државу када је у питању социјална помоћ и желимо да растеретимо те људе. Верујем да ћемо усвајањем тог закона решити проблем, да они по аутоматизму добијају социјалну помоћ, да држава буквално може да зна коме припада социјална помоћ, да може да је категоризује, да без додатне администрације, потешкоћа, чекања, редова, доказивања, једноставно уплаћује социјалну помоћ. Али, исто тако, и да је ускрати онима којима она не припада, да то буде по неком аутоматизму. Мислим да ћемо тада када будемо причали о томе видети да смо и ту категорију наших грађана препознали и да решавамо и њих. И не само њих, већ и све друге који на неки начин сада добијају мање или нису уопште у систему социјалне помоћи.

Када су у питању борци, слажем се с вама, велика пажња треба да се посвети у будућности њима. Када је било најпотребније нашој земљи, они су изашли на прву црту. Дали су много тога, жртвовали су много тога и мислим да најмање што можемо у овом тренутку... Колико год им будемо пружали и колико год буде било, то не може да надокнади све оно што су они дали и све оно што су тиме изгубили, али ми морамо да покажемо озбиљност и бригу о њима, да они осете то.

Управо из тог разлога низ састанака се одржава у Министарству са тим савезима и удружењима, баш да они виде да ми не бежимо од њих, да оно што добијемо од државе желимо да распоредимо на један транспарентан начин, да имају увид у то како и шта радимо и да их позивамо да раде конкретне пројекте који тој групи људи највише могу да помогну.

У том смислу, и после састанка са председником иницирано је да се за њих направи један кровни закон. Сада има много, много закона, још из савезне државе, који су на снази. Немамо кровни закон. Идеја је да се направи закон. Полазиште израде тог закона је да ниједно право неће да им буде мање. Видећемо само где су им и на који начин у прошлости, последњи пут 2009. године, нека права чак и смањена, како можемо да им вратимо та права. Јер, како они образлажу, све иде у прилог томе да им је тада неко зарад нечега то укинуо и да би требало да им признамо та права. Свакако, позивам све, када буде јавна расправа, да учествују у томе и да заједнички донесемо за њих најбољи могући закон.

Оно што је предвиђено у будућности, врло брзо, Министарство је прерасподелом средстава определило да већ у јулу распише додатне конкурсе и додатни позив тим удружењима да аплицирају за нове пројекте

до краја године. Верујем да ће успешност реализације коју сада имају у износу од 100% бити довољна основа да сваке следеће године део средстава коју држава одваја за њих буде већи и већи.

Ја мислим, опет кажем, да увек мало чинимо према ономе колико су они заслужили, али је битно да постоји брига, да постоји разговор и да они знају да постоји друга страна, која њих није заборавила. Мислим да је то најбоља порука за њих. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, министре Ђорђевићу.

Поштовани народни посланици, у складу са чланом 87. став 1. Пословника Народне скупштине, сада одређујем паузу у трајању од једног часа. Са радом настављамо у 15 часова. Захваљујем.

(После паузе – 15.15)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Владимир Маринковић): Даме и господа народни посланици, настављамо са радом.

Молим вас да се пријавите за реч.

Реч има народна посланица Бранка Стаменковић.

Изволите, колегинице Стаменковић.

БРАНКА СТАМЕНКОВИЋ: Хвала.

Од ових тринаест закона колико данас имамо на дневном реду, највећу пажњу јавности, сигурна сам у то, привући ће овај Закон о пружању финансијске подршке породици са децом. Ја бих се осврнула искључиво на њега јер у обједињеној расправи је тринаест закона, а ви имате само двадесет минута, не можете квалитетно да кажете ништа више него о једном закону.

У овом смислу имам неке недоумице и питања везана за овај предлог закона зато што он у образложењу каже, а то је и без тога јасно, да је основни његов циљ подстицање рађања. Ми као држава и друштво стварно имамо тај огроман проблем пада наталитета, и нисмо једини, читава Европа од тога пати, неке државе више, неке мање. То је проблем који производи промена услова; времена су се променила, самим тим и људи се мењају и њихови животни приоритети и потребе се мењају. Сад је потребно пронаћи ефикасно решење да се овај проблем некако реши, да се грађани подстакну на то да буду родитељи.

То није тако тешко, већина људи природно има потребу да се оствари као родитељ. Међутим, оно што је проблем јесте што се ви и са једним дететом остварите као родитељ и ви сте своју личну потребу задовољили. Држава, међутим, и друштво имају проблем пада наталитета уколико се родитељи задрже само на једном детету. Све мере које

доносимо морају ићи на то да подстакну родитеље да рађају више од једног детета.

Колико сам разумела ову стратегију која је донета у марту и коју су радили стручњаци – и прилично су је, рекла бих, солидно урадили – наш основни, највећи проблем јесте да родитеље с једним дететом мотивишемо да се одлуче и на друго дете. Та стратегија има списак предлога разних мера, које су чак временски орочене у наредне две године; за одређени број мера се каже да треба да се са њима крене 2018. године, за неке 2019. године, за неке 2020. године.

Оно што мене збуњује јесте што је измена овог законодавства, овога о чему данас причамо, финансијска подршка породицама са децом, предвиђена да дође тек 2020. године, као шлаг на торту неким мерама које пре тога треба обавити или макар започети. Чак се у самој стратегији каже да искуства других земаља које су покушале да подстакну рађање само тако што су нудиле финансијску помоћ, као што је то сад идеја, нису имала резултате, можда мало краткорочно. Али на дужи временски рок, а ово је проблем који не може да се реши преко ноћи, ви не можете то имати као једнократну меру, она мора бити на врху осталих мера које су систематске природе.

Значи, ово је било предвиђено за 2020. годину. Оно што се Народне скупштине тиче и измене законодавства, што се налази у тој стратегији, јесте да 2018. године треба пре свега изменити радно законодавство. Мени није јасно зашто ово што иначе по Стратегији треба да буде последња мера долази нама прво, а да оно што је планирано да дође као прво није пред народним посланицима.

Подсетићу вас да су велики проблеми, када је реч о правима трудница и породиља, управо у оквиру радног законодавства, јер ми сад имамо ситуацију да тај закон уопште не препознаје права трудница и породиља које раде по неким уговорима о привременим и повременим пословима, о допунском раду, о ауторском уговору, које су на неким стручним усавршавањима која су плаћена. Значи, када жена која ради по уговору остане у другом стању, она нема никаква права у вези са трудничким и породиљским накнадама.

С друге стране, овај закон који је данас пред нама, о финансијској подршци породицама са децом, када је реч о родитељском додатку, пазите чуда, ове жене препознаје. Када треба израчунати да ли неко има или нема право на родитељски додатак, онда му се рачунају приходи од послова по уговору о привременим и повременим пословима. Значи, за жене које раде по уговору ово је дупло голо, двоструки проблем се ствара. Молим вас да под хитно изменимо оно што Стратегија каже да треба да изменимо у вези с радним законодавством.

Друга ствар, Стратегија предвиђа, кад већ мењамо радно законодавство, да треба да предвидимо и могућност да жене након истека породилског одсуства, уколико то желе, имају могућност да продуже породилско одсуство, уз умањену накнаду, али да уопште имају ту опцију.

И, оно што је мени најважније у томе, а мислим да и Стратегија јасно каже да на томе треба добро да радимо, то је увођење плаћеног одсуства за очеве, тј. квота за очеве које би биле обавезне, непреносиве и које би очеви могли да користе кад желе.

Зашто обавезне и непреносиве? Ми смо једно патријархално друштво у коме се сматра да су сви послови који су везани за породицу, за децу, за узгој деце, за одржавање куће, за бригу о остарелим и болесним родитељима на жени. Онда се чудимо зашто жене неће да рађају. Велики је притисак на женама. Морамо да радимо на томе да очеве анимирамо да узму веће учешће у активностима које су породичног типа.

У том смислу, пример су нам скандинавске земље – и треба да нам буду пример – Данска, Норвешка, Шведска. То су три од четири земље Европе које су успеле да преокрену тренд ниског наталитета. У овим скандинавским земљама, захваљујући томе што је природно, по менталитету и културолошки, најнормалније да отац учествује у подизању деце и растерећењу притиска који жена осећа када је реч о кућним пословима и обавезама. А четврта земља је Француска; они су преврнули тренд јер су схватили да ће се жене које раде пре одлучити на другу и трећу трудноћу уколико знају да ће дете моћи да пошаљу у вртић.

Код нас се очекује да жена која роди, малтене, десет година узгаја то дете. Ево, и овај закон то препознаје, јер негде десет година ће да исплаћују у ратама неку помоћ тим породицама. Жене желе да се врате назад на посао. Код нас немамо довољно вртића, немамо довољно места у предшколским установама ни за децу жена које раде, а да не причамо о женама које су незапослене и немају када да траже посао зато што морају да чувају дете. Значи, морамо наћи начина да растеретимо жене – ова стратегија то препознаје, одређене мере у том смислу и предлаже – и морамо наћи начина да мало више увучемо очеве у породичне активности.

Ми смо се као друштво јасно трасирали, нећемо назад у средњи век. Ево, самим тим што у овој Народној скупштини законски мора да буде 30% жена, а надам се да ћемо ускоро доћи до тога да законски пропишемо да их мора бити 50% јер је то једино равноправно... Самим тим, ми смо се као друштво трасирали ка томе да желимо професионално остварене жене, јер препознајемо да оне могу да дају велики допринос у друштву. Да би жене могле и професионално и мајчински да се остваре, морамо им

помоћи. Не можете од жена тражити да се жртвују за државу. Држава има проблем, држава мора наћи начин да жене подстакне. Наравно, и очеве.

Што се тиче очеве и мењања тог патријархалног односа, имам предлог да почнемо од породицишта. До пре коју годину очевима је било забрањено да присуствују порођају. У неким породициштима имали смо опцију да могу да плате, као да је биоскоп у питању, боже ме опрости. Ми морамо већ у породициштима да кренемо да мењамо тај однос очеве према породичном односу и обавезама и да градимо систематски један став да они треба да буду подршка и равноправан партнер у породичним активностима и пословима, а не неко ко се стара искључиво о задовољењу финансијских потреба породице. Само тако се може смањити тај притисак који жене осећају и које самим тим ... То је та психолошка цена коју неке жене не желе да плате. Држава мора да им помогне да та цена буде јефтинија.

Наравно, постоји и економска цена због које имамо проблем који имамо. Овај законски предлог прокламује да има за циљ да реши или ублажи управо то. Мислим да имамо много других прилика да много систематичније, дугорочније и на одрживој бази умањимо тај финансијски притисак који сви родитељи осећају. Почнемо од школе – бесплатни уџбеници за сву децу у школама. То вам је дугорочно, ако трасирамо, велика помоћ породицама са децом, из године у годину. Родитељство је најскупље током школовања детета.

Огроман проблем, и то ова стратегија препознаје, јесу незадовољене стамбене потребе младих брачних парова. Ова стратегија предлаже да се држава ангажује на изградњи станова који би се јефтино давали у закуп младим брачним паровима који би се, поред једног, одлучили за друго и треће дете. То би био, мислим, највећи подстицај младим брачним паровима ако говоримо о економској помоћи.

У тој стратегији стоји невероватан податак да трећина породица са децом у Србији одваја 40% породичних прихода за стамбене трошкове: значи, за закуп или за кредит, за врајји Инфостан, струју, грејање. Истовремено, у земљама ЕУ за задовољење истих трошкова одваја се мање од 10% породичних прихода. То је огроман притисак и са тим треба почети.

Стратегија предвиђа и ваучере, пре него што се изграде ти станови, јер то је ипак процес који траје, за младе брачне парове којима би они могли да рентирају неки стан. Ми имамо ситуацију да по три-четири генерације, по седморо-осморо људи живи у двособним становима зато што је то једини начин да подмире све трошкове. Од две плате од по 20.000 динара не можете да платите и ренту и рачуне за Инфостан, струју, грејање и да вам остане још да се прехраните. Људи преживљавају тако што имате

по три-четири генерације па онда имамо две пензије и две плате, па нас седморо успемо некако да отплатимо стамбене трошкове и плус да једемо цео тај месец. Али питам вас – где ће млади брачни пар да роди то прво дете, не друго и треће, ако живи у таквој заједници?

Оваква мера, ако би то био приоритет, дубоко сам у то уверена, као колатералну добробит имала би смањење броја развода бракова а и смањење насиља у породици.

Зато ми није јасно зашто од свих ових паметних ствари које се у Стратегији могу наћи, која треба да буде наше дугорочно опредељење и јасно каже да прво треба урадити ово, ово и ово, решити проблем недовољних места у вртићима, потом решити незадовољене стамбене потребе, радно законодавство изменити, па тек на крају одредити се за неку чисто кеш, финансијску помоћ која, када је самостална, не може дати одржив дугорочни резултат, али уз ове остале мере даје... Значи, није ми јасно зашто смо кренули прво од репа уместо да кренемо од главе, да направимо добре темеље па на крају да завршимо са тим шлагом на торти.

Ова мера, верујем, даће неке резултате, али сам уверена да ће они бити ад хок и краткорочни. Родиће се нека деца, узмеће неке парице, родитељи ће можда лакше да догурају до њихове десете године живота, а онда ће да грцају опет у неким финансијским проблемима управо у том узрасту од четвртог до осмог разреда основне школе кад треба платити ужину у школи, и уџбенике, и екскурзију, и излет, и прибор, и свеске и ваннаставне активности. Ту неће бити неког помака и та ће деца дочекати пунолетство... Ако не буде ових других мера и ако не променимо економску политику прављења јефтине радне снаге, ако плате остану на нивоу од 20.000, ти исти родитељи који ће сад да узму ове паре, кад им деца напуне 18 година, рећи ће им – бежите, децо, одавде. Па ће та деца онда нову децу рађати негде у иностранству. Значи, комплексан је проблем. Ми и сад имамо као велики проблем то што нам млади брачни парови у најрепродуктивнијем добу одлазе из земље и децу рађају негде другде. И то утиче на наталитет.

Зато, мени је жао што то морам да кажем, мој утисак је да је овај закон пред нама данас не толико због тога што нам је јавни интерес и борба за побољшање наталитета на уму, што би требало да буде, већ да у корену овога лежи пре свега партијски интерес, јер овај закон, овакав какав јесте, може се оценити искључиво као јефтино популистички уколико уз њега не иду све ове друге мере које су прописане у Стратегији. Када можемо очекивати те друге мере? Молила бих да грађанима Србије кажете када ћемо све остало, нарочито везано за задовољење стамбених потреба младих брачних парова, моћи да очекујемо. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колегинице Стаменковић.

Реч има проф. др Славица Ђукић Дејановић, министар.

Изволите, професорка Дејановић.

СЛАВИЦА ЂУКИЋ ДЕЈАНОВИЋ: Уважена посланице Стаменковић, захваљујем на учешћу у расправи и на делимично тачним изнетим информацијама везаним за Стратегију.

Овај сегмент Стратегије о коме говорите исти је од 2008. године до данас, али је, нажалост, био тема детаљне разраде и израде Акционог плана тек прошле године и ступа на снагу тек ове године.

У оквиру те стратегије предвиђено је да се ублажавање економске цене родитељства развија постепено до 2020. године, што није значило, узимајући у обзир макроекономску стабилност и чињеницу да финансијски реално живимо, и нигде не стоји у Стратегији да је забрањено да одмах применимо што је могуће већи број мера из Стратегије укључујући ову која је специјална и задатак број један у оквиру Стратегије – ублажавање економске цене родитељства.

Неће ништа ступити на снагу 2020. године, ступа на снагу сутрадан од момента када се текст закона који усвојите огласи у „Службеном гласнику“.

И, јако је добро, огроман број жена се јако радује чињеници, и не само жена, парова, што ће се овим финансијским средствима омогућити бољи стандард трећег и четвртог већ рођеног детета од 25. децембра.

Потпуно разумем ваше интересовање везано за радно законодавство и хтела бих да вас информишем, и вас и ширу јавност, да смо урадили једно истраживање на 128.000 запослених... Иначе, циљ ових финансијских мера није да мајка не ради па да добије за треће, четврто дете 30.000 месечно. Не, циљ је да стандард трећег и четвртог детета буде бар као и првог за оне родитеље који су мотивисани и који су се определили да имају треће и четврто дете. Значи, када смо урадили то истраживање, ми смо заправо дошли до једног фрапантног податка. Почетна идеја је била да мењамо нормативу, законе у домену радног законодавства, међутим, ни запослени ни послодавци нису баш много знали о позитивним законским решењима која већ имамо.

Наиме, до треће године детета један родитељ може бирати смену у којој ради. То је ретко ко користио. Могућ је рад од куће, могућ је избор смене у којој ће неко радити, могућ је рад тзв. *part-time* ангажовањем, четворочасовно радно време. Када смо запослене родитеље питали у том великом истраживању, а обавили смо четири хиљаде анкета запослених родитеља и 330 послодаваца је учествовало, да ли знају за ова законска решења, дошли смо до закључка да заправо постоји недовољна информисаност упослених. Користим и ову прилику да кажем да морамо

ићи са коришћењем позитивних законских аката у вези са усклађивањем рада и родитељства.

Питате се зашто смо се определили да идемо на стимулацију другог, трећег и четвртог детета. Па, ви сте сами рекли разлог, задовољење родитељског нагона је једна од најјачих природних потреба сваког човека. Прво дете се просто роди јер особа жели да буде родитељ. Стимулација за друго дете је повећана са шест хиљада и нешто на 10.000 месечно до друге године живота. То нису „неке паре“, то су ипак средства која су повећана скоро за 50%. Зашто смо код трећег и четвртог детета ишли са већим стимулацијама? Због тога што демографи и стручњаци кажу – да бисмо се занављали и да нас не би било сваког дана за 107 мање, потребно је да у нашој средини свака жена која је у фертилном периоду, да 11% њих има једно дете, да двоје деце има 44%, троје 45%. Нажалост, 10% парова има проблем стерилитета.

Каква је ситуација у Србији? Педесет два посто жена је родило једно дете, нешто преко 40% двоје деце (дакле ту се приближавамо оном жељеном проценту), треће дете има, нажалост, само 6,7%.

Ми смо уочили, а и демографи се с тим слажу, да би неко родио треће дете, мора имати прво и друго дете; стимулацијом трећег детета ви заправо мало стимулишете жене које већ имају друго дете да размишљају о трећем, а стимулацијом другог, која јесте нешто мања, идемо на ту меру.

Надам да ће у наредних десет година економска ситуација и комплетна ситуација у Србији бити таква да ублажавање економске цене родитељства неће бити оволико значајно колико је сада. Потпуно се слажем с вама да то није једина мера. Због тога, на плану снижавања психолошке цене родитељства кроз саветовалишни рад, на плану усклађивања рада и родитељства, Привредна комора Србије је већ направила прве кораке ове године иако је, кажем, Акциони план почео да се примењује тек пре месец дана. Донета је одлука о томе да се међу привредним, финансијским субјектима и субјектима јавних предузећа формирају тзв. пријатељи породице. Оне фирме, она предузећа, они послодавци који буду испољавали социјално одговорно понашање биће најбољи пријатељи и добијаће одређене награде. То је први корак ка сертификацији фирми које ће стимулисати своје запослене раднике који су уједно и родитељи. Полако и послодавци постају свесни, и са њима на томе морамо радити, да је најбољи радник онај који стиче доходак и за себе и за своју породицу, односно за своје дете.

Дакле, никоме није пало на памет да иде само с овом мером. Ми мислимо да сет економских мера мора ићи паралелно с другим мерама. Неке су из домена здравства. Ових дана биће завршена уредба везана за то да сви они који су се остварили као родитељи након биомедицински

потпомогнуте оплодње и добили дете из тог поступка могу под потпуно истим условима да иду ка циљу да и други пут постану родитељи, односно да о трошку Републичког фонда за здравствено осигурање могу имати три покушаја за мајке до 42. године.

Дакле, никако се не говори само о једној мери.

Огромна финансијска средства, огромна за буџет Србије, који није превелик, иду јединицама локалне самоуправе и усмерена су искључиво на локалне програме пронаталитетне политике. То су пре свега вртићи, то је едукација оних који треба да васпитавају децу, то је рад са будућим родитељима. Комплекс свих тих мера, које су стручњаци изванредно написали још 2008. године, који су скоро у истом саставу поново радили тај исти програм односно исту стратегију, по први пут оживљава Акциони програм, са ороченим роковима. А све што можемо пре да урадимо, не бих рекла да је минус; рекла бих, напротив, да је заправо сасвим у реду.

Што се тиче уџбеника, стамбеног простора, ваучера, свега о чему сте говорили, то су заправо мере на којима радимо. Стратегија је завршена тек у марту ове године и ево првих, врло конкретних корака. Сви остали кораци ће се радити у наредном периоду. Да се од 2008. до 2018. године урадио део овога што смо урадили само кроз Закон о финансијској подршци породици и кроз рад са локалним самоуправама, ми бисмо данас могли са више позиције да стартујемо и много више да урадимо.

Замолила бих вас да не схватите ово као полемику, него као разјашњење свега овога о чему сте говорили. Захваљујем се на учешћу у расправи и питањима која сте ми поставили.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, професорка.

Право на реплику, Миланка Јевтовић Вукојичић.

Изволите.

МИЛАНКА ЈЕВТОВИЋ ВУКОЛИЧИЋ: Захваљујем.

Углавном волим да сам у теми, али морам реплицирати претходној колегиници, пре свега ради заштите малолетне деце. Наиме, у свом излагању више пута је поновила да мајке „узгајају“ децу. У складу са Породичним законом, родитељи (мајка, отац, мајка посебно, отац посебно, или родитељи заједно) чувају, негују, подижу и васпитавају децу. Термин „узгајање“ је термин који је неприкладан за децу. То је прва ствар.

Друга ствар на коју бих такође хтела да укажем, то је постављање питања... Нама је на дневном реду Закон о финансијској подршци породици са децом. Један од инструмената популационе политике управо је предвиђен Законом о финансијској подршци породици са децом, а то су родитељски додаци. Наравно, планира се да овај закон ступи на снагу 1. јула 2018. године. Али постављено је питање зашто баш он сада први.

Даћу одговор на то – зато што је Србија политички и економски стабилна земља, зато што се у Србији готово сваког дана отварају фабрике и даје могућност за запошљавање људи, зато што ова држава ради на одговоран начин. А ово је једна од Уставом предвиђених обавеза и дужности државе, да на социјално одговоран начин помогне породицама, посебно породицама са више деце. Према томе, то су разлози због којих овај закон први долази на ред.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала пуно.

Реч има народни посланик Бранка Стаменковић.

Изволите.

БРАНКА СТАМЕНКОВИЋ: Хвала.

Да се захвалим министарки Ђукић Дејановић на конструктивној размени мишљења. Само бих хтела да додам једну ствар коју сматрам јако важном. То је ова ситуација са породилиштима.

Пре десет година, ви ћете се тога можда сетити, ја сам нехотице дигла једну буну због стања у нашем породилишту, само пишући блог. Писала сам како сам ја прошла у породилишту, што је било једно врло трауматично искуство. На то је јако пуно жена реаговало, послале су своје приче; преко седамсто прича је стигло и ја сам их све објавила на једном веб-сајту. Свака трећа прича, знате како се завршавала – некада сам желела троје деце, али након оваквог искуства не пада ми више на памет.

У овој стратегији се то спомиње као проблем, у неком опису, али не прати га никаква мера. Молим вас да нешто учинимо да порођај у нашим здравственим установама постане пријатно искуство које родитељима остаје у лепој успомени и одакле ће изнићи жеља за другим, трећим и четвртим дететом. Ако то остане као једно трауматично искуство, онда ћете тешко наговорити родитеље, оба родитеља.

Ту имамо и проблем мита и корупције, који је у породилиштима специфичан; ретко вам се шта тражи, али се очекује чашћавање. И, пребацује се одговорност за то на родитеље са причом – а што чашћавате. Моје питање гласи – лекари, а што примате? Ја вас молим за једну кампању међу лекарима, а не родитељима. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

(Миланка Јевтовић Вукојичић: Реплика.)

Миланка Јевтовић Вукојичић, немам основ да вам дам реплику. Нисте поменути, није партија, није лидер странке. Имаћете сада прилику као овлашћени. Хвала на разумевању.

Реч има др Дијана Вукомановић.

Изволите.

ДИЈАНА ВУКОМАНОВИЋ: Захваљујем се, председавајући.

Поштовани министри са сарадницима, поштоване колеге народни посланици, данас разговарамо овде о сету, ја бих рекла, социјално усмерених закона, у једној узаврелој политичкој ситуацији. Ако је потребно дати оцену овог политичког тренутка и зашто Скупштина Србије баш у овом политичком тренутку разматра сет социјалних закона, то јесте да се у том кризном политичком моменту неком социјалном демагогијом, малим или великим социјалним давањима, излажењем у сусрет најрањивијим групама људи у Србији, купује социјални и политички мир.

Моје колеге су већ довољно говориле. Нису биле у прилици, јер немамо толико времена, сваки од овлашћених има по двадесет минута, да читамо образложење као што је читао министар. Говориле су о разним аспектима ових закона.

Почећу своје излагање онако какав је овде редослед предлога закона. Први је о ратним меморијалима.

Надам се да ћете се сложити да ми живимо у једној заједници коју називамо држава и надам се да она функционише као држава. Ми знамо да је држава партнерство не само између нас који смо живи него и између оних који су мртви, који су наши преци, и деце која су рођена или ће тек бити рођена, дакле између будућих поколења. Зато је заиста изузетно важно да имамо овај закон који гарантује да ће се штитити ратни меморијали. Овде се у образложењу закона помиње конкретна цифра: у четрдесет земаља широм света где су разасуте кости наших предака има око 550 тих меморијала, а у нашој земљи има их од четири до шест хиљада.

Мислим да је изузетно важно да памтимо имена тих људи. Многи од њих су безимени, али зато би требало много више пажње и дужног поштовања да указујемо барем оним ратним меморијалима и спомен-обележјима ратника, да ли су били из Првог српског устанка, балканских ратова, Првог светског рата, Другог светског рата, нажалост, недавних сукоба... Треба да их поштујемо и треба те људе да помињемо именом и презименом.

Пошто ће овде бити формиран и савет за одлуку о неговању традиције ослободилачких ратова, надам се да ће се већа пажња поклањати не само мушкарцима ратницима, да тако кажем, онима који су своје животе дали за слободу наше земље и нас свих, него и женама. Ако не може неки монументалан споменик да буде подигнут Милунки Савић, хероини из Првог балканског или Првог светског рата, или Надежди Петровић, онда нека буде некакво колективно спомен-обележје свим оним женама које су се раме уз раме бориле за слободу, које су биле болничарке на пример. Хоћу да поменем име једне жене, Данке Милосављевић, која је

последња жена народни херој, жена партизанка, која је недавно преминула.

Мислим да је јако важно да помињемо и жене. Залажем се за то да у будућем подизању спомен-обележја не заборавимо жене, јер жене, на крају крајева, јесу већинско становништво. Дакле, уз дужно поштовање мушкарцима ратницима и свима онима који су пали за слободу.

Затим долази на ред један закон који је усмерен на велику групу људи који немају приступ тржишту тада. То су сезонци, кажу да њих има од 60.000 до 100.000. Похваљујем, али истовремено наглашавам да се мало закаснило за ову сезону са стављањем на дневни ред овог закона, и указујем да се о њему размишља дуги низ година уназад.

Навешћу пример како је Хрватска решила питање сезонаца. Чудим се да Ана Брнабић, која је била у прилици пошто је била активно ангажована у НАЛЕД-у, Националној алијанси за локални економски развој (обично смо навикли на ову скраћеницу али ред је да изговорим пуно име), која се у свом експозеу као председница Владе zaloжила за дигитализацију Србије, није применила хрватски модел, баш зато што је НАЛЕД издао саопштење 2016. године где је похвалио хрватски модел решавања проблема сезонских радника и њихове заштите. То је тзв. модел ваучера где би сезонцима биле подељене радне књижице у које би послодавци лепили ваучере, куповали их на дневној основи, а у цену тих ваучера били би већ урачунати доприноси и порези. Онда би на крају сезоне сезонски радници са тим радним књижицама ишли у пензионо осигурање, где ће им бити уписан радни стаж.

Ево, дозволите да вам прочитам само њихове резултате: да је од 2012. године у Хрватској продато 156.000 књижица (то је број сезонских радника који су ушли у систем, дакле изашли су из сиве економије), да је искоришћено скоро пола милиона ваучера, у просеку готово 1.300 дневно, а купила су их 2.324 предузећа.

Заиста се чудим зашто ми нисмо применили тај модел већ примењујемо модел, у предлогу овог закона, који дозвољава да се између послодавца и сезонског радника, или ћу рећи онако како је то уобичајено код нас, помало поражавајуће, између газде и надничара, постиже усмени договор. Ви знате да у правном систему усмени договор нема тежину, нема снагу писаног уговора. А могло се решити и овим радним књижицама и ваучерима. Ако ћемо већ дигитализацију Србије, једноставно, ја се бојим да сезонски радници неће бити заштићени. Јер шта може послодавац који ни сам не зна можда, ако је физичко лице на пример, који све ризици на послу постоје, који су предвиђени законом, шта све може раднику сезонцу да се деси. А после када се деси, зато што нема

адекватно осигурање или барем тај писани уговор, он једноставно остаје оштећен, можда чак и трајно, што се тиче његовог здравља.

Мислим да се ово могло решити управо на тај модернији начин, поготово што се за тај модел заложио и садашњи министар за пољопривреду, који је тада био у Управном одбору, потпредседник НАЛЕД-а, и био је упознат с овим моделом.

Тако да ја охрабрујем министре, који су у очекивању реконструкције (мада не верујем да ће реконструкција пуно тога променити), да много више комуницирају међусобно, јер просто нека решења, у недостатку јавне расправе или због исфорсиране или скраћене јавне расправе, падају у заборав. Наглашавам да постоје решења и да треба да погледамо у регион.

Када сам већ код региона, поставила бих директно питање. Нажалост, министар Ђорђевић није овде, али ту су његови сарадници, ту је министарка без портфеља задужена за популациону и демографску политику. Хтела бих да експлицитно овде каже да ли ће ово што је сада предложено најновијим решењима, допунама и изменама Закона о финансијској помоћи породици са децом, бити одрживо. Ево, на пример, једно решење: ако се та помоћ породицама са децом пролонгира на исплату на рате, рецимо, биће 120 месечних рата од по 10.000, да ли заиста ми као грађани можемо да верујемо да ће се кроз три године, пет, седам, десет година то обећање које се сада даје црно на белом папиру политички испоштовати, јер смо видели како се стечено правно пензија одједном дерогирало?

Имам на уму оно што се десило у Црној Гори. Ви знате да је Црна Гора исто давала националне пензије мајкама са троје и више деце, а када су прошли избори, просто је то њихово право дерогирано. Многе мајке које су дале отказ на послу, одлазиле, узимале ту националну пензију једноставно су остале без извора прихода.

Дакле, апелујем на представнике Владе, односно министарку Ђукић Дејановић пошто је она сада наш саговорник, да каже да ли мисли да ће то обећање бити одржано на дужи рок. Јер ми знамо да људска права коштају новца. У ствари, да ли се политика неке владе може оценити левичарском или десничарском, социјалдемократском или неком конзервативном, да ли ће се више новца давати управо за подстицање рађања и јачање породице, или ће се куповати некакво застарело оружје, то су стварно јако озбиљне одлуке. Када будемо (надам се, много озбиљније) расправљали на крају године о разрезу буџета... И похваљујем што се све више новца, барем овако декларативно, даје у циљу подстицања рађања у Србији, а не подстицања ратовања. Ево, барем да имамо једно експлицитно обећање и

предвиђање да представница Владе каже да мисли да ће се то обећање о новчаним давањима одржати.

Да би се уопште подстакло рађање... Овде су и моје колегинице и министарка помињале много статистичких података, који јесу и нису реална слика, то је некакав просек; Завод за статистику може дати једну слику, а да живот широм градова и села Србије изгледа много лошије, негде можда и боље, неуравнотежено. Једноставно, ја мислим да нема напретка ни за породицу ни за политику рађања док год се не оснаже жене. Дакле, ако ви стављате у фокус политике, демографске, популационе, жену као носиоца те стратегије подизања популације, онда морате најпре економски да оснажите жену.

Министарка Славица Ђукић Дејановић, која путује по Србији, ево недавно је, то исто похваљујем... Можда је прилика да објасни који су били критеријуми за расподелу тих средстава општинама које су предлагале пројекте за подизање броја становника. Деведесет општина је конкурисало, колико сам схватила, свега петнаест општина је добило тај фонд од 150.000.000 динара. Просто, да каже која су искуства и који су били критеријуми. То је јако интересно и то је једноставно подстицај за неке друге општине, али већ овај несразмер између 90 (конкурисали) и 15 (добили) показује колико су та средства недовољна, оскудна и колико можда та апатија и не може да се покрене на локалу. Ви знате колико су разне општине и градови недовољно развијени, чак има и девастираних општина, и то је јако тешко.

Жао ми је што министар Ђорђевић није присутан, јер је он пре неколико месеци, односно његово министарство је упутило јавни позив за тзв. СОС телефон где ће се јављати жене жртве насиља. Он се пре неколико месеци, усред београдске предизборне кампање, сликао са Синишом Малим, тадашњим градоначелником Београда, и њих двојица су чак промовисали број телефона. Али данас те жене, које треба да рађају, а које су жртве насиља и немају ни основне услове да би рађале више деце, ако окрену тај број 0800222003, добиће одговор са аутомата – жао нам је, ваш позив не може бити остварен; молимо вас, покушајте касније.

То је мени сад неки лајтмотив живота у Србији, без овог „молимо вас“, али – покушајте касније. Гласајте за одређену власт, та власт ће обећавати у предизборној кампањи све и свја, а када се тиче живота обичног човека, просто видимо да ни овај пут можда нисмо с овом политичком формулом имали среће. И тај бескрај – покушајте касније, покушајте касније... А замислите жену која је изложена насиљу и окреће тај број, наивна, мислећи да тај број функционише и да ће је неко заштитити – једноставно добије снимак с овог аутомата. То је лајтмотив како жена живи у 21. веку у Србији.

Морам да кажем да сам као посланик опозиције била заиста у дилеми када сам постављала посланичко питање које се тицало текстилних радница у Смедереву и једне раднице, Данке Симић, у Малом Зворнику, која је била премештена са места лаборанта најпре за чистачицу, а онда за рад у каменолому и на послетку добила отказ. Мислила сам, ако опозициони посланик односно посланица министру рада Ђорђевићу постави то питање, а у заштиту Данке Симић је стала и Повереница за равноправност, на страну Данке Симић која је радила у каменолому, можда ће она бити заштићена. Дакле, рукама је преносила камење док су машине стајале, зато што је била кажњена јер је њен муж био један од вођа синдикалног организовања. Мислила сам, можда ће је јавност заштитити, али она је пре извесног времена добила отказ.

Онда се испоставило да то што ми причамо у Парламенту, што рефлекторе камера, телевизије или ове камере које нас прате и новинаре који редовно извештају усмеравамо ка Смедереву или Малом Зворнику у ствари не помаже обичном човеку. И то је трагедија. Како ће сада Данка Симић својим потомцима да каже рађајте више деце када је живот у Србији овакав.

Хоћу да вам кажем да је једно оно што ми ћемо ми обећавати, што ћемо усвајати као посланици већине и што ће можда конструктивне предлоге опозиција да подржи, зашто не би, али, заиста, живот сезонских радника, жена мајки и радница у Србији изузетно је окрутан.

Не знам куда смо ми то кренули и кога то заваљамо, да не употребим некакву грубљу реч, ако говоримо да је могуће да достигнемо тај стандард рађања трећег детета у Србији, па чак и тим подстицајем, и да је 10.000, и да је 20.000, ја то изузетно ценим, то су конкретни новци. Видели смо, на крају крајева, у предизборној кампањи да је министарство господина министра Ђорђевића давало неке интервентне расподеле, по 16.000 динара, грађанима који су социјално угрожени. Немам ништа против тога, али то су једнократна решења која системски неће решити и стављају грађанина у положај некога ко тражи милостињу од политичара.

Наравно, ту има још закона, ево, мирно решавање радних спорова, то исто треба подржати, али управо сам рекла како су ове текстилне раднице прошле у Смедереву, да су неке биле под притиском да дају саме отказ, а да њихова радна права можда нису још увек на задовољавајућем нивоу. Инспекција рада долази на терен, али више жмури него што открива и што је у могућности да заштити раднике. Али радници су изгубили вољу да се синдикално организују; не верују ни политичарима, можда ни синдикатима. Синдикати се труде, видели смо нпр. у „Гоши“ колико је тешко уопште покренути неку фирму која је у дугогодишњој дубиози.

Заиста, задатак министра привреде, министра за рад, запошљавање, социјална и бораčka питања није да жмури. То је сасвим контрапродуктиван изговор, да каже – то је приватна фирма, ми не можемо да се мешамо. И те како треба да се мешате, јер ти људи живе у Србији. Ево, министарка Ђукић Дејановић је помињала податак да је једна трећина младих људи, по некој анкети, спремна да оде из Србије. То је огроман одлив. Професор Гречић је помињао цифру, ако је отишло толико, односно одлази годишње толико високообразованих људи, да је Србија изгубила девет милијарди евра улагања у њихово образовање, у њихову стручност. Зато апелујем да те новце које имамо, или паре које немамо, заиста добро расподелимо и дамо их за одржавање живота у Србији. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колегинице Вукомановић.

Реч има проф. др Славица Ђукић Дејановић, министар.

Изволите.

СЛАВИЦА ЂУКИЋ ДЕЈАНОВИЋ: Када су у питању сезонски радници, наравно да је пре доношења текста закона било врло директних комуникација са њима и да је, уз тенденцију да се сива зона елиминише и да се њихова елементарна права на обезбеђивање будућности у погледу, пре свега, пензионог осигурања доведу у жељу коју сигурно сви ми овде имамо, читав низ паралелних законодавстава је био анализиран, сигурно и хрватско. Наша премијерка се укључила у ангажман око свега овога, како је то обећала када је имала своје уводно излагање у овом високом дому.

Знате, оно што су сами људи рекли, који су ангажовани као сезонски радници, а и послодавци, то је да је усмени уговор нешто што је њима врло прихватљиво и нико се није жалио на ту компоненту.

С друге стране, разлика између хрватског и нашег закона је у томе да смо ми предвидели да у месним канцеларијама наш сељак треба да буде едукован око електронског пријављивања. Мислимо да је то заиста корак напред и да је њему то потребно. То је врло једноставна едукација и трајаће онолико колико буде било потребно.

Не мислим да та разлика у тексту закона између хрватског закона и нашег треба да да неку предност у позитивнијој оцени хрватском закону. Наравно да је јако важно да за случај повреде или професионалне болести током обављања сезонског рада треба створити сигурност сезонском раднику. То су предности, и то је оно што смо урадили код ове законодавне материје.

Према томе, питања посланице Вукомановић везана за разлике између нашег и хрватског закона просто мало губе смисао, јер се чини да

је све што је позитивно из текста хрватског закона узето у обзир и направљен корак напред.

С друге стране, помињане су овде и жртве насиља и обећана телефонска линија. На томе се врло озбиљно ради. Знате, да се раније урадило нешто више, ми бисмо опет могли корак напред, али кад треба да устројите телефонску линију за жртве насиља која ће имати национални а не локални карактер, који већ имамо, онда то подразумева и техничке и стручне, дакле, едукативне и све друге примене. На том плану се заиста ради и не само да нико од тога није одустао него у име Владе дајемо обећање да ће се то и догодити.

Хтела бих да подсетим – да смо хтели да буде политичка мера, популистичка мера, то да до 10. године мајка која је родила треће и четврто дете има 12.000 односно 18.000 за стандард детета, ми бисмо неким подзаконским актом то регулисали и не би била расправа овде у Парламенту међу вама. То што ви посланици ставите у текст закона, то ће имати статус стеченог права. Не верујем да ће неки други посланици који дођу после вас укинути то право, напротив, мислим да ће се права у овом сегменту повећавати. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Реч има народни посланик Дијана Вукомановић.

Изволите.

ДИЈАНА ВУКОМАНОВИЋ: Захваљујем се на одговору који је, како да вам кажем, елоквентан, политички коректан, али једноставно не одговара на она питања која су вероватно сада у главама људи широм Србије. Не знам, не верујем да нас сезонски радници сад гледају.

Довољно је да када одете на село видите те тежачке руке; када видите колико су те руке изранављене, колико је то тежак физички рад, онда ова моја прича о ваучерима или ваша прича о усменом уговору између газде и сезонског радника, надничара за надницу... Овде се помиње цифра од хиљаду до три хиљаде динара. Не верујем да је толика надница на селу у Србији за вредне руке тежачке.

Зато мислим да је ово социјална демагогија, да ће она кратко да траје, већ је закаснела, сезона радова је већ увелико почела. Замислите сад ове малинаре који су незадовољни откупном ценом малина, шта они могу од те цене да дају тим људима да беру малине, по још десетоструко нижој надници.

Зато кажем да ви не живите реални живот. Друго је седети у Влади, преписивати стратегије, али међусобно чак ни не комуницирате. Видите, министар пољопривреде се залагао за овај хрватски модел. Не знам зашто га ви нисте прихватили. Не мора да буде хрватски; немојте сад да вам

смета што је то од нашег северног суседа. Али страхујем да то стечено право породицама са децом не укинете по црногорском моделу.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Повреда Пословника, Маријан Ристичевић.

Изволите, колега Ристичевићу.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Даме и господо народни посланици, члан 107, повреда достојанства.

Каже – кад одете на село. Како да ја одем на село? Овде је препоручено свима нама да одемо на село. Ја живим на селу, како ја да одем на село?

Нисам разумео то нарицање за тежачким рукама. Очигледно да је другарица била у селу Жежевица поред Чачка, вероватно је видела тежачке руке Вука Јеремића, кога ја називам Вук Потомак. Мора да су то изранављене сељачке руке, мора да је у тој муци никло седам и по милиона долара итд. Вероватно је угледала ту силну муку која је вредела седам и по милиона долара. Ја сам мислио да у тој Жежевици постоји златни рудник, односно нафтни извор, тексаски, из кога је овај исцрпео седам и по милиона долара.

Стварно је повреда достојанства кад неко толико пати за селом, а оде са села, као што је отишао Вук Јеремић. И онда причају о тежачким рукама, о томе како треба отићи на село. Па, другарице, добро дошли на село, наћи ћемо вам младожењу и на срећу било и вама и њему. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање? (Не.)

Повреда Пословника, прво Бошко Обрадовић.

Изволите.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Поштовани господине председавајући, грубо је прекршен, понижен, згажен члан 108. Пословника о раду Народне скупштине, који јасно каже да се о реду на седници Народне скупштине стара председник Народне скупштине.

Знате шта, господине председавајући, ја не могу да се жалим на Маријана Ристичевића, то је испод сваког достојанства и нивоа јер је свако његово обраћање повреда Пословника о раду Народне скупштине, ја морам да се жалим на вас и зато и указујем на ову повреду Пословника.

Ја веома волим да разговарам с тим великим јунацима који су способни да се обрачунавају са дамама, да вређају даме и да се на неки други начин јуначе. Али да то ради неко ко једину везу са селом има тако што је био у ријалитију „Фарма“ или сличној варијанти, или што се на неки други начин бавио робним резервама, због чега је његова супруга морала да носи наногицу у своје време... (Искључен микрофон.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Обрадовићу, мислим да је забрањено, по Пословнику, да вређамо чланове породице и да вређамо на личној основи наше колеге.

(Бошко Обрадовић: Да. Нисте приметили када је он вређао.)

Не, нисам ништа приметио. Приметио сам да вређате породицу народног посланика. Молим вас, да вас не бих кажњавао, одузећу вам то време од времена посланичке групе. Хвала.

Гордана Чомић има реч, повреда Пословника.

Изволите.

ГОРДАНА ЧОМИЋ: Захваљујем, председавајући.

Повредили сте члан 27, који вас обавезује да водите рачуна о реду на седници Народне скупштине.

Народни посланик је у неуспешном покушају да буде духовит док разговарамо о Закону о финансијској подршци породицама са децом, обраћајући се народној посланици, рекао – само дођите; ако треба, наћи ћемо вам младожењу.

Ја знам да већини овде то апсолутно ништа не значи.

Народни посланици добацују – то је популациона политика. Не, даме и господо, то је најгора врста омаловажавања свих жена, и ових које седе у сали и оних које вас гледају и слушају. Бити поносан на ругање женама реченицом „наћи ћу ти ја младожењу“, у Народној скупштини, јесте она тачка у којој се види како то изгледа кад насиље забавља људе. Не може ниже да се падне. Може, али онда су већ толико очигледне речи да би вероватно и председавајући морао да реагује.

Ја ни на коју другу врсту реакције и језика у овој сали не бих реаговала. Ваше је право да водите седницу очекујући дух у коме ће народни посланици једно другом, преко вас, свашта рећи. Али ако прећутите да се овде жени каже „само дођи, наћи ћу ти младожењу“, онда имамо много већи проблем од садржаја овог закона или начина на који ви или ја гледамо садржај Пословника Народне скупштине.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колегинице Чомић. Знате да гледамо вероватно на исти или сличан начин.

(Гордана Чомић: Онда не може тако да се опходи.)

Ја сам разумео колегу Ристичевића управо на тај начин како сте ви рекли на почетку вашег говора, да је желео само да буде духовит, да није имао намеру да увреди Дијану Вукомановић.

(Гордана Чомић: Није желео да буде духовит, желео је да вређа, омаловажава колегинице. То је желео, уз подршку већине у Скупштини.)

Да ли желите да се Народна скупштина изјасни? (Не.)

Повреда Пословника, Маријан Ристичевић поново.

Изволите.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Члан 103. став 8. Господине председавајући, због ових залудних реплика које су требале да личе на повреду Пословника требало је да одузмете посланичким групама по два минута.

Не знам зашто је срамота живети на селу. Толико нас живи на селу. Не знам шта је срамота у понуди – дођите да живите на селу, наћи ћемо вам и младожењу. Има 300.000 неожењених мушкараца. То је само једна понуда, никакве ту увреде нема. Напротив, нас са села вређају, као да смо ми људи треће, четврте, „жњ“ категорије. Дакле, да сам рекао „дођите у Париз“, онда би то било лепо; „дођите на Хималаје“, онда би то било лепо; „дођите на Малдиве“, то би било лепо.

Не разумем зашто неко рекламира Пословник и тврди да је увреда нешто што је сасвим природно за особу која се толико залагала за село, пољопривреду, тежачке руке итд. Пошто нас на селу има веома мало, пошто очигледно неко жели да помогне, нормално је да ја понудим такву врсту помоћи. И, ако буде требало, ја сам увек на располагању. Ко год жели да живи на селу, ја ћу му помоћи, чак и у сеоским радовима, да се њиве, евентуално, ако су запуштене, припреме итд.

Али ви сте допустили да се овде по ко зна који пут Бошко Обрадовић према мојој супрузи обраћа како он хоће. Дакле, прво је речено да носи наногичу, а овде је потврда да не носи. Онда је из исте те групе Вука Јеремића Потомка речено да је била на робији. Ево потврде да није. И убудуће, ко год буде желео да види ове потврде, а здравље јој је озбиљно угрожено, може овде да дође и провери. Моја жена није радила у јавном сектору као жена Вука Потомка и неће држати конференцију за штампу где ће да се расплаче, да би њене колегинице то пренеле.

Хвала, не тражим да се гласа.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Ристичевићу. Видели сте и сами да нисам дозволио да расправа крене у том правцу да се народни посланици вређају на личној и породичној основи, а поготово чланови породица. Извињавам се.

Одузео сам време од посланичке групе Бошку Обрадовићу.

Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање?
(Не.)

Молим још једном народне посланике да не вређају чланове породица наших колега.

Дијана Вукомановић, повреда Пословника.

ДИЈАНА ВУКОМАНОВИЋ: Захваљујем се, потпредседниче. Управо сте сада кренули у добром смеру, али мислим да правду не делите једнако. Позивам се на члан 106, који говори да на седници може да се говори само о тачкама дневног реда.

Тачке дневног реда су, ево, ратни меморијали. Пошто један од колега говори у поспрдном, ироничном контексту о неким потомцима, ја сам у свом излагању рекла да је држава партнерство свих нас који живимо и оних који су животе дали и чије су кости разасуте не само у Србији него и по територији бивше Југославије, да подсетим чији је Вук Јеремић потомак, да се сетим фамилије Поздерац, његовог прадеде, који је добио од Израела плакету „Праведник међу народима“... (Искључен микрофон.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колегинице Вукомановић, ви сада реплицирате аконто помињања...

(Дијана Вукомановић: Говорим о ратним меморијалима.)

Па да, помињете Вука Јеремића и његово породично стабло. Нећу дозволити да расправа оде у том смеру. Можемо и ми да поставимо питање да ли је он платио порез, а не ко му је деда и прадеда. Хвала.

Доктор Славица Ђукић Дејановић има реч.

СЛАВИЦА ЂУКИЋ ДЕЈАНОВИЋ: Истине ради, знате, Влада Републике Србије ради апсолутно у пуном капацитету. Хтела бих да обавестим посланике и јавност да никаквих раскола у раду нема, посебно код овако важне законодавне материје каква је данас на дневном реду. Министар пољопривреде не само да је активно учествовао него је и писаним путем дао сагласност на текст овог закона.

Дакле, инсинуације су да Влада ради некако дисхармонично. Мултисекторски рад је правило рада у Влади. Наравно, људи имају право на различита мишљења, али у конкретном случају морате ми веровати да је министар пољопривреде апсолутно стао иза сваке црте, тачке и зареза у овом закону.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, професорка.

Господин Хаџи Стошић.

Изволите. Пријавите се, молим вас.

ХАЏИ МИЛОРАД СТОШИЋ: Захваљујем.

Поштовани председавајући, уважена министарко са сарадницима, даме и господо народни посланици, поштовани грађани Србије, данас између осталог говоримо о закону о ратним меморијалима и о предлозима закона који на нов начин решавају питања права бораца и њихових породица, и то о Предлогу закона о изменама и допунама Закона о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца и о Предлогу закона о изменама и допунама Закона о правима бораца, војних инвалида и чланова њихових породица.

Мало ћу опширније говорити о Предлогу закона о ратним меморијалима с обзиром на то да сам се у неком претходном времену бавио том проблематиком. Могу рећи да овај закон доноси нека нова решења, која подразумевају много бољи однос према ратним

меморијалима него што је био до данашњег дана, односно до данашњег времена.

Председавајући, молим вас...

(Председавајући: Молим вас да дозволимо колеги Хаџи Стошићу да настави са говором. Изволите.)

Овим законом о ратним меморијалима уређују се питања од значаја за заштиту, одржавање, уређење и финансирање одржавања и уређења ратних меморијала у Републици Србији и у иностранству. Област заштите ратних меморијала досад је била регулисана неким законима који су доношени пре четрдесет година а односили су се на СФРЈ и Социјалистичку Републику Србију, и у подели неких одговорности или надлежности у последње време било је великог раскорака и дисхармоније.

Овим предлогом закона ова област је уређена на један целовитији начин. Јасно се разграничавају надлежности јединица локалне самоуправе и министарства надлежног за неговање традиције ослободилачких ратова. У претходном периоду, на основу претходних закона старијих од 30-40 година, управо је надлежност локалне самоуправе у неким обавезама била недефинисана.

Касније ћу појаснити све препреке које су утицале на немогућност решавања битних питања из ове области, која се сада овим законом регулишу.

Напоменуо бих само, да сви знамо, законом је у члану 2. дефинисан појам, шта се подразумева под ратним меморијалима. Ратни меморијал јесте војно гробље, појединачни гроб, надгробни споменик, спомен-костурница, спомен-капела, спомен-црква, споменик, јавно спомен-обележје, спомен-плоча, место страдања, знаменито место и други пијететни симбол од значаја за неговање традиције ослободилачких ратова.

Сада, што је веома битно, овим законом се у Глави II, чл. 3. и 5, образује Савет за неговање традиције ослободилачких ратова Србије. Образовањем Савета за неговање традиције ослободилачких ратова као стручног тела које у свом саставу има седам чланова: из реда професора историје; истакнутих личности из области науке и уметности, на предлог Српске академије наука и уметности; из државне управе (Министарства рада, Министарства за спољне послове и Министарства одбране), као и из Републичког завода за заштиту споменика културе, Савет ће имати задатак да даје стручна мишљења поводом предлога за уређење или уклањање ратних меморијала.

Образовање Савета у овом саставу отклониће многе несугласице, пре свега у стручном погледу, али и многе несугласице на релацији министарство – локална самоуправа, чије су обавезе овим законом такође

дефинисане. У овом делу закона прецизиране су мере спровођења заштите ратних меморијала као обавеза Републике. Такође, прецизирају се и дужности јединице локалне самоуправе везане за редовно одржавање ратних меморијала као и њихово уређење. Односно, јасно се дефинишу надлежности Републике и јединице локалне самоуправе, што сада није случај, као и начин превазилажења проблема када јединице локалне самоуправе, а најчешће је то случај, немају довољно средстава за редовно, текуће или инвестиционо одржавање.

Верујем да ће се овим законом решити дугогодишњи проблем у Нишу када је реч о Војном гробљу на Делијском вису. Верујем да државни секретар Негован Станковић зна о чему говорим. Наиме, ја сам као члан Градског већа Града Ниша 2008. године покренуо много питања у решавању ратног меморијала Војничко гробље Делијски вис, на коме је сахрањено око 6.000 српских ратника из балканских ратова и Првог и Другог светског рата. Војно гробље на Делијском вису је специфичан ратни меморијал, који се састоји од три гробљанске целине. Заправо, постоји простор на коме је сахрањено ових 6.000 српских бораца, и у делу тог војничког гробља постоји простор где је сахрањен један број немачких војника и један број британских војника. Могу рећи да је то јединствен случај у Европи да се противници, непријатељи у рату заједно у смрти налазе на истом простору.

Град Ниш је много учинио за овај ратни меморијал, и то у сарадњи с амбасадама Енглеске и Немачке, али, нажалост, није успео да уради надгробно обележје на простору сахрањених српских војника, док надгробна обележја на британском и немачком гробљу постоје. Урађен је идејни пројекат, сачињен договор с амбасадама Британије и Немачке о заједничком улагању, али нажалост Министарство рада и Министарство одбране нису дали сагласност, из нама непознатих разлога, да се уради то надгробно обележје на простору где су сахрањени српски војници. Иначе, Министарство одбране је корисник тог земљишта. Верујем да ћемо то сада, преко овог савета и преко одређених надлежности које ће имати Министарство одбране, коначно решити.

Верујем да ће се овим законом отклонити недостаци и несугласице, и Срби, односно Град Ниш изградити надгробно обележје и капелу за богослужење и опело сахрањеним ратницима. Зато апелујем и на министра рада и на државног секретара да нам помогну да коначно према тим нашим страдалницима учинимо нешто што би требало да буде као њихов надгробни споменик.

Као потпуно нов, законом је дефинисан, чланом 19, предлог за изградњу или постављање новог ратног меморијала. Ово је потпуна новина, јер важећи прописи у области неговања традиције и заштите

ратних меморијала не предвиђају поступак изградње нових ратних меморијала, нити је у надлежности министарства доношење решења о подизању ратних меморијала. Значи, досадашњим прописима то није било дефинисано, сада се овим законом то дефинише, што сматрам да је једна веома добра ствар.

Такође, навео бих само два примера већ израђених поставки, које треба да добију статус ратних меморијала, а то су спомен-собе у Врању и Нишу, које представљају јединствен случај поштовања страдалих предака. Аутор тих поставки је велики човек и патриота, командант Копнене војске Републике Србије генерал Милосав Симовић. Позивам све народне посланике а и грађане да обиђу ова два примера спомен-соба; могу се уверити на који је начин и колико урађено да се тим људима који су страдали за слободу ове државе на неки начин одужимо.

У Глави V, Евиденције, чланом 23. прописује се обавеза вођења евиденције о ратним меморијалима у земљи и иностранству и одређују органи надлежни за вођење евиденције. Чланом 24. прописује се вођење евиденције о погинулим лицима, која до сада није успостављена у нашој држави, односно до сада није било законског основа за вођење такве евиденције на једном месту. Наведена одредба представља велику новину, која подразумева обавезу свих органа који су у поседу било каквих евиденција да на захтев надлежних министарстава исте доставе и чувају се трајно.

Као пример ћу поново навести Војно гробље на Делијском вису у Нишу. Говорио сам да постоје три гробљанске целине. На британском гробљу постоји заједничко надгробно обележје и надгробна обележја појединачно за сваког сахрањеног. На немачком гробљу такође постоји надгробно обележје са надгробном плочом на којој стоје имена сахрањених. Нажалост, на српском гробљу постоје само надгробне плоче без икаквог имена и презимена, а сахрањено је око 6.000 страдалих српских ратника. То је показатељ нашег односа према нашим прецима и према онима који су нам даривали слободу за дуги низ година.

Ништа боља ситуација није ни на нашим ратним меморијалима у иностранству. Пре пар година посетио сам концентрациони логор Маутхаузен у Аустрији. Између осталог, посетили смо и Војно гробље у селу Маутхаузен на коме је сахрањено око 12.000 страдалих, умрлих бораца. Од тога, могу вам рећи да је 2.000 бораца Италијана, Руса, Чеха, Словака и других нација, а да је 10.000 сахрањених Срба. Нажалост, као и на Војничком гробљу у Нишу, постоји надгробно обележје за српске војнике, али не постоје никакви подаци ко је ту сахрањен и у ком времену. Док, што се тиче осталих нација, и Пољака, и Руса, и Француза и

Италијана, постоје уређена појединачна надгробна обележја за сваког сахрањеног на том гробљу.

Међутим, није све црно, имамо ми и позитивне примере, имамо одређене ратне меморијале, односно војничка гробља широм неких држава и широм Европе где је то на сасвим други начин урађено. Навешћу пример само на острву Виду, Плава гробница, и сами знате колико је тамо наших људи страдало после пробоја преко Албаније. Могу вам рећи да сам био усхићен када сам тамо на плочи где су пописана имена страдалих који су сахрањени у Плавој гробници нашао неког свог претка, односно стрица свог прадеде.

Због тога, ова законска регулатива којом се дефинише евиденција делимично исправља неправду коју смо чинили сви ми према нашим прецима. Постоје домаће и иностране архиве на основу којих се могу утврдити подаци о погинулим лицима. Само ако се сада дефинишу праве надлежности министарстава и локалних самоуправа, и Министарства спољних послова, можемо учинити нешто да једноставно знамо где су наши људи погинули, где су сахрањени.

Поново ћу наставити пример спомен-собе у Врању у којој је, захваљујући том нашем патриоти генералу Симовићу, евидентирано 5.648 погинулих војника из Врања и околине док је у спомен-соби у Нишу евидентирано 16.186 погинулих из Ниша и околине у претходним ратовима, са најосновнијим подацима, што значи да можемо малтене на сваком гробљу установити бар делимично и број и људе који су тамо сахрањени.

Један куриозитет, у нишкој спомен-соби постоји списак 52 британска војника која су страдала у Србији за време Првог светског рата. Прошле године Ниш су посетили потомци шкотских медицинских сестара које су, на челу са докторком Елси Инглис, 1915. године основале четрнаест војних болница широм Европе, од тога десет у Србији. У делегација је било двадесетак људи. Између осталог, посетили су Ниш и знаменитости Ниша али и неке ратне меморијале. Ми се можемо поносити ратним меморијалима у Нишу, који служе као туристичке дестинације, пре свега споменик на Чегру, Теле-кула и многи други који су уређени али и многи други који нису уређени.

Док је генерал Симовић говорио о хуманости шкотских медицинских сестара које су дале свој живот у помоћи српским ратницима и при појави заразних болести, пар њих је нашло своје претке управо на оним списковима 52 лица који се налазе у спомен-соби у Нишу.

Верујем да ће казнене одредбе које су дефинисане овим законом утицати, јер најчешће ми реагујемо само на неке казне, далеко смо од неке свести и савести да урадимо посао без обзира на то како је дефинисан и

прецизиран. Свакако, ПУПС ће подржати Предлог закона о ратним меморијалима и гласаће за овај закон.

Сада бих укратко рекао пар речи о изменама и допунама Закона о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца. Као што у образложењу стоји, врши се усаглашавање са реалним стањем. Ми смо имали претходне законе који су дефинисали СРЈ и Србију и Црну Гору; нисмо имали дефинитиван, коначан закон који би дефинисао Републику Србију.

Предложеним решењима обезбеђују се стабилност и редовност примања свих лица на која се закон односи и због тога се доноси по хитном поступку, да корисници права по овим законима због пролонгирања објављивања статистичких података и обуставе аконтационе исплате не би остали без неопходне материјалне заштите.

Министар Зоран Ђорђевић је најавио израду новог закона, који ће у потпуности регулисати ову проблематику, и очекујемо предлог закона у овој години. Верујем да ћемо коначно донети закон о борцима и борачкој заштити и имати законску регулативу којом ћемо регулисати помоћ свима који су учествовали у разним борбеним дејствима.

Очекујемо квалитетна и комплетна законска решења, те није пресудно да се овим изменама и допунама врше техничке исправке овог сада већ старог савезног закона. Ипак, предлажем да се у члану 103. уместо термина „савезни министар надлежан за питања бораца и војних инвалида“, с обзиром да такав сад не постоји, убаци термин „републички министар“ или „надлежно министарство“. Такође, у члану 106. уместо термина „надлежни савезни орган“, да се користи термин „надлежно министарство“ или „надлежни орган“.

Још једном, Посланичка група ПУПС-а ће након ове расправе и расправе у појединостима, уз побољшање квалитета ових закона кроз усвајање одређених амандмана, у дану за гласање подржати ова три закона о којима сам говорио али и све законе који су у данашњој расправи. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега.

Реч има народни посланик Бошко Обрадовић.

Изволите, колега Обрадовићу.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Тешко ми је да кажем „поштовани председавајући“, али, да кажемо, поштовани председавајући, уважене колеге народни посланици, поштована госпођо министре са сарадницима, посебно желим да поздравим уважене колеге које раде у државној управи и локалној самоуправи широм Србије и које заиста на својим плећима – мислим на вредне, марљиве, поштене и часне службенике државне управе и локалне самоуправе, а не на оне који су партијски тамо постављени и само паразитирају – одржавају систем ове државе и локалне самоуправе,

па је ред да вас неко и поздрави и посебно истакне овде у Дому Народне скупштине.

Оно што увек чиним, јер мислим да је то посао праве, истинске опозиције, јесте да разликујем оно што је добро у предложеним законским решењима од онога што је лоше у предложеним законским решењима. Никада нисам имао нити ћу имати проблем да кажем јавно шта је добро и да то похвалим. Мислим да је то улога и смисао рада конструктивне опозиције. С друге стране, и те како је улога и смисао рада опозиције да се критикује све оно лоше што сте предложили у овим законским решењима.

Пре свега, лоше је то што овде нема министра који је предложио све ове законе. Не могу да разумем који важнији посао може да буде за министра сем да седи у Народној скупштини Републике Србије када су његови закони на дневном реду. Ово је понижавање народних посланика и Народне скупштине, али то више говори о министру Зорану Ђорђевићу него о било чему другом.

Оно што сам ја дужан овде да кажем јесте да први закон који је на дневном реду, а то је закон о ратним меморијалима, има једну изузетно добру ствар, а то је што ћемо коначно доћи до пописа свих ратних меморијала у земљи и иностранству, што ћемо веома јасно знати ко има које надлежности, обавезе и одговорности у вези са свима њима и, наравно што ћемо, ако сам добро разумео да ће то бити једна додатна обавеза, а то је кључна обавеза, што ћемо коначно ићи ка једном попису, односно евиденцији свих погинулих ратника у српским ослободилачким и одбрамбеним ратовима у историји, а то је, рекао бих, једна веома важна дужност, коју нисмо урадили до краја.

Ту се већ завршава све позитивно што сам имао да кажем, јер постојећи закон има велики број мањкавости, као и закони који се тичу ратних војних ветерана, који су овде само искоришћени да се кроз измене и допуне заправо озакони одлука министра Зорана Ђорђевића од 8. марта 2018. године, где је он ставио ван снаге важећи закон и избегао да усклађује примања са променом просечног личногдохотка из претходног месеца и одлучио да то буде једном годишње.

Дакле, веома једноставно, министар је ускратио ратне војне ветеране и све друге који имају примања по овом основу тако што су им, рецимо, у јануару примања исплаћена, односно умањена за 16,9%, у фебруару за 12,4% и у марту за 15,6%. Толика је ваша брига о ратним војним ветеранима.

С обзиром на то да су оваквом одлуком министра створени услови за тужбе корисника против државе, овим законским предлогом ви сада практично ускраћујете могућност тих тужби и легализујете оно што је

министар урадио, а то је да ова држава на ратним војним ветеранима и инвалидима рата штеди око милион евра на месечном нивоу. Свака част на овим уштедама! Уместо да додатно опорезујете стране банке, тајкуне и све оне који не плаћају порез овој држави, ви сте додатно опорезовали ратне војне ветеране, који су били спремни да дају свој живот за ову државу када је то било најпотребније.

Дужан сам да вас обавестим, господо из власти, да ратни војни ветерани најављују свој протест за Видовдан у Београду и да тај протест желе да заврше штрајком глађу. Разлог је веома једноставан, ви сте то сами признали – шест година ваша власт, СНС и СПС, није способна да донесе кровни закон о ратним војним ветеранима, инвалидима рата, породицама погинулих и свима онима који су у своје време били спремни да се жртвују за ову државу у отаџбинским ратовима. Шест година показујете неспособност да решите питање исплаћивања ратних дневница, да решите све друге, здравствене, социјалне проблеме, проблеме инвалида, породица итд. Макар да сте написали једну реченицу, и да то буде цела садржина закона – да ова држава препознаје и поштује све оне који су били спремни да дају свој живот за њу. Чак ни то нисте били спремни да урадите, а камоли да им изађете у сусрет по одређеним социјалним, економским и другим питањима.

Оно што су такође амандманске интервенције Двери и замерке на овај закон јесте то што уопште не третирате логоре на територији Србије као ратне меморијале. Мислим да је то крупан пропуст. Можда чак и спомен-чесме, али логоре дефинитивно. И, што избегавате реч – српски, као и сви други представници Владе, када се говори о ослободилачким ратовима. То су српски ослободилачки и одбрамбени ратови, да вас само подсетим, не било чији други.

Мислим да је мана што у члану 4, када говорите о савету који ће се бавити неговањем традиције ослободилачких ратова, нисте предвидели члана из реда Српске православне цркве и других традиционалних верских заједница, из реда научних института и Друштва историчара.

Такође, нигде не помињете на које се тачно ратове ово односи, на које се тачно меморијале ово односи; да ли ће петнаест, најмање, великих војничких гробаља имати чуваре које ће плаћати држава и који ће о томе свему да брину.

Зашто не помињете терористе међу онима који не би смели да добију било какав споменик у Србији? Ја ћу вам навести разлог зашто. Ако нисте били, госпођо министарка, ја вам препоручујем да одете мало до Враћа, па онда до Великог Трновца, да се прошетате мало кроз Велики Трновац па да тамо видите спомен-обележје бившим припадницима Ослободилачке војске Прешева, Бујановца и Медвеђе на територији

Србије, споменик коју ваша власт толерише и где неко слави некога ко је био терориста и дигао се на устанак против ове државе. Зато не помињете, претпостављам, терористе и да није забрањено њима подизати споменике.

Значи, дозвољено је подизати споменике терористима који су се дизали оружаном против ове државе. Имате га већ у Великом Трновцу, можете да га обиђете и положите цвеће ако се слажете с терористичким идејама бивше тзв. Ослободилачке војске Прешева, Бујановца и Медвеђе. Можда ће у вашем мандату и Харадинај и Тачи да добију неко спомен-обележје као ваши коалициони партнери... (Искључен микрофон.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Обрадовићу, нећу вам дозволити да овако комуницирате не само са министром Славицом Ђукић Дејановић него с било ким у овој сали. Молим вас да наставите у духу и тону ових закона који су данас на дневном реду. Али да ви говорите министру Славици Ђукић Дејановић да иде да положи цвеће на неком гробу терориста, споменику терористима... Шта ви желите да кажете? Жени која је била министар у Влади Републике Србије, која је била председник Народне скупштине Републике Србије то говорите?

(Бошко Обрадовић: Хоћете да вам објасним шта желим да кажем?)

Не, не желим да ми појасните, само вас упозоравам да наставите у оном тону какав Народна скупштина и овај цењени дом ...

(Бошко Обрадовић добацује с места.)

Колега Обрадовићу, дајем вам опомену за ово, за то што сте увредили министарку Дејановић.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Господине председавајући, не знам стварно шта ви радите, ја сам само рекао да је на територији ове државе изграђен споменик терористима бивше тзв. Ослободилачке војске Прешева, Бујановца и Медвеђе и да се он налази у центру села Велики Трновац код Врања, односно код Бујановца тачније речено.

Због тога сте ми дали опомену, што сам изрекао истину? То је онда доказ о томе како ви водите ову седницу и да вас боли истина.

Е сада идемо даље. Друго веома проблематично законско решење јесте решење које се тиче овог тзв. закона о поједностављивању, да тако кажем, ангажмана сезонских радника у одређеним делатностима. Молим вас да хитно повучете овај закон из скупштинске процедуре, он је скандалозно лош и по послодавце и по раднике који су у надници, и да се потрудите да направите бољи и квалитетнији закон. Ево, образложићу вам зашто.

Пре свега, не знам која је сад идеја да се прекине берба и да радници и послодавци крену на обуке по месним канцеларијама, госпођо министарко. Да ли је идеја да се на два-три месеца укину берба и све сезонске активности у пољопривреди да бисте ви стигли да их обучите

како да пријаве своје сезонске раднике? Невероватно, доносимо усред бербе закон који се тиче сезонских радника!

Зашто је он споран за послодавце? Зато што их додатно оптерећује. Додатно их оптерећује. Ионако уништено српско пољопривредно газдинство, ионако уништеног и пониженог српског сељака, ионако задуженог и презадуженог, који не може ни себи да плати било какве порезе и доприносе, било какво здравствено и социјално осигурање, ми додатним наметима оптерећујемо овим вашим законским решењем.

Предлогом закона прописане су бројне нове обавезе носилаца регистрованог пољопривредног газдинства, које многи пољопривредници неће моћи ни да разумеју а камоли да примене. Шта то конкретно значи? Значи да ће морати да подносе електронске пријаве; да сте, наравно, на разне начине овде повећали додатно оптерећења пољопривредницима: по основу пореза 10%, доприноса за пензијско и инвалидско 26%, здравствено осигурање 2%. Подсећам вас да исти ти пољопривредници деценијама не могу да плате ни сопствене порезе и доприносе на пензијско и инвалидско осигурање и здравствено осигурање и да су њихова дуговања у овом тренутку 1,5 милијарди евра, управо зато што су немоћни да у држави која фаворизује увоз страних пољопривредних производа и убија конкуренцију домаћих произвођача уопште буду конкурентни и баве се пољопривредом.

Невероватно је, ако данас разговарате са српским сељаком, да ће вам он рећи да нема смисла више бавити се пољопривредом у Србији, да он не може више да живи од тога у овој земљи богомданој за пољопривреду, која има овако плодну земљу која рађа где год шта засејеш, која има довољно воде за наводњавање, која може да организује откупне станице, гарантоване цене, осигурање извоза, прехрамбено-прерађивачку индустрију.

Српски сељак не може да преживи, а ви га овим законом додатно оптерећујете. Нашли сте да на њему вежбате како ћете се борити против сиве економије и радника на црно. Хајте мало да се то реши на неком другом месту, па да сељак дође на крају, да се уведе ред и код њега кад уведете ред на неким другим местима, а не да додатно оптерећујете сељака.

Не знам да је овде била било каква јавна расправа, не знам да ли сте разговарали с Удружењем пољопривредника и није ми познато када сте и која села посетили да их питате како би најбоље било решити проблем сезонских радника. Дакле, нисте уопште размишљали о интересу послодавца.

Истовремено, нисте размишљали ни о интересу радника, односно надничара у сезонским активностима. А знате зашто – зато што

предвиђате усмени уговор о раду. Како може усменим уговором о раду било који радник да после реши своју судбину, и шта је ту заправо било договорено, која су његова права и како да их оствари на неком суду итд.? Иначе, усмени уговор не постоји у важећим законским прописима у Србији и директно је у супротности са Законом о раду. Мислим да ви то знате, али просто радите супротно закону.

Дакле, ако је предвиђена сврха била да се, да тако кажем, заштите сезонски радници ангажовани у пољопривреди, који годинама раде у црној зони, без пријаве на осигурање и без изгледа на остваривање права на пензију, односно стицање радног стажа који би омогућио да остваре право на исту, мислим да сте промашили смисао, да се не остварује замишљена сврха јер дефинисани начин радног ангажовања сезонских радника у пољопривреди је у стварности потпуно непримењив и не штити те интересе радника које сте ви предвидели да овим заштитите.

Сада долазимо до мени најдраже и најинтересантније теме и желео бих да поздравим у том смислу уважену министарку без портфеља која се бави демографијом и наталитетом. То је коначно један искорак актуелне власти да се после шест година сети да Србија има проблем беле куге и да ми нестајемо демографски као народ. Ако вам је било потребно шест година, плашим се да нећете ни сада ништа посебно радити јер очито се не разумете у ту материју.

Ми смо увек спремни да јавно подржимо сваки искорак и сваку меру Владе Републике Србије која подржава борбу против беле куге и поставља борбу против беле куге као државни приоритет број један. Ви сте се сетили после шест година да би можда требало мало тиме да се бавите. Чак нисте ни министарство основали, него министарство без портфеља, тј. Кабинет министра без портфеља, што је само доказ како ви третирасте и колико је вама у Влади Републике Србије значајно решавање овог питања. Оно чак нема ни министарство, а државни је приоритет број један.

Наравно, постоје и добре ствари. Желим овде јавно да похвалим министарку јер је послала своје представнике на Округли сто о породици који су Двери организовале у Народној скупштини Републике Србије, уз учешће преко двадесет најзначајнијих асоцијација које се баве заштитом породичних вредности у Србији. То је један добар помак, један покушај комуникације и сарадње по том питању.

Са наше стране, госпођо министре, увек ћете имати отворену руку када је у питању ова проблематика демографије, наталитета и борбе против беле куге. Без обзира на то што смо ми ваши жестоки опозициони противници, ово је тема која надилази наше страначке сукобе и поделе и можете увек рачунати на Двери да ћемо се у том смислу одазвати и

помоћи. Такође вам се захваљујем на пријему наше делегације Српског покрета Двери која вас је посетила да се упозна с тим што ви радите, коју сте љубазно и фино примили.

Оно што ме је данас као најновија вест врло заинтриговало јесте да је председница Владе Републике Србије Ана Брнабић најавила да ће награду „Пријатељ породице“ убудуће добијати компаније које су уз добре пословне резултате у колективима створиле породично и пријатељско окружење које запосленима омогућава усклађивање рада и родитељства. Честитам, још једна права ствар, али био би ред да упознате јавност да је „Србија – пријатељ породице“ кампања Српског покрета Двери већ неколико година уназад и да су ово идеје које сте преузели од Српског покрета Двери. То је добро, то је врло добро. То значи да схватате колико су наше идеје конструктивне, позитивне и квалитетне када буквално и називе наших кампања узимате за називе награда које ви сада додељујете и бавите се темама о којима ми двадесет година причамо. Ево, после шест година власти и ви почињете да схватате колико су то важне теме.

Оно што је, међутим, овде и те како спорно, госпођо министре, јесте то што ниједна тема из ове области не може бити законски решена ако не раде свој посао инспекције рада на терену. То је кључно питање, да ли инспекције рада на терену штите мајку, породиљу, трудницу, да ли омогућавају клизно радно време, да ли на било који други начин штите свакога ко је дискриминисан као родитељ, као отац или мајка више деце, као неко ко би требало да има разумевање свог послодавца.

Зашто се додатно не фаворизују, не само оваквим наградама и плакетама једном годишње него додатним пореским олакшицама и другим финансијским подстицајима од стране Владе Републике Србије из буџета, управо оне компаније које поштују и имају ту врсту социјалне одговорности према породичној политици?

Све ви то можете, али не радите, зато што се још не сналазите најбоље у нечему за шта вам је требало шест година да схватите уопште да је бела куга највећи проблем ове државе.

Нису довољна средства која издвајате. Та средства су само кап у мору мера популационе политике које треба урадити зато што, истовремено док ви подржавате рађање, већи број људи од оних који се роди одлази из ове државе не видећи никакву перспективу под вашом влашћу и у начину на који ви радите против интереса домаће привреде, домаће пољопривреде, домаћег банкарства, радећи за интересе страних компанија, страних банака и страних амбасада. Људи једноставно више не виде перспективу живота у Србији. То вам је много већи проблем, који

треба да зауставите а не да мажете очи неким финансијским подстицајима, које ми подржавамо.

Али где сте да суштински уведете мере које ће подржати борбу против беле куге? Ту вас једноставно нема, јер бисте онда морали да мењате и Закон о раду. Морали бисте да мењате медијску политику и стратегију па не бисте више могли да промовишете ријалити шоу програме него породичне емисије, културно-образовни програм. Али ви не смете да ударите на оне који заправо држе ову власт, а то су ваши ријалити-пријатељи из Пинка, ТВ Хепи и других телевизија које вас 24 сата пропагандно промовишу као власт. Ви, наравно, нећете да ударите на те антипородичне телевизијске програме који уништавају морал, културу, идентитет и психу овога народа.

Ви као стручњак одлично знате о чему вам говорим, само је питање да ли смете јавно да кажете шта су за овај народ и за будућност будућих генерација „Фарма“, „Парови“, „Задруга“ и све друго што черечи мозак ове нације, морал, идентитет и вредносни суд за било кога ко треба да буде тај родитељ, будући отац и мајка. Ако ће будући родитељи одрастати на вредностима „Парова“ и „Задруга“, онда нема шансе да икакви ваши финансијски подстицаји било шта реше. Ово је морално и вредносно питање. Зато људи немају деце, зато имају мало деце, јер не верују више у брак, у родитељство, у породицу, не верују у смисао живота у овој држави. Зато не стварају породице и не рађају децу. То је вредносна борба, госпођо министре, а не борба коју ћете решити неким финансијским подстицајем. Добро је да сте се и то сетили, али и даље не схватате шта је суштина ове борбе.

Желим да похвалим једно изузетно удружење грађана које се зове „Мамин сан“, са Новог Београда, које се бави подршком трудницама и породилјама. Ево, ових дана преко сто мајки је примило у своје окриље и организује на дневном нивоу у Београду разговоре и дружења са њима и сервисирање њихових мајчинских потреба, јер им деца нису примљена у вртиће, јер нема довољно места у вртићима у Београду итд.

Дакле, има ту много тема. Али уместо да решавате та питања, госпођо министре, да уведете ред у инспекције, да неко заштити мајке, труднице од отказа и од свега другог чему су изложене, рецимо, у овим фирмама које сте субвенционисали са 10.000 евра по новом радном месту, да не може да се оде до тоалета, да се носе пелене и сва друга понижења за 20.000 динара... Ту бисте, рецимо, могли мало да пошаљете инспекцију, па да видите како те жене и мајке раде у тим условима. Уместо да то решавате, ви сте решили да се бавите кажњавањем родитеља који нису вакцинисали своју децу.

Молим вас, откуд вама то право? То је потпуно у супротности са другим законима и није уопште ваша област надлежности. Ево, сад ћу да вам објасним и зашто. Чак је и противуставно. Овако, Закон о заштити становништва од заразних болести у члану 85. тачка 6. дефинише казнене одредбе у случају да физичко лице одбија имунизацију лица одређеног узраста и дефинише казну у износу од 30.000 до 150.000 динара. Међутим...

(Председавајући: Хвала, колега Обрадовићу, завршите реченицу.)

... Кључно је питање – родитељи имају право да изразе сумњу у вакцине које нису домаћег порекла. Кажњавате их по два закона: по закону који сам већ цитирао, и сада уводите да не могу да добију социјалну помоћ, односно финансијски подстицај зато што нису вакцинисали своју децу. Дакле, дупло кажњавате родитеље, а не доказујете исправност вакцина јер више немамо домаће вакцине.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Обрадовићу, уз само две опаске. Једна се тиче почетка вашег говора, направили сте једну грешку, вероватно нисте добро упознати са Пословником о раду и законом. Дакле, предлоге законе не упућују Народној скупштини министарства нити министри, него Влада Републике Србије, и ја онако колегијално сматрам да би било центлменски и коректно да упутите извињење Славици Ђукић Дејановић, али то је сада до вас.

Повреда Пословника, Неђо Јовановић.

НЕЂО ЈОВАНОВИЋ: Захваљујем се, председавајући.

Не само што нисте адекватно реаговали на једну грубу повреду Пословника, већ сте дозволили посланику Обрадовићу да настави са изузетно грубим кршењем Пословника током целе своје дискусије.

Мислим да ми нисмо и не смемо да будемо таоци једног таквог говора који се понавља из седнице у седницу, који се понавља увек када овај народни посланик узме реч на седницама Скупштине Републике Србије. Он није само рекао да постоји споменик у неком селу на територији општине Врање који је подигнут терористима, већ је позвао министарку да на тај споменик положи цвеће. Да ли је то, драге колеге народни посланици, увреда само нашој уваженој министарки Славици Ђукић Дејановић, или је то увреда за државу Србију?

Ми немамо ништа против тога да посланик Обрадовић оде у то село, уклони тај споменик и предузме мере да се тај споменик више никад ту не нађе, али не можемо дозволити да вређа државу, да вређа ову власт која је омогућила да на територији целе Републике Србије, што је најважније, влада мир и стабилност и да нико није угрожен.

Оно што сте морали... А сад већ председавајући није ту, а морао је да учини, то је да санкционише оно што је настављено током дискусије од

стране посланика Обрадовића, а то су даље биле увреде госпођи Ђукић Дејановић као министру који представља Владу. Мислим да овде ниједан министар није дошао на одстрел, па ни наша другарица Славица Ђукић Дејановић.

Када трпимо селективну критику онда морам да подсетим посланике опозиције на једну чињеницу, дозволите ми само пет секунди, а то је да кад је увређена министарка Ђукић Дејановић нико овамо није реаговао, а на једну једину реченицу која је упућена госпођи Вукомановић доживели смо салве критика и увреда на један непримерен начин. Молим вас да о томе водимо рачуна, да немамо ту врсту дискриминације. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Да ли сматрате да треба гласати о повреди Пословника коју је начинио председавајући?

(Неђо Јовановић: Не.)

Реч има министар Славица Ђукић Дејановић.

Изволите.

СЛАВИЦА ЂУКИЋ ДЕЈАНОВИЋ: Само да кажем да је тенденција, заправо, да Предлог закона о ратним меморијалима обезбеди континуитет остваривања права бораца, а евентуалне финансијске разлике, ако их буде било, биће компензоване крајем године. То је прво што сам хтела да кажем.

Друго, када је у питању расправа о сезонским радницима, па не ради се само о сељаку који се овде помиње, и комбинати, и велики привредни субјекти су тема овог закона.

Истине ради, биле су три јавне расправе у поступку пре него што смо се овде придружили једни другима да разговарамо о закону.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала лепо.

Овлашћени... Гордана Чомић.

Ви сте овлашћена? (Да.)

ГОРДАНА ЧОМИЋ: Захваљујем.

Од свих закона који су на дневном реду, ја ћу са представницима Владе поделити опаске о три, уз претходни увод да ја законе никада нисам читала, нећу читати, не читам као законе које предлаже неко ко је влада коју подржавам или којој сам опозиција. Срећом, ту је министарка Славица Ђукић Дејановић и зна да је то тачно. Ја гледам законе, предлоге закона и решења као текст који треба да мења животе људи, ко год био влада и ко год био опозиција.

Зато сам одабрала ова три закона пошто сви други на дневном реду су опет закони.... Ја тако читам дневни ред, бих ли ја то ставила на дневни ред да није влада којој сам опозиција, него коју подржавам. Бих, пошто се ради о техничким детаљима у многим законима или се ради о неминовном усклађивању. Међутим, ова три закона се издвајају по ономе што се често

чита у законима, која год влада да их је предлагала, и што сматрам једним дубоким ожиљком популизма код нас и етиком добрих намера без етике одговорности.

Први од тих закона је закон о ратним меморијалима. Прво две опаске зашто је добро да уопште буде на дневном реду – зато што ми немамо тај закон. Лично осећам, како да вам кажем... Жао ми је, јер вам је чињеница да овог закона нема четрдесет година доказ недостатка самопоштовања у овом народу. Доказ намера – причаћемо какви смо јунаци, где смо све били, ко је све страдао, али меморијала немамо. Неко ће доћи са неког места па ће нам то направити. Зато је добро што је он тема нашег дневног реда. И добро је што показује јасне намере да имамо уређен систем – какви, где, чији, коме меморијали могу бити успостављени, какви имају бити уклоњени и о каквима и којима ко одлучује, да би се знало чему и на ком месту ће бити меморијал којим славимо оне који су погинули из нама и данас и онда високовредносних разлога.

Шта није добро у овом закону? Начин на који је дефинисано да ће се меморијали подизати ослободилачким ратовима. Претпостављајући да сви знамо који су то ослободилачки ратови Србије, била она Србија, била она Кнежевина, била она у саставу Краљевине, била она у саставу СФРЈ или СРЈ, просто имате опаске. И, вероватно за већину страшних ратова, од укупно седам које је у сто година Србија имала... Сваких пет година неки рат за 20. век, добро смо и премакли такви какви смо. Дакле, није добро зато што имамо недостатак одговора на важно питање – које смо ратове деведесетих изгубили, у којима смо ратовима победили, који су од тих ратова били ослободилачки да би могли по овом закону бити предмет било кога ко ће одлучивати о меморијалима.

Поново ми је драго што је министарка Славица Ђукић Дејановић ту јер зна да сам, можда с превише емоција и превише грубих речи, нашим заједничким бившим пријатељима у коалицији, људима из њене странке и из моје, замерала што нема јасног списка људи који су погинули у ратовима деведесетих, без обзира на то да ли су припадници безбедносних снага, војске, полиције, и што нема ни списка цивила. Па су неки људи у министарствима казали – ми смо тај посао радили. Ја сам им се извинила, пошто се радило о томе да немате јавно тај списак људи, да немате споменика, да немате меморијала људима који су страдали деведесетих, али је добро што имате бар у министарствима људе који воде рачуна о свом послу и воде евиденцију.

Ако овај закон помогне да нађемо одговор на питање који су то ратови које смо изгубили, у којим смо то ратовима деведесетих победили и како ћемо да се одужимо људима који су у тим ратовима страдали... Јер њима није важно да ли су ти ратови били ослободилачки, да ли у њима

нисмо учествовали, да ли су то ратови у којима нико није изгубио и нико није победио (то сам први пут чула као одговор на моје питање); то су мртви људи, који су погинули на својим дужностима или су погинули као цивили. Њима смо дужни, њиховом животу и њиховој смрти.

Дакле, ако ће то послужити да се поклонимо било ком меморијалу на коме ће бити имена тих људи, онда ће тај закон из етике намера прећи у етику одговорности. Ако неће послужити, онда ће остати на нивоу етике добрих намера да међу собом размењујемо митове о давним временима, *tempi passati*, о томе када је владало јунаштво, чојство и херојство међу нама. Мислим да га и сада има, али да нам је самопоштовања вазда недостајало и да га и сада тешко градимо.

Када је реч о самопоштовању, то је мит за који вежем коментар о другом закону, који такође одсликава добре намере. Сматрам да је потребно донети пропис који се тиче сезонских радника. Просто, ти људи су негде у брисаном простору, на маргини разних закона, изложени свакој врсти неправде због тога што нема ко да их штити. А и овако, у смислу друштвених група, спадају међу људе за које се подразумева да нити имају, знате како се каже, познанства на високим местима па да реше своје радне проблеме, нити имају довољно новца за иоле пристојан живот. У том смислу је пропис о сезонским радницима у реду, требало га је донети.

Када читамо пажљиво одредбе како ће овај закон мењати живот сезонских радника, нажалост, видим једну лоше сакривену намеру, и надам се да грешим, искрено се надам да грешим. А та лоше сакривена намера овог закона јесте да се због њега мења статистика незапослених у Србији. Грешна нам душа ако то радимо због 50.000 радних места.

Зашто се чита та лоша намера која се зове добром намером? Зато што гледам шта се мени дешава ако сам сезонска радница која је дошла да бере боровнице: имам усмени договор са послодавцем, немам гаранције да ће ми зарада бити уплаћена, има обавеза потврде да ја постојим и да сам радила. Држава, друштво, Влада и ова скупштина видеће само ту потврду, неће видети ништа друго. Неће видети мене, неће видети да ли сам добила тих 20.000 динара за рад или нисам, неће видети да ли су ми повређена права. Видеће потврду.

Просто да вам кажем, ја вредносно морам да будем против тога. Овде сам већ поделила свој став да сам против тог понављања наратива да ми немамо послова, нама треба да се праве радна места, нема посла. Није тачно, посла има. И робови су имали посла, сваки дан, цео дан. Жене имају посла васцели дан. Није посао проблем, зараде су проблем.

Мени је жао што и на овом закону, као и на било ком другом који се тиче права људи који раде, нећемо да разговарамо о зарадама, јер када успоставите ту вредносну идеологију – нема посла, ћути, може бити и

горе, усмени договор, 20.000, ћути, може бити и горе, онда ја морам да будем против, ко год био Влада, ко год био опозиција, зато што политика није у томе да може да буде горе. То је једноставно, видимо, то живимо. Политика је у томе да може да буде боље.

Дакле, да ли ће овај закон обезбедити за 60.000 сезонских радника основна права, сигурност и плаћање доприноса, то остаје нама да видимо. Мени би било драго да ја у својој процени грешим и извинићу се и министру Ђорђевићу, и председници Владе и вама ако се покаже да ово не утиче на податке које ће РЗС да даје о статистици незапослених. Буде ли утицало, онда нећемо имати проблем пошто Владу баш брига шта ја мислим о томе колико је то лоше.

Зашто мислим да је лоше да вас буде баш брига ако ја будем у праву? Зато што смо од министра чули исправно разне бројке, од броја оних који су у сивој зони, сезонских радника, преко броја пољопривредника, незапослених и осталих – врло, врло речито. Међутим, нисмо чули кључну бројку због које, као, доносимо закон, а то је смањење сиве економије. Нисмо чули колико ће бити смањена сива економија ако ћете ви регистровати све сезонске раднике. Чули смо да је њихов проценат тренутно, у односу на укупни, скоро 20%. Двадесет посто од чега? Тај проценат сам забележила, рекао министар – 20,8% сиве економије.

Седамдесет хиљада људи, да им дајете по хиљаду евра, не може да направи 20% сиве економије, како год да окренете. Сезонски радници нигде нису, па ни у Србији, кључни проблем сиве економије. Непријављени рад у целини јесте, наравно. Ако ће потврде о томе да су усменим договором они исплаћени смањити сиву економију, понављам, рећи ћу – погрешила сам, овај закон нема лошу намеру да козметички, попут радних анкета, смањује број незапослених.

Зашто сматрам да је то легално радити? Није легитимно радити, али легално јесте. Свака влада ће покушати на половини свог мандата да што сјајније прикаже своје резултате. Никада у мени нећете чути критичара зато што то радите. Шта ћете друго да радите, него у пола мандата да вичете – ово је супер, оно је супер, оно је супер. Не ваља кад има само популизма којим се виче да је све супер. То не ваља никоме, ни влади која промовише своје резултате.

Зашто то говорим? Зато што би мени било драго да ме неко чује па да ова скупштина почне да ради оно због чега постоји Устав, а то је да имамо дијалог о томе да ћемо плаћањем доприноса код сезонских радника смањити сиву економију и учинити добро њима и учинити добро фондовима. А никад овде нисмо причали да сваки запослени у Србији за 40 година радног стажа уплати 34.000 евра у Фонд за здравствено. Израчунала сам да ако, својом вољом и у здрављу и весељу, родим четири

детета, имам једну операцију, ја сам потрошила засад седам хиљада евра. И надам се да више нећу ни евра, док не умрем, а дала сам већ евра и евра.

Дакле, није у питању – ухвати послодавца да ти да потврду, већ је у питању недостатак дијалога овде. Шта се дешава са 34.000 евра сваког од нас који се уплаћују у Фонд за здравство? Како се управља тим новцем?

За Фонд за пензионо 40.000 евра свако уплати. Имали смо овде популизам, против којег сам била и вазда ћу бити, и овде и у Европи, да мора да се продужи радни стаж јер нема ко да заради пензије. Животни век у Србији је 72 године за мушкарца, 77 година за жену. Сада већ раде до 65. Намера је – срећом, одустала је Влада, колико знам засада – да се продужи до 67. Казаћу вам како читам тај закон, да дође у Скупштину, као што сам читала и онај да мушкарци раде до 65. године а просечно живе 72 – ако будеш љубазан да умреш на радном месту, пошто смо ми твоје паре у Фонду за пензионо негде изгубили.

То није грешка ове владе, није моја грешка, није ваша грешка, али то је стање ствари у Србији о коме нећемо да разговарамо. Уместо тога, говоримо о сезонским радницима, са причом да ће потврде које ће они имати учинити да они раде праведније, да зараде боље, да буду поштеније плаћени, да буду социјално и здравствено сигурни и да имају оно што би требало да има сваки радник.

Последњи закон на који имам опаске јесте Закон о финансијској подршци породици са децом. Нико нема разлога, идеолошког, политичког или личног, како год хоћете, да не учествује добром идејом и разумним питањима у дијалогу о томе како да помогнете породици са децом. Апсолутно не видим никога ко би требало да каже да то не треба радити, зато што смо ми организовани у друштво да би држава имала секторе којима помаже све друштвене групе: у старости, по полу, по запослености, како год хоћете. Зато смо организовани у државу. Ако живимо у држави тако да никог није брига како живи онај други, онда то није држава. Или јесте, али се зове заробљена држава и није баш од користи за развој друштва.

Дакле, у старту сам за било које решење које ће подразумевати да смо почели да размишљамо с поштовањем и бригом о томе какво је друштво у коме ће одрастати наша деца. Мени је то важније питање од тога колико добијеш за прво дете. Да ли је то друштво пријатељски оријентисано према деци? Мислим да није. Ни према старима, ни према деци, а, богме, по овој расправи видимо, ни према женама. Мислим да је то већи проблем од тога да ли ће бити десет година по 12.000 месечно, 15.000, или ће бити пет година. Али то опет није тема која икога у Србији занима, колико год је ја сматрала важном. Ја је сматрам и важном и легитимном.

Шта су у том случају мањкавости овог закона? У самим одредбама немате мањкавости. Ако будете имали новца у буџету, а израчунато је да има, онда ће бити исплата, и то тако да се добија за прво, друго, треће и четврто дете. Зашто кажем ако буде новаца? Зато што сам ја део четворочлане породице и једна од 17.131 породице са четворо деце у Србији. Нас 17.131 је решило да има четворо деце. Волимо. Кад би све било из почетка, опет бисмо. Дакле, није у питању имате ли ви новца за нас 17.000 породица. Немате, зато што када имате породицу са пуно деце, то нема цену, то има само вредност.

Не говорим то због тога што сматрам да је овај новац који је сад смишљен премали, није добро измерен. Говорим вам због броја, колико људи у Србији има четворо деце; деведесет и нешто хиљада породица са троје деце. Због броја вам говорим. То су живи људи, мушкарци и жене.

Ако ћемо заиста да померимо наше друштво тако да постане пријатељско према деци, према породици, не митом, не популизмом, не бусањем у груди и измишљеним речима које су потпуно без значења, а остављају породице несрећне у насиљу, остављају жене понижене, остављају старе људе у ситуацији да ја питам свог вршњака, јер ја сам у годинама када нам умиру родитељи, када питам – кад си видео маму, а он каже – у дому је... Не питам ја где је, ја питам кад си је видео... Дакле, то је мени много озбиљнији проблем него што је то колико ћете ви проценити да из буџета треба некој породици.

Оно што не ваља, што прати овај закон, не ваља никако и поновило се и у овој сали, што се претворило у један популистички став о задацима жена да рађају, то да заборавимо. Сви да заборавимо. Дете је резултат договора мушкарца и жене. Мушкарац и жена одлучују о рађању до тренутка зачећа. Нико не мора да роди дете. И не можете изузимати мушкарца из одговорности за зачеће. Али не смете дозволити ниједном мушкарцу да због митова и испразног популизма одлучује о слободи избора за жене. То је недопустиво у 21. веку. Недопустиво. Нити једној жени смете дозволити да митом и испразном реториком и популизмом одлучује о слободи избора за жене.

Ако те две ствари скинете од овог закона, онда ћемо се разумети шта ја критикујем. Не одредбе у закону – ја бих их другачије обликовала, наравно, али то је ваше право – него атмосферу која је пратила и оно што је подстицај рађања и оно што је наталитетна политика и потпуни изостанак става да свака жена има право на избор. Право на избор је да имаш четворо деце, право на избор је да немаш дете, право на избор је да имаш једно дете, право на избор је да живиш сама. Право на избор је основно људско право, да си власник свог живота, својих избора.

Ако наставимо са реториком шта су све обавезе жена и где то све пише и како је то већ вековима тако, не да нећемо имати повећан наталитет, имаћете само раст непријатељства у друштву према женама, деци, старима, према свима онима који ћуте и неће да користе популизам, митски речник и све оно што је иначе слика језика који се користи и кад су питању сезонски радници, и кад су у питању породице у којима хоћете да подстакнете рађање, и кад је у питању оно најосетљивије, какве ћемо споменике, меморијале, кога ћемо да се сећамо и зашто у нашем друштву.

Имам неколико амандмана на законе, без наде да ћу стићи на ред да разговарам о амандманима пошто је овде популарно да буде један члан и готово, али бих вас молила да погледате амандмане јер су разумни и могу да учине добро закону. Хвала вам.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала вама.

Изволите.

Реч има министар.

СЛАВИЦА ЂУКИЋ ДЕЈАНОВИЋ: Србија је водила одбрамбене ратове и преко 6.000 меморијала је везано за сећање на догађаје из тих ратова. Преко 650 меморијала у 44 земље у свету везано је за тај период такође. Просто, подаци за које можда не би било лоше да нам буду на уму кад говоримо о теми и закону који је данас на реду.

С друге стране, посланица Чомић је заиста талентован и квалитетан посланик, то никад нико неће спорити, али верујем да се њене стрепње везане за закон о сезонским радницима не могу остварити, јер тенденција апсолутно није била оно чега се она плаши већ све оно што је причала да је добро у закону.

Када је у питању Закон о финансијској подршци породици, могла бих да кажем да закон ниједног момента нема тенденцију, ни скривену намеру да жену натера да рађа. Држава је у обавези да ствара што је могуће боље услове да жена буде стимулисана да донесе одлуку о томе да оствари нешто што је њена потреба и што сигурно мајке које имају четворо, троје деце, двоје, једно дете најбоље знају. Према томе, не мислим да овај закон има скривену тенденцију да жена мора да рађа, да она то треба да ради због државе. Напротив, мислим да потенцира право жене да зна све што треба да зна о планирању породице, да у складу са савременим научним и стручним достигнућима располаже једним образовним нивоом који ће јој помоћи да донесе, са партнером или сама, бољу одлуку. Мислим да је једно од најелементарнијих људских права право жене да доноси одлуку о томе када ће бити мајка, када ће формирати породицу и са колико чланова.

Према томе, заиста не могу да се сложим да закон због тог популизма добија призив законске материје која жену тера да рађа.

Ниједног момента нам то није била намера и ниједног момента не мислимо да јачање партнерског односа, потпомогнутост различитим стручним и медицинским процедурама у биомедицински развијеним облицима оплодње, развој свих оних института и институција које се баве подизањем нивоа знања из домена јавног здравља и репродуктивног здравља значе тенденцију да жена мора да рађа. Ништа не мора, апсолутно ништа не мора.

Добро је да држава, да јединица локалне самоуправе у својим програмима размишља о сервисним, партнерским, едукативним активностима, које иду наравно паралелно са финансијским мерама које су данас на дневном реду.

А тежња да се наметне размишљање да само финансијске мере нису довољне... Па наравно да нису. Али данас разговарамо о сету закона који се тичу финансијских давања породицама, односно за подизање стандарда детета. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Министар Ђорђевић.

ЗОРАН ЂОРЂЕВИЋ: Поштовани посланици, поштована госпођо Чомић, пре него што се осврнем на сезонско запошљавање, поједностављено само да кажем, грађани Србије нису робови, и то да ли има или нема посла, њихова је воља да ли желе или не желе да раде. То је одлука сваког од њих и њихово уставно право је да ли желе то да искористе или не. Наше је да креирамо за њих радна места и да им дамо могућност да се запосле у складу с образовањем које имају. Уколико желе да раде негде у иностранству, да заштитимо сва њихова права, као наше грађане да их штитимо тамо и да пробамо да обезбедимо да имају једнака права као и грађани у тим земљама.

Наш задатак као Владе првенствено јесте креирање нових радних места. С друге стране, јесте и запошљавање на упражњеним радним местима и тамо где недостају људи да пробамо преквалификацијом, са Националном службом за запошљавање, да урадимо нешто и да кроз пројекат преквалификације и доквалификације пружимо могућност људима да дођу до посла.

Такође, с обзиром на то да технологија иде веома брзо, неким људима који тренутно раде – и то смо у последњој промени која је била у децембру пружили као могућност, то и сада радимо – неким запосленима пружамо могућност да се преквалификују како би остали на својим радним местима, како би били бољи, имали већи учинак и како би могућност за њихове зараде била већа.

Разне методологије постоје када је у питању сива економија. Ја сам узео ону која узима, кад сам истакао да је 28,8%... Односно, она је негде

око 26%, али то је нешто око пет процентних поена мање него што је била пре, односно 2012. године. Ми, наравно, тежимо ка томе. Сива економија убија нашу државу, ускраћује људима све оно што треба.

Ви сте поменули уплаћивање у здравствени и пензиони фонд. Тачно се зна, по закону, за шта се тај новац троши. Не може да се троши мимо закона и зна се у ком правцу је усмерен. Значи, није усмерен било коме са стране, усмерен је само нашим грађанима: с једне стране, да пружи максималну здравствену заштиту, а с друге стране да обезбеди пензије.

И сами знате да систем није био баш у најбољем стању кад је наслеђен и да доста проблема постоји када је у питању пензиони фонд. Ми сваке године успевамо да смањимо оно што држава даје пензионерском фонду. Ми смо сада за пола године неких тринаест милијарди мање повукли када је у питању пензиони фонд, што значи да држава има резултат. С једне стране, запошљавање и све оно што се уплаћује у пензиони фонд омогућава нам да уштедимо, односно да тај новац, уместо да иде у пензије, иде у нешто друго. Гледамо да то буду углавном инвестиције јер се то вишеструко враћа, подиже рејтинг наше земље, подиже кредитни рејтинг наше земље, омогућава већи бруто домаћи производ, веће запошљавање самим тим. С друге стране, пружа могућност да наши грађани боље живе. Ту је, такође, повећање плата и пензија. Ми желимо да део новца свакако усмеримо ка томе да наши грађани могу да потроше, да имају већу потрошњу, јер се то одсликава и на њихов бољи материјални положај.

Кад сте рекли сезонско запошљавање, сами знате, до данас ми немамо ништа; имамо могућност да онај ко запошљава сезонске раднике то уради тако што ће да их ангажује по привремено-повременим пословима. Нико њему не гарантује да ће уопште да се оствари, то је неки уговор и нека уговорна обавеза која постоји код њих, где су администрација и све оно што прати тако једноставан рад доста компликовани управо за раднике које ангажују, одвлачи доста простора. И сами знате да идемо да смањујемо администрацију, парафискалне намете итд. Гледали смо да издвојимо групу наших људи, радника који раде на поједностављеним пословима, који ће имати много других привилегија, и не само они већ и они који их ангажују, да то ураде на једноставнији начин.

Пружили смо могућност првенствено да то буде поједностављена пријава, да свакако онај ко склопи и усмени договор, као што ви кажете, после може да тражи писани договор; њему се исплаћује на крају дана и он може сада на порталу да види да ли је пријављен или није, значи, одмах може да реагује. Закон је предвидео да њему минимална зарада буде 143 динара по сату. Њему је поједностављено и јефтинија је уплата пореза и доприноса, не скида се са евиденције Националне службе за запошљавање,

не губи социјалну помоћ, не губи новчане надокнаде које има. Значи, пружили смо могућност тим људима да раде нешто а да не изгубе друге привилегије.

Нема дилеме око тога, уопште није била жеља да њих скинемо са евиденције, да се отарасимо њих и да имамо мања давања. Напротив, желимо да их уведемо у систем, да почну да раде и да им пружимо могућност да негде где могу, где желе, имају неку додатну зараду.

То је била идеја овог закона. Да ли је он најбољи? Вероватно није, али је бољи од онога што смо имали, а нисмо имали ништа. Показаће време и видећемо како ће он да функционише. Верујем да ће сигурно бити измена и допуна закона, јер ми желимо да идемо у корак с оним како би требало да изгледа и како би то требало да функционише најбоље могуће. У том смислу, тек кад на терену почну да се дешавају ствари, схватићемо где смо евентуално погрешили.

Кажем вам, нама јесте жеља да у неком следећем циклусу променимо тај закон. Тај закон ће доћи на снагу од 1. јануара. С обзиром на то да ће сезонски послови бити тек средином следеће године, ми ћемо можда већ у другој половини следеће године ићи са неком изменом и допуном, али ћемо то знати. Без тога да сад имам сујету, нити било шта, да сад тврдим да је ово најбоље на свету, да смо урадили и да смо безгрешни. Вероватно нисмо, али покушавамо да направимо нешто што ће управо овој групи људи, овим радницима да пружи могућност и оно што до јуче нису имали, а то је да буду пријављени, да провере да ли су пријављени и да ми можемо да реагујемо као инспекторат рада, да можемо да кажњавамо оне који то нису урадили. То је идеја овог закона. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има Гордана Чомић.

Изволите.

ГОРДАНА ЧОМИЋ: Надам се да смо се разумели, па само да додам зашто говорим да нам недостаје, а очигледно га неће ни бити, дијалог о томе зашто ви сматрате да ће то мало доприноса за пензионо и здравство нешто помоћи.

Ја сам три пута гласала за то да се из буџета Србије плате непостојећи пензиони доприноси за укупно скоро 500.000 људи, два пута као владајућа коалиција, једном као опозиција, 2001, 2003. и 2005. године. Још увек имамо људе који немају повезан стаж због неплаћених доприноса од ономад. Сваки пут сам тражила – хајмо у Скупштину да разговарамо где су ти новци, ко је одговоран, па су ми разни мудри, и власт и опозиција, говорили – не разумеш ти, то је политика. Није то политика, то је толеранција неодговорности, то је – имали су добре намере па су

потрошили пензиони фонд, имали су добре намере па су потрошили здравствени фонд, па нећемо сад ваљда с људима.

Министре, до дана док не седнемо овде и поразговарамо о здравственом и пензионом фонду и једнаким правима запослених и оних који уплаћују пензиони фонд, живећемо у етици добрих намера и увек ће се наћи неко вешт ко ће из тих фондова трошити новац без одговорности. Зато говорим о ономе што је видљиво, да недостаје и знање и воља и жеља да стварно променимо приступ. И једном, кад би било и да би било, кад бисмо имали такав приступ, онда бисмо могли много снажније бранити и друга права сезонских и свих других радника него што то чинимо овим законом.

Понављам, ја бих јако волела да грешим.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има Вјерица Радета.

Изволите.

ВЈЕРИЦА РАДЕТА: Даме и господо народни посланици, много је тема разноликих у оквиру једне тачке дневног реда и то није добро, сваки пут на то скрећемо пажњу, овде су морале бити бар четири групе. Не разумемо зашто нисте издвојили бар овај Предлог одлуке о измени чланова РИК-а када знате да би то свакако прошло без расправе. Али добро, гласали сте, сад ћемо да говоримо о ономе о чему можемо и колико имамо времена.

Што се тиче закона о ратним меморијалима и измена и допуна Закона о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца, то су свакако теме које су врло интересантне за посланике Српске радикалне странке, за нашу странку која се залаже за решавање свих ових проблема, али о овим предлозима ћемо говорити у наставку начелне расправе. О овим другим предлозима по пар реченица, колико је могуће.

Када су у питању измене и допуне Закона о условима за упућивање запослених на привремени рад у иностранство и њиховој заштити, ви сте овај закон донели 2015. године и мало је времена прошло да приметите да нешто није било добро. То је управо оно о чему ми говоримо; сваки пут када говоримо о предлозима закона, скрећемо пажњу да врло често долазите пред Народну скупштину са полудовршеним или неприменљивим законима. Зато имате овакав проблем. Значи, сами сте донели закон и сад већ морате да га мењате, али у питању су само техничке измене; ништа суштински у овом закону се није променило, али морали сте и то да урадите.

Закон о запошљавању странаца, такође измене и допуне. За разлику од претходног закона, овај сте донели 2014. године, па онда 2017. године мењали. Посланици Српске радикалне странке су уложили, поднели амандман који је управо скраћивао овај рок са десет на седам дана. Ви тај

амандман нисте прихватили и, ево, сада о томе расправљамо као о изменама и допунама Закона.

Дакле, будите љубазни, обратите пажњу на оно што пишу народни посланици. Ми посланици Српске радикалне странке увек смо били озбиљни и одговорни људи и наши амандмани су увек смислени. Можда вам се некада идеолошки не допада оно што напишемо, али када је у питању правна форма заиста би требало да нас послушате.

Закон о поједностављеном радном ангажовању на сезонским пословима, много се говорило о овом предлогу. Није да не треба овај закон, али не бисмо му придавали тај значај као што сте ви данас покушали да представите, па и посланици који су доста времена говорили о томе, не само ви представници Владе.

Некако је тужно да кажете да је овај закон заправо борба против сиве економије. А на шта се у суштини односи овај закон? Ко су ти људи који раде на сезонским пословима и који су то сезонски послови? Говорим о највећем броју. То су људи који су у оним лоповским приватизацијама од 2000. године остали без посла, који имају педесет и више година и не могу поново да се запосле, који иду да беру малине, вишње, кајсије, воће итд. Таквих је највише. И ви кажете, кад њих регулишете законом, благо нама, неста сива економија. А сива економија цвета ли цвета, и ви то добро знате. Ово је најмањи проблем у оквиру сиве економије.

Један од министара је у одговору неком од посланика рекао да се овим законом штите елементарна права тих људи. Не, елементарна права тих људи била су, прво, да не добију отказе, да им се не распродају фирме на добош у буразерским приватизацијама, да они који су од 2000. године преузели власт не претварају фабрике у локације за хотеле (данас углавном хотели и мегамаркети ничу на местима некадашњих фабрика). Тада је погажено елементарно право тих људи и од тада до данас, нажалост, ниједна власт их није третирала тако да се стварно потрудила и тим људима нашла посао.

Овај закон је поприлично (када буде закон, сад је предлог) непримењив. Лепо је то: дигитализација, портали, пријављивање, али знате ли ви каква је структура људи у селима? Знате ли ви да се овим послом, пољопривредом, баве људи који имају 60, 70 и више година и да ти људи немају могућност приступа интернету, да ти људи не умеју или не могу (многи не могу јер нема мреже) да пријаве до 10 сати тог неког ко је дошао да им обере воће. Дакле, ово што говоримо није банализација, него је ово највећи део на који се овај закон примењује.

Још каже министар Ђорђевић – нисмо безгрешни, сигурно имамо грешке, па ћемо следеће године у другој половини године вероватно имати

измене и допуне овог закона. Дакле, доносите га усред сезоне и већ најављујете измене у току следеће сезоне. Мало није логично.

Предлог закона о изменама и допунама Закона о мирном решавању радних спорова. Знате, овај закон је донет 2004. године па мењан 2009. године. Ми смо и тада, 2004. године, тврдили да од овог закона неће бити вајде, да је ово само мртво слово на папиру, и то тако јесте. Нема података шта се на основу овог закона, колико се тих проблема решило, на који начин су проблеми разрешени.

Постоји суштински проблем и није он у решавању спорова, основни проблем је у Закону о раду. Ви знате да по судској пресуди неко може бити враћен правоснажно на посао, али Закон о раду каже – послодавац не мора да га прими, него му плати неку дуплу накнаду или не знам колики износ у односу на оно колико му је суд досудио.

Тако да расплињавање ових проблема, нарочито сада, у ситуацији када код многих приватних предузетника и фирми из иностранства који су овде, кажу, не могу људи ни синдикално да се организују, како ће онда... А ви овде предвиђате неке репрезентативне синдикате који ће представљати те запослене. То је такође нешто што је непримењиво. Ви можда у тој агенди имате обавезу да овако нешто донесете, али, људи моји, доносите оно што је обавеза.

Овде продужавате рокове са 15 на 60 дана. Потпуно занемарујете чињеницу да је сваки спор из радног односа хитног карактера. Вама радни спорови на судовима трају пет, шест, седам, осам година, спорови за мобинг трају по пет, шест, седам, осам година. Дакле, хајте мало у реалан живот, лепо је све ово што пише, али мало у реалан живот.

Пре него што мало више времена будем посветила овом Закону о финансијској подршци породици са децом, морам да кажем да сте урадили нешто добро ви из Владе Републике Србије, СРС то подржава, а то је Предлог закона о потврђивању Споразума између Републике Србије и Руске Федерације о социјалној помоћи. Када год будете имали неки овакав предлог који се односи на сарадњу са Руском Федерацијом, имаћете нашу, ево и јавну, подршку.

Сада овај Закон о финансијској подршци породици са децом, односно Предлог закона, измене и допуне, највише се овде о њему говорило. Закон је од прошле године, а мењамо га ове године. То говори да овај закон нема систематски приступ решавању проблема популационе политике. Не може се... Госпођо Ђукић Дејановић, малопре рекосте – сад говоримо о овом, па ћемо не знам кад о оном... Морате прво ви у вашем министарству да предложите Влади. Овај проблем мора целовито да се сагледа и целовито кроз закон да се реши. Ово јесте један од корака, са

одређеним манама, добар корак, али није ово начин решавања тог нашег озбиљног проблема.

Слушала сам вас јутрос на једној телевизији, говорили сте оно што сви знамо, али није ми се допао начин на који сте објаснили како млади људи у Србији, анкету сте неку имали, заврше факултет, највише из ИТ сектора и медицине, тако сте рекли, желе да иду из Србије, и кажете – ми смо уложили у њихово школовање и они опет одоше. Онда ви онако помирљиво кажете – па добро, нека онда они буду наши амбасадори у свету. То је лоше. Не можемо ми никоме забранити да оде, али морамо стварати услове – овако сте рекли отприлике – младим људима да остану у Србији, да имају децу, да стварају породицу. То не може на овај начин.

Знате, много је породица које једва чекају овај закон да добију тај неки динар за прво, друго, треће, четврто дете. Не знамо само шта ће се десити ако се неке деси пето дете. Пошто је непожељно држави, треба ли да буде непожељно и породици? Какав ће однос онда имати према том детету, хоће ли то бити неко „ружно паче“ у породици? Дакле, без обзира на ту материјалну помоћ, која јесте потребна и добро ће доћи многим породицама...

Госпођо Ђукић Дејановић, молим вас, извините, знам да вас ово интересује и да желите да учествујете у расправи.

Дакле, само ова финансијска помоћ ствара утисак да држава прави социјалну категорију од породице, а то није добро. Ја мислим да нема човека, или је врло мали број људи који прихватају и којима је лако да од своје породице направе социјалну категорију, па држава ће да да мало за ово дете, мало за оно, оволико година за ово, оволико за оно и некако ће то да се превазиђе. Није ваљда то интенција? Интенција је да се стварају услови за формирање нормалних породица, да млади људи могу да формирају породицу и у селу и у граду.

Недавно је овде донет Закон о посебним условима за решавање стамбених потреба полиције и војске. Ми смо тада рекли да држава која има паре... Ми слушамо (иако нисмо имали завршни рачун, за 18 година само једанпут) да држава има паре. Ако има, дајте да их уложи у будућност. А будућност је управо то, дакле, повољни кредити за решавање стамбених потреба младих људи, али и у граду и онима што живе у селу.

Сигуран посао. Не требају ни мајкама, овде смо слушали неке колеге посланике... Неће ни мајке ни очеви, млади људи не желе да буду социјални случајеви. Иду у школу, образују се, хоће да могу нормално да живе, нормално да функционишу, да имају сигуран посао, да тај посао буде пристојно плаћен, да не може нико више да добија, колико год је мала та гарантована зарада, тај минималац такозвани. Знате ли ви да милион људи прима тај минималац и, што је најгоре, 5.000–10.000 морају у кешу

да врате послодавцу? Дакле, много тога морате да уредите пре него што дођете до тога да дате неком неке паре да би био задовољан.

Смештај у предшколским установама, то је такође проблем. Да ли сте водили рачуна о томе и када ћете почети озбиљније да градите вртиће у селима? Хоћемо да остају млади људи у селима. Како ће? Зашто би дете у селу било ускраћено за вртић, за предшколску установу, зашто би ово у граду имало предност, а оно тамо не би?

Млади људи у селу који закључују бракове, добијају децу, зашто они не би добили повољне стамбене кредите да можда тамо на очевој или дединој кући саграде лепу, своју породичну кућу? Не смемо правити ту врсту разлике ако хоћемо на овај начин да решавамо ово питање.

Знате, ми смо свашта слушали ових дана и у неком претходном периоду и сад, ваљда сви би да се додворе Влади, која говори о ниској стопи наталитета, о популационој политици, о томе да ће Влада то стратешки да решава... Нико нормалан није против тога наравно, али у тој жељи да се додвори Влади или председнику државе, рецимо, народни посланик... Сад ја питам вас, кад ову реченицу завршим, да видим да ли то можда не постоји у Влади, нешто што ми још не знамо. Народни посланик каже да има сазнања да треба ускоро да дође овде закон о мигрантима који ће скупштинска већина усвојити, да мигрантима насељавамо наша опустела села. И каже та колегиница народни посланик да је то добро и због ниске стопе наталитета.

Нећемо ми ваљда да мењамо демографску слику? Нећемо ми досељавањем миграната у наша ненасељена места да подижемо наталитет? То је, прво, врло ружно; друго, то је нешто што не сме да се деси.

Пошто је у питању посланик власти, можда зна нешто што ми не знамо. Заиста је битно да нам и то кажете ако имате нека сазнања о томе.

Породице са децом... Проблем су и породице без деце, односно проблем је рађање првог детета. Не мислим сад у медицинском смислу, него, када се говори о решавању ових финансијских проблема, проблем је младих парова да роде прво дете, па кад се роди прво, онда се некако осмеле да се роди и друго. Тај проблем мора да се решава у основи.

И не смете да везујете ово за узраст до 10 година. Ако држава прихвата да финансира друго, треће, четврто, прво дете, мора га финансирати до пунолетства, суфинансирати. Финансира га породица, односно обезбеђује средства, али држава додаје. То што додаје мора бити или до пунолетства или до краја школовања. Неко ко има троје деце и ви му дајете до 10 година старости те деце, шта ће после? Скупља школа, стиже средња школа, више кошта него основна, скупља гардероба, расту

деца, богу хвала. Дакле, ово је добар почетак, добра замисао, али суштински није добро решење.

Још један предлог. Ми смо интервенисали амандманима углавном поводом свих ових ствари о којима говорим, али нажалост о амандманима нећемо моћи да расправљамо из познатог разлога – зато што ћемо расправљати о три амандмана о меморијалима, што није мање важно, али не на овај начин. Немојте да примену овог закона везујете за 1. јул. Ако имамо информацију да је од 2017. године озбиљан суфицит у буџету, онда члан 197. Устава дозвољава тзв. ретроактивност. Хајте бар да га примењујете од 1. јануара 2017. године, имаће више ефекта. А према ономе што чујемо у јавности, држава паре има, само да их лепо распоредимо. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Верољуб Арсић): Захваљујем.

Прво министар др Славица Ђукић Дејановић.

Изволите.

СЛАВИЦА ЂУКИЋ ДЕЈАНОВИЋ: Захваљујем на разложним упитима и на констатацијама које кажу да је први корак добар а да има неких нелогичности. Па, могла бих да се сложим, јер се ради о добро обученом опозиционом посланику, који мора стављати примедбе, али оно што јесте чињеница, то је да када од госпође Радете добијемо констатацију да је први корак добар, ми у власти имамо разлога да будемо задовољни.

Наиме, финансијска подршка сама по себи заиста је једна од мера, у више наврата сам о томе говорила. Али и прошле године, додуше само са 130.000.000 подстицајних средстава, а сада са 500.000.000 подстицајних средстава, јединице локалне самоуправе у својим срединама праве приоритете да ли ће људи од 18 до 42 године уложити средства у стамбену изградњу, отпочињање посла, у смештајне капацитете у предшколском узрасту.

Управо тај пилот-пројекат који смо имали прошле године је суштински одразио исправност свега што сте ви овде сугерисали, а што сада имамо намеру да применимо у неупоредиво већем броју општина. Јер са 130.000.000 могли сте покрити елементарне потребе, по овим питањима, само петнаест општина, а сада, са три пута више средстава, најмање три пута више општина.

Малопре је био коментар једног од посланика да је 90 јединица локалне самоуправе прошле године апликовало, а да је само 15 примљено, односно добило средства. Знате, за нас је био велики успех да се прошле године на једанаест локалних скупштинских заседања разговарало о овом питању и да је 90 јединица локалне самоуправе одредило лице које ће се бавити популационом политиком или савет за популациону политику, да се уопште овим темама о којима данас разговарамо бавило 90 јединица

локалне самоуправе, од 169, јер до прошле године просто није било ни формалних могућности нити је неко иницирао интензивирање видљивости теме популационе политике и демографских питања.

На упит да ли је могуће да учинимо давања финансијских средстава за све родитеље који су постали родитељи другог, трећег, четвртог детета од 1. јануара 2017. године, процене су да је од 25. децембра 2017. године то сасвим могуће. Одрживост ове финансијске мере од сада па у наредних десет година сасвим је могућа јер се процењује да ће финансијски трендови ићи ка побољшању и да ће не само макроекономска стабилност него и све више инвестиција и веће запошљавање са своје стране давати допринос, што је опет у складу са сугестијама које сте учинили

Када су у питању мигранти, у овом моменту ником није пало на памет да мигрантима поправља демографску ситуацију у Србији, јер они сами не желе да остану у Србији. Као што знате, ми смо пролазна дестинација и оно што је реалност у овом моменту јесте да они иду ка земљама западне Европе. А ја сам поносна, вероватно и сви ви, што смо онима који пролазе кроз Србију у таквим животним околностима у каквим су мигранти били на услузи да им олакшамо муке кроз које пролазе.

То су углавном питања која сте поставили везано за овај закон. Ја мислим да смо на врло сличним таласима. Верујте, да сте ви у позицији да предложете мере, морали бисте, јер и дистанце од 7.000 миља почињу првим кораком, да кренете од неког корака.

Паралелно с овом мером ради се на интензивирању поправљања атмосфере не само у привредним него и у финансијским субјектима и у јавним предузећима око усклађивања рада и родитељства. Стимулишу се социјално одговорни послодавци, најпре ове године кроз награде, а следеће године кроз стицање сертификата који ће им давати одређене предности у њиховим пословним корацима. То су исто поступци који трају и то исто не можемо преко колена, него морамо добро мерити, да урадимо у складу са dobrим праксама других земаља и циљевима о којима сви овде разговарамо.

Када су у питању остале мере, морам рећи да, нажалост, још увек има доста незнања у погледу популационе политике, да су малолетничке трудноће код нас велики проблем, да се велики број породица планира прекидима трудноће, да су то теме на којима друга ресорна министарства раде и припремају одређена акта. Просто, не можете сва акта истог момента донети. Природа циљева које имамо на плану поправљања демографске будућности Србије је таква да ако више од шездесет година нисмо радили ништа а сада смо почели да радимо, сигурно да можемо трпети и врло основане критике, али сигурно је да смо покренули причу на начин да уз повећање видљивости и прављење тих првих корака имамо

шансе да смањимо иначе језиве демографске индикаторе који нас карактеришу.

Иначе, што се истраживања тиче, тиче се студентске популације, 11.000 студената. Заиста се ради о томе да је највећи број наших најбољих студената који су ван Србије са изванредним професионалним постигнућима, што говори о квалитету образовања у Србији. У том смислу сам рекла да можда морамо размишљати на један други начин, не само жалопојке што су они отишли тамо, него да ли можемо правити неке конекције, заједничке пројекте са тим људима који, поред професионалних постигнућа, сигурно имају снажну емоционалну нит ка земљи порекла, ка својој Србији.

Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има министар господин Ђорђевић.

Изволите.

ЗОРАН ЂОРЂЕВИЋ: Само бих кратко допунио неким стварима излагање министарке Славице Ђукић Дејановић.

Прво, када сте рекли да мењамо закон, закон је само предвидео да подзаконским актима финансијске ефекте предвидимо; овај закон чини да то имплементира, односно угради у сам закон. Идеја ове измене јесте да то буде законска обавеза, а не неки подзаконски акт, и у том смислу смо ишли на измену и допуну Закона о финансијској подршци породици са децом.

Када причате о позитивном искуству и дајете подршку за Споразум са Руском Федерацијом о социјалној заштити, морам да вам кажем, тада када смо преговарали о социјалној заштити, врло брзо смо постигли договор, у последњој рунди разговора, тада сам са министром Топилином причао управо о демографској слици и ономе што је Руска Федерација учинила да за десет година успе да преокрене демографски точак у Русији. Они су имали, ако упоредите Србију и Русију, врло сличан проблем, двадесет пута већи од нас, двадесет пута више становника, двадесет пута већи негативни природни прираштај. Причали смо са њима о томе како бисмо ми могли да урадимо. И ово што смо овде урадили јесте на неки начин и у неком виду имплементирано и по њиховим саветима како би то требало да изгледа. Вероватно нисте знали ту чињеницу, али да сте знали, вероватно не бисте имали оволико примедаба на ово.

Гледали смо свакако сва позитивна искуства која постоје и на који начин једну, можда најбитнију ствар у држави да променимо, а то је управо да имамо више деце. Они су то успели да промене за десет година. Верујем да ћемо ми, с обзиром на то да користимо туђа искуства, свакако то успети раније. Мислим да је то потребно нашој држави и нашем друштву.

Када причате о помоћи, ми не дајемо помоћ, ово је подстицај рађања. То је суштинска разлика. Имамо подстицај за прво дете који је 100.000 динара; био је 39.000, а сада је 100.000.

Када је у питању социјална помоћ, тиме се бави други сектор у Министарству. Причао сам и данас о томе, социјалним картама желимо да променимо однос према социјалним давањима и учинимо да то буде транспарентније, ефикасније и, на неки начин, праведније у будућности. Управо зато и радимо социјалне карте и зато ће бити пред Скупштином и закон о социјалним картама.

Када причате о закону о сезонском запошљавању и кажете да није логично, ја ћу да вам кажем да јесте логично. Ми смо шест месеци одложили примену овог закона зато што нам треба закон који ће ступити на снагу, како бисмо урадили подзаконска акта, како бисмо урадили апликацију и како бисмо могли да урадимо обуку, не само послодаваца већ и мало медијски да покријемо, да људи буду упознати на који начин могу да провере да ли су пријављени или не. Такође, у месним канцеларијама ће седети људи који ће пријављивати уместо пољопривредника који се не разумеју или немају рачунаре.

Значи, пробали смо на сваки начин да елиминишемо сваки изговор који постоји сада, а то је да су велики трошкови, да је велика, гломазна администрација. Пробали смо на сваки начин, колико год можемо, да то поједноставимо и изађемо им у сусрет.

Нисам рекао да ћемо ми свакако да мењамо, али закон који је потпуно нов, који треба да заживи вероватно ће имати неких својих мањкавости, а ми не желимо да будемо пошто-пото неко ко ће вас да убеђује да нешто ради и функционише уколико то не функционише. Оно што је порука грађанима јесте да ћемо ми свакако да мењамо, да би грађанима било боље, да бисмо заштитили њихова права и да би они били сигурни да је све оно за шта раде на некој другој страни уплаћено за њих.

Вратићу се само на финансијску подршку породицама са децом. Министарка Ђукић Дејановић је рекла да ми свакако имамо низ мера које радимо и које желимо да радимо. Нисмо споменули да у ово желимо да укључимо све. Апелујемо и на Цркву, разговарали смо и са Црквом, разговарали смо и са САНУ, треба да мењамо приступ и у образовању, треба да мењамо приступ и у култури. Али, такође, треба да радимо и на медијској кампањи.

Знате, рећи ћу вам једну ствар која нама свима упада у очи, можда несвесно и индиректна је порука. Порука данас за срећан брак и млади брачни пар на нашим телевизијским екранима јесте да они седе сами на неком кревету и евентуално имају пса. Ми то морамо да мењамо. Те рекламе индиректно шаљу поруку шта је срећна породица. Срећна

породица нису двоје младих са псом. Можда треба да имају пса, али треба да имају троје или четворо деце. Индиректно треба да шаљемо и такву врсту поруке, јер мислим да то јесте права ствар и да то представља срећу једне породице. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Право на реплику, народни посланик Вјерица Радета.

Изволите.

ВЈЕРИЦА РАДЕТА: Почећу од овог последњег. У праву сте, министре Ђорђевићу, радите то што кажете, радите кампању. Ви сте ти који можете да направите добар спот на телевизији, да се прекрију они спотови банака које рекламирају двоје младих људи са псом.

Госпођо Ђукић Дејановић, нисам ја користила, како сте рекли, искуство опозиционог посланика у овој расправи, већ политички програм Српске радикалне странке. За све оно што сте овим законима предвидели и што иначе у оквиру ове кампање популационе политике спроводите а што је у складу са програмом СРС, наравно, нећемо рећи да то није добро зато што је неко други део власти; ми хоћемо да се овај проблем реши, и то да се реши што је могуће пре и на што бољи начин. Ми разумемо, дуго се није, сад је почело итд., али и ви сте поприлично времена изгубили само у тој причи, најавама, стратегијама итд. Ово је први пут нешто конкретније.

Опет се враћам на онај закон о становима, нисте смели пропустити да у том закону одмах у старту буду предвиђени и млади људи који желе да остану у Србији и да стварају породицу.

Говорите о социјално одговорним послодавцима. Не кажемо да их нема, али, верујте, има и много социјално неодговорних. Имамо позив, али наравно нико не сме да му се име помене, жене која ради у једном трговинском ланцу: трудница, договорила се да ради само поподне јер јој тако одговара због супруга, и само зато што је ставила неку примедбу на рад у том објекту где је радила речено јој је – од сутра идеш у смене или узми књижицу. И таквих има. Али, нажалост, инспектора или нема довољно или не желе да раде. Углавном, инспектори рада не раде добро свој посао.

Било би још одговора, али, нажалост, ви можете колико хоћете, а ми два минута.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем, Радета.

Реч има народни посланик Татјана Мацура.

Изволите.

ТАТЈАНА МАЦУРА: Захваљујем, председавајући.

Прво ћу да изразим протест због начина на који је ова седница заказана. Понавља се пракса, заказана је јуче током преподнева док је био

дан за гласање о тачкама које су биле на дневном реду на претходној седници, тако да посланици заиста нису имали довољно времена да се припреме за свих четрнаест тачака колико их је данас на дневном реду. Нажалост, чини ми се да ће фокус расправе остати највише на једном закону, евентуално два, али ће осталих дванаест закона остати практично незавршени.

Изражавам протест и због тога што је ова расправа обједињена поново, с обзиром на то да имамо један закон који је био у обједињеној расправи када је била расправа о буџету у децембру. Стицајем чудних околности, поред тридесетак тачака које су тада биле у обједињеној расправи, успели смо некако да отворимо тему и да се и о том закону разговара у пленуму. То је Закон о финансијској подршци породици са децом. С тим у вези, ја сам и тада упутила неке амандмане, упутила сам их сада поново, а у међувремену сам поднела предлог измена и допуна тог закона како бисмо неке ствари покушали да променимо.

Желим да напоменем да заиста мислим да овај закон јесте афирмативан, позитиван и да ће донети нешто добро и да сваку критику са моје стране, било ону у децембру, у обједињеној расправи са буџетом, или данас, схватите као добронамерну јер једини циљ јесте да закон из ове скупштине изађе такав да буде бољи за грађане наше земље.

У том смислу, тада сам ставила једну од замерки, а то је да жене које имају радни однос 12 месеци... Тада је промењено са 12 на 18 месеци и ја сам захтевала да се та мера врати, јер је просто ситуација у држави таква да су жене, хтеле то или не, врло дискриминисане када долазе на разговор за посао у најрепродуктивнијем периоду свог живота. Тако да можда није проблем да жена оствари ово да има 18 месеци негде запослење за четврто дете, али је велики проблем да она оствари то када је у питању прво дете. Дакле, на разговорима за посао жене су врло често питане када планирају да заснују породицу, колико имају деце, да ли су у брачном статусу или нису.

Видимо да се и овде врло често таква питања постављају, па смо малопре добили сугестију шта је то изглед пожељне породице, а шта не, да ли она треба да има пса или не, или троје или четворо деце, не остављајући то као могућност породицама да саме изаберу. Просто, да ли ће их нека реклама мотивисати да имају децу или не, мислим да то није предмет расправе.

Зашто сам о овоме говорила? Зато што су породиље у том периоду биле окарактерисане као једна врста породиљске мафије; стављено им је на терет да оне имају некакве планове у којима желе да оштете државу и да те планове спроводе у дело, и да су због тога морали да повећају са 12 на 18 месеци, што, чини ми се, није било тачно. Морам и данас поново да

објасним ситуацију из тог периода зато што је то био разлог зашто су те жене стављене у неповољан положај.

Тада се послодавцима уплаћивао новац за породичко одсуство, а онда су они били у обавези да уплате тај новац породиљама. Морате да будете свесни да је тај новац више него често каснио. С обзиром на то да долазим из приватног сектора, а женски је колектив у питању, ја имам ситуацију у којој сам државу редовно, за сваку породиљу или трудницу, чекала најмање три месеца. То вам је бескаматни кредит ка држави. Који то данас послодавац, посебно предузетник који долази из реда малих, средњих и микро предузећа, може себи да приушти?

Дакле, није то била породичка мафија нити намера жена да то право искористе, већ практично једна злоупотреба државе, која је послодавца стављала у један непријатан положај.

То се у међувремену изменило и добра је измена која је наступила, али се та очекивана промена у друштву није догодила за ових шест месеци, јер и даље имамо ситуације у којима послодавци врло често отворено дискриминишу жене на разговорима за посао и постављају ова питања која сам на почетку напоменула.

И даље мислим да морамо да вратимо ту меру на 12 месеци, и то вам кажем као послодавац и као мајка. Заиста, чини ми се да стављамо мајке у незгодан положај ако ову меру не вратимо на 12 месеци.

Друга мера која је тада била проблематична поново није решена у овом закону, а помиње се, то је да највећа исплата може да износи три месечне зараде. То је проблем и дискриминише оне жене које зарађују више. Дакле, некада је та мера значила да жене могу да приме пет месечних зарада, а сада то не могу, него морају да се уклопе у те три месечне зараде без обзира на то да ли су зарађивале много више пре него што су дошле у позицију да примају некакве надокнаде.

Значи, то су две дискриминаторске мере које нажалост нису отклоњене у овим изменама и допунама након само шест месеци. Друга мера која није измењена и која је могла да буде предупређена зато што ... Хајде да разумем што у овом предлогу закона нема финансијске анализе у смислу колико ће да нас кошта мера коју уводимо, односно надокнаде које додељујемо родитељима за треће и четврто дете, али оно што је могло да се предвиди јесте колико ми имамо деце у овом тренутку која немају десет година, колико је такве деце. Ево, госпођа Чомић је малопре поменула да је мајка четворо деце, њена деца су велика, тако да она зна тачан број колико има мајки које имају троје или четворо деце.

Мислим да смо као држава, нпр. Завод за статистику је могао да уради анализу колико има тренутно у Србији породица које имају троје или четворо деце. Одредба овог закона, зато што ће се односити на децу

која су рођена од 1. јула 2018. године, практично ће дискриминисати сву децу и породице које имају децу која још увек немају десет година. Дакле, ако смо имали простора у буџету да ово предвидимо и ову меру донесемо, чини ми се (ово могу сад само да предвиђам, не могу да кажем пошто немам тачне податке у образложењу) да је било простора да се овај уступак направи и за породице које у овом тренутку имају треће и четврто дете и чија деца немају више од десет година, ако ћемо то ставити као неку границу.

Предложила сам амандманом да се ово укине, просто да се не би дискриминисала деца. Сама одредба која каже да ће исплата бити у једнаким месечним ратама у наредних 120 месеци то би правило ограничила, па сам покушала на тај начин да читав овај закон опишем.

Има један део који је прилично остао нејасан, а то је овај члан 7. који у ствари ближе објашњава члан 24. у Закону о финансијској подршци породици са децом, који каже: „Уколико у току исплате права на родитељски додатак која се врши у месечним ратама корисник права напусти дете или умре, прекида се даље исплата права до одлуке министарства надлежног за социјална питања“.

Шта мене брине? Остало ми је нејасно, пошто ова надокнада иде у корист детета, зашто би се ускратила помоћ деци уколико дође до оваквих, да кажем, непријатних околности због свега овога. Уколико ће ово бити решено у смислу да знате већ сада, да сте планирали подзаконске акте који ће ово ближе да одреде, па ће бити решено, поздрављам, али ме врло брине зато што би сам закон, дух закона требало да се тумачи тако да иде у корист те деце да би она имала успешније, лепше и благодетније детињство.

У истом ову члану, нажалост, имамо један обавезујући став који каже да „уколико се у току исплате права на родитељски додатак која се врши у месечним ратама утврди да деца нису вакцинисана у складу са прописима у области“, бла-бла-бла и сад имамо могућност да стопирамо исплату. Желим, прво, да се оградим од овог става, да ме неко погрешно не схвати да сам против вакцинације. Моја деца су вакцинисана и врло се залажем за то. Остаје један проблем у друштву, а то је врло велики страх од вакцинације из простог разлога што грађани Србије, морамо да претпоставимо, живе у једном великом незнању што се вакцина тиче.

Нити имате неког едукативног садржаја на телевизији, у смислу да можете да едукујете младе родитеље шта значи и која је благодет тога што имају прилику да вакцинишу своју децу, нити имате озбиљније сучељавање у јавности људи који су против вакцинације и оних који се залажу за вакцинацију, да би просто одагнали сваку сумњу код родитеља који уопште доводе у питање да ли треба дете вакцинисати или не.

С тим у вези, с обзиром на то да и сам Устав каже у члану 21. да не можемо некога условимо да своје дете вакцинише, да би то била дискриминација, ја бих ово оставила као избор родитељима. У међувремену, Влада Републике Србије треба да уради све да едукује младе родитеље тако да, када дођу у ситуацију да бирају, могу да направе добар избор.

Мало ми се чини, док сам слушала ову расправу, посебно ових последњих пар излагања и поређење са рекламама и слично, да се стиче утисак да се промовише материнство као посао. Практично се промовише колико ће новца зарадити мајке које ће родити треће и четврто дете, уместо да то буде подстрек за рађање. Као што мислим да вакцинација мора бити ствар избора, без обзира на то шта ја лично мислим о томе, тако мислим да ствар избора мора бити и ово, да људи не долазе у ситуацију да излаз из неке економске кризе виде у томе што могу да роде треће и четврто дете и да од државе добију неки новац.

Плашим се да то не доводи жене у један незгодан положај. Ми треба да створимо такве услове да жене које желе да раде и да се остваре као мајке имају могућност да то желе зато што ће им дете сигурно имати место у вртићу, зато што ће сигурно добити све своје надокнаде на које имају право по законима који су овде изгласани, зато што ће имати бесплатно школовање, али право бесплатно школовање, у смислу бесплатних уџбеника, неких других бесплатних садржаја у оквиру школе. Дакле, оне морају ову меру, у склопу свих других мера, да схвате као подстрек и да пожеље онда, од среће, да имају треће и четврто дете, а не да схвате то као неку обавезу да би се економски ситуирале.

Нећу даље дужити, оставићу простора и колегама из своје посланичке групе. Осврнућу се само кратко на закон о регулисању статуса сезонских радника. Ово је један од оних закона због чега сам против тога да данашња расправа буде обједињена. И, зашто је овај закон по хитном поступку с обзиром на то да ступа на снагу за шест месеци? Није било потребе за тим. Јавна расправа је завршена у априлу, сажетак је изашао негде у мају, данас је јун и ми изгласавамо тај закон. Могли смо да одложимо изгласавање овог закона за пар месеци и да имамо довољно простора да направимо јавну расправу у коју ћемо укључити већи број мањих пољопривредних газдинстава, где би нам људи из прве руке дали информације о томе како би њима било лакше да пријаве сезонске раднике, а у њиховом интересу, интересу радника и, на крају, у интересу државе.

Што се тиче закона о ратним меморијалима, ту ћу само накратко да се осврнем. Подржаћу. Доста квалитетне расправе је данас било, разлога за и против. Мене једино брине састав овог савета који ће се бавити ратним

меморијалима, морам да изразим забринутост. Од седам чланова који ће се налазити у овом савету, четири члана долазе из органа државне управе и само један историчар. Волела бих да је обрнута ситуација и да имамо четири историчара и једног члана који ће долазити из државне управе, јер мислим да ћемо око оваквих питања морати да сучељавамо различита мишљења различитих историчара. Толико од мене. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има министар господин Ђорђевић.

Изволите.

ЗОРАН ЂОРЂЕВИЋ: Госпођо Мацура, прво да разјаснимо, није помоћ, него подстицај. Значи, звала би се финансијска помоћ породицама са децом, а ово је подстицај, значи финансијска подршка породицама са децом.

Зашто 18 месеци, а не 12? Зато што смо имали злоупотребе. Морали смо на неки начин да будемо праведни према свима којима дајемо и да они који нису то заслужили не добију вишак средстава. Објаснићу вам шта је рађено пошто имамо случајеве где смо то откривали и спречавали. Нажалост, то је толико симболичан број људи који је злоупотребљавао, али је отварао могућност да то раде сви и због тог малог броја људи сада морамо да уводимо неке другачије мере.

Шта се дешавало? Када жена сазна да је у другом стању, она се са својим послодавцем – а до јуче је радила за плату, не знам, од 30.000-40.000, није битно – договори да јој послодавац уплаћује 250.000 и да она остатак њему враћа. Када прође девет месеци и она оде на породилско, њој се узима просек за 12 месеци. Она чак после тога дели то са послодавцем, пошто добија много већу надокнаду 24 месеца, иако реално ради за много мање пара. Да бисмо те злоупотребе спречили, ми смо израчунали да је минимално да то радимо на просеку од 18 месеци.

Такође, ишли смо и корак даље, да видимо, с обзиром на то да је велики период а било је можда доста жена које нису радиле, да идемо ка томе да их запошљавамо и да, какав год да је тај просек, њена надокнада, односно подстицај, односно боловање породилско не може да буде мање од минималне зараде у Републици Србији.

Када кажете вакцинација, свакако, право свакога је да ради оно што њему Устав и закон дозвољава, али када причамо о вакцинацији, прво, имате Закон о здравственој заштити и, друго, нико нема право да тиме што не вакцинише своје дете угрожава живот других људи. Ми морамо некако да спречимо да наша деца буду жртве малог броја људи који неће да вакцинишу. Не можемо ми то можда да спречимо у тоталу, људи се одлучују за то без обзира на санкције, али не морамо баш да подстичемо и дајемо финансијска средства.

Када кажете за сезонско запошљавање, зашто смо радили по хитном поступку, видите, има доста ствари које морамо да урадимо до тог 1. јануара. Тек када заживи закон имате законски основ да спроведете јавну набавку када је у питању апликација. Када направите и завршите јавну набавку, треба апликација да се уради, да заживи, да урадите обуку тих људи. Причао сам вам да ће бити не само обука људи који су корисници већ и људи који ће у месним канцеларијама да дају подршку тим пољопривредницима. Такође, треба да имамо једну кампању да кажемо грађанима како могу да провере да ли су пријављени или нису. То све је у склопу пројекта који сада радимо са Норвежанима, а то је „Реци не раду на црно“.

Последња ствар, кажете – требало је да буде јавна расправа. Јавна расправа је била у мају, у три града. Рекли сте, било би добро да имамо једну јавну расправу. Ми смо имали јавну расправу о сезонском запошљавању и она се дешавала у мају, у три града: Београду, Новом Саду и Нишу, тако да сте имали прилику можда и тамо да учествујете.

Верујем да смо, ако ништа друго, направили једну добру основу да идемо даље. Пробали смо да тај сегмент који је био недоречен и врло компликован за те раднике поједноставимо, приближимо и да омогућимо да људи то на једноставан начин пријаве и по повољнијим условима остваре сва она права која имају радници када раде. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Право на реплику, народни посланик Татјана Мацура.

Изволите.

ТАТЈАНА МАЦУРА: Захваљујем, председавајући.

Слажем се с вама да су постојале злоупотребе, и сама сам упозната с тим, међутим, јако је мали број породиља које су томе биле склоне. Ово је могло да се избегне тако што би Министарство за рад послало инспекцију након завршетка породилског одсуства и утврдило да ли су се примања, односно зараде вратиле на пређашње.

Ниједан послодавац, посебно у приватном сектору, не може да издржи тај терет. Ако је повећао плате са неких просечних 30.000-40.000 на 250.000, како кажете, или на 100.000, а очекивао је надокнаду државе да то врати и дели новац, или у каквом год буде односу са запосленом, то није могло дугорочно да буде решење и сигурно би се открило уколико бисте послали инспекцију. Посао инспекције је да ради те ствари. Због малог броја жена које су биле расположене, да кажем, да изврше злоупотребу овог типа, сада трпе све породиље.

Разумем да сте имали потребу за тим, разумем и да се то дешава, не могу да негирам зато што то стварно постоји, али је проблем у томе што је постојало решење које је било много елегантније, него да све породиље

трпе. Постоји простор и даље, овај закон је дошао за шест месеци да се поново мења, и може поново за шест месеци да дође да се мења и да извршимо корекцију у интересу свих будућих породиља.

Што се тиче јавне расправе, ја сам рекла да је она била, одржана је у априлу, па смо закључке негде читали у мају. Оно што сам ја вама предложила јесте да се одложи усвајање овог закона, да се прошири јавна расправа на мања пољопривредна газдинства, како бисте имали директну ситуацију, како бисте разговарали са пољопривредницима о томе да ли имају могућност да изврше евиденцију на начин који је прописан у овом закону, а то је електронским путем. Замишљаам неког пољопривредника у пограничној зони, који можда нема ни дomet интернета, који то мора да изврши. Између осталог, навели сте да у евиденцији мора за себе и за радника да пријави електронску адресу.

Дакле, има неких ствари које сте могли да добијете на лицу места од мањих газдинстава, из прве руке, како би се процес запошљавања сезонских радника олакшао. На то сам мислила. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има министар господин Ђорђевић.

Изволите.

ЗОРАН ЂОРЂЕВИЋ: Прво, поред обуке, рекао сам вам, у месним канцеларијама биће особе које ће помагати тим људима, односно које ће моћи уместо оних који не користе интернет и немају интернет да пријављују сезонске раднике.

Кажете, могли смо другачије. Нисмо могли зато што не можете ... Ја нисам правник, мало знам о праву, али довољно знам да је то немогуће. Управо се то дешава зато што се искористи та „рупа у закону“; она већ сад постоји и ви једноставно не можете ништа да урадите. Уколико бисмо пустили то тек тако, мислим да бисмо у једном тренутку, као што ви кажете за шест месеци, могли да причамо о томе да их има много који злоупотребљавају. Али већ тада би била држава на штети. Били би на штети сви, јер ми не говоримо о неком новцу, нечијем, говоримо о новцу свих нас, о буџету грађана Србије који неко злоупотребљава.

Није то једини пример. Нажалост, постоји примера где се на малом броју људи губило неко право; онда велики број људи који стварно треба да има неко право изгуби то зато што је мали број људи злоупотребљавао. То постоји.

Да вам кажем, уместо да укинемо то право, као што су можда раније радили, па смо нека права укидали зато што смо видели да ће бити злоупотребе, ми смо пробали да нађемо начин како можемо да и даље наставимо са тим а да будемо само праведнији. С обзиром на то да смо приметили да може да се деси да је жена започела са својим послом не тако давно, па је остала у другом стању, а да би њен просек за 18 месеци

био мали, радили смо на томе да добије у том случају неку минималну зараду и да никад не оде испод онога што је неки минимум у држави Србији. Чак смо мислили и о томе.

Кажем вам, вероватно постоје боља решења, али ми у овом тренутку нисмо видели боље од овога, а да будемо праведни и да пробамо да анулирамо злоупотребе. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Реч има народни посланик Мирослав Алексић.

Изволите.

МИРОСЛАВ АЛЕКСИЋ: Захваљујем, председавајући.

Поштовани господине министре, госпођо министарка, представници министарстава, данас расправљамо (наравно, по устаљеној пракси) у обједињеној процедури о дванаест закона. Неки су повезани, неки нису, али то је пракса на коју смо већ навикли. Проблем је шта из такве праксе и таквог начина рада произилази везано за животе грађана у Републици Србији, јер сваки закон који се усвоји овде утиче на креирање њихових живота и амбијента у овој земљи.

Овим хитним процедурама са којима се сусрећемо, обједињавањем расправа, лажним амандманима доводимо дотле да нас треба да опомиње ЕУ о томе како ради наш парламент, а мислим да би много више требало да водимо рачуна о томе...

(Председавајући: Колега, сад ја вас опомињем да се привучете дневном реду како знате и умете.)

Знате, господине Арсићу, ја ћу говорити наравно о дневном реду, као и увек што говорим, али не разумем зашто ми не дозвољавате да кажем нешто пре него што кренем на тачке дневног реда јер и други говоре о томе.

Што се тиче закона које данас имамо на дневном реду, покушаћу да у ово мало времена које имам да разговарам о дванаест законских предлога кажем барем по нешто смислено...

(Председавајући: Због тога вас опомињем да причате о дневном реду, и сами сте сада потврдили да сам у праву. Вратићу вам ових тридесет секунди.)

Прво ћу говорити о закону о ратним меморијалима, који јесте први на дневном реду. Јако ми је занимљиво што у оквиру овог закона који је назван закон о ратним меморијалима, а могао је вероватно да се зове и о спомен-обележјима, у амандманима које су доставили посланици власти стоји да се законом о ратним меморијалима обезбеђује свеукупни развој Републике Србије, па онда: с посебним освртом на фискалну дисциплину, с посебним освртом на развој Републике Србије, дигитализацију,

имплементацију Агенде 2030, стабилност курса динара, унапређење правосудног система итд.

Република Србија је у ратовима изгубила јако велики број људи. У Првом светском рату, кажу, страдало је преко 28% становништва, у Другом преко милион жртава у Југославији, да не говорим о људима који су стрељани у Крагујевцу, Краљеву, па, на крају, и о свим нашим суграђанима који су животе изгубили на Косову.

Једној овако важној теми ви прилазите са расправом којом потпуно девастирате тему и понижавате оне грађане који су изгубили своје најмилије или своје претке, и кажете да то утиче на социјалну равноправност, унапређење правосуђа, унапређење медицинских установа, развој здравства итд. Но, то смо навикли и током претходних седница да слушамо.

(Народни посланици добацују.)

Можете ви мени да добацујете, није никакав проблем. Ови амандмани су слика и прилика вашег начина рада и показују како ви видите грађане Републике Србије.

Што се тиче закона о сезонским радницима, тј. Предлога закона о поједностављеном радном ангажовању на сезонским пословима, нешто ћу више да говорим о том закону.

Пажљиво сам слушао министра када је образлагао овај законски предлог. Разлог за доношење овог закона је спречавање, односно смањивање сиве зоне, која износи 35.000–75.000 радника, по процени Министарства, који раде као надничари у пољопривреди. Овај закон се искључиво тиче делатности у пољопривредној производњи.

Игром случаја сам кроз активности у НАЛЕД-у у последњих годину дана упознат са иницијативом за доношење овог закона и морам признати да сам прилично изненађен што овај закон није ни близу онога о чему смо ми разговарали када смо у НАЛЕД-у причали о увођењу једног оваквог закона.

Да се одмах разумемо, свака иницијатива за увођења реда у држави, за успостављање система, добра је. Питање је само да ли по сваку цену треба ићи навраат-нанос са законима који у пракси неће бити применљиви.

Зашто то говорим? Говорим и због тога што данас, поред овог закона, ми на дневном реду имамо још два закона, од којих је један ступио на снагу 2016. године, закон о привременом раду у иностранству и други, Закон о запошљавању странаца, који је ступио у примену 2017. године. И један и други закон су исто представљани као револуционарно решење, као што сада представљате и овај закон о сезонским радницима а онда ћете га мењати после годину или две.

Да не говорим о Закону о финансијској подршци породицама са децом, који је усвојен, поштована министарко, као што знате, у децембру прошле године, пре шест месеци, и то у обједињеној расправи са буџетом за 2018. годину. Због тога што тада нисмо ни могли да говоримо о том закону вероватно га ви данас већ мењате, после шест месеци, али ћу нешто касније говорити о њему.

Што се тиче Закона о сезонским радницима, ви овим законом који неће бити применљив у пракси још једном озакоњујете рад на црно. Циљ овог закона свакако није да уреди сезонско ангажовање радника, нити да помогне пољопривредницима који ће их ангажовати. Имаће само један циљ и један ефекат, а то је ефекат за државну касу. Дакле, још једном Влада завлачи руку у џеп грађанима Србије, овог пута пољопривредницима, по ко зна који пут, јер ће они морати да плаћају додатне доприносе за сезонске раднике. То не би било спорно да сте у претходних шест година створили услове и амбијент да људи који се баве пољопривредом буду довољно способни да могу да плаћају доприносе за сезонске раднике.

У Србији имате 631.000 регистрованих пољопривредних газдинстава; од тога, само 3.000 су правна лица и предузетници, дакле 628.000 су мала породична пољопривредна газдинства. Овај закон заправо показује колико сте се ви отуђили од народа и не знате како изгледају та мала пољопривредна породична газдинства, не знате колико тешко они преживљавају сваког дана и не знате шта имплицира овај закон за њих.

Бавим се пољопривредом са својом породицом, мој комшија у мом селу Почековина бави се пољопривредом, као што се баве у Лесковцу, Тополи, Војводини или било где. Ти људи неће моћи да испоштују ове законске одредбе, рећи ћу вам касније због чега, нити ће држава моћи да овим законом постигне циљ који жели, а то је да се за раднике који раде у надници, ако је то био примарни циљ, уплате доприноси за социјално и здравствено осигурање.

Да бисте могли да имате пољопривредника који је спреман да поднесе овакав нови намет, говорим о пољопривредном газдинству као послодавцу, морали сте не да им смањујете средства из буџета у последњих шест година и даље их сиромашите, него да им помогнете – да не касне субвенције, да се не смањују субвенције, да не буде мањи буџет за пољопривреду данас него пре шест година када сте дошли на власт, да имате слуха за елементарне непогоде и да помогнете пољопривредницима. Свега тога није било у претходном периоду и они су из године у годину све сиромашнији, све слабији, без капацитета да финансирају радну снагу као што су досад финансирали.

Наравно, ово је сада нови намет за њих. Када овај ваш закон преведете на практичну примену, то би значило да свако од њих треба за једног радника да плати између 300 и 500 динара преко оне дневнице коју су досад добијали.

Поред тога, закон предвиђа да један пољопривредник који ујутру крене на њиву у седам сати треба да испланира време и да до десет сати сваког дана пријави пореској управи своје раднике који му раде на имању, и то како – тако што ће попуњавати пореску пријаву. Кажете, електронским путем. Којим електронским путем? То показује колико ви не схватате у каквом су стању пољопривредници. Да, урадиће то хиљаду газдинстава, ових великих и јаких послодаваца, који су већ приватне фирме и имају гомилу запослених људи. Они своје људе већ запошљавају застално или на друге начине, али ови мали, које ће ово највише погодити, неће бити у стању да то ураде.

Кад сте већ преписали овај закон из других европских земаља, и од Хрватске, зашто бар нисте увели ваучере као што је увела Хрватска, па да могу да оду једном недељно да купе ваучере за целу недељу и да онда попуњавају са радницима који им раде на имању. Наравно, све је то изостало.

Могу да говорим сада и о томе да усменим договором, који сте предвидели без уговора, нећете постићи апсолутно ништа, да контрола радника неће бити могућа. Како ће то да изгледа у пракси? Неко је узео раднике да му беру грожђе, окопавају паприку, а онда дођу инспектори рада или пореске управе, навуку чизме, па крену по њивама да јуре раднике, они ће да беже итд. Заиста мислите да ће ти инспектори, којих немате довољно ни за правна лица и предузетнике у Србији, да зађу по сеоским атарима у целој Србији и контролишу раднике? Наравно да неће.

Друга ствар, кад буду дошли, ови гладни и осиромашени пољопривредници ће мотикама кренути на њих. Па доводите људе у још већи проблем, те инспекторе који треба да контролишу сељака, сељака који данас треба да се бори за откупну цену малине, који треба да плаћа дизел најскупљи у региону, нема субвенционисани дизел, који треба да се моли богу да га не убије град зато што држава нема адекватан и ефикасан систем противградне заштите, који треба да се моли богу да не буду поплаве јер немамо систем за одводњавање, да не буде суша јер немамо системе за наводњавање, коме касне субвенције и подстицаји по годину дана.

Ево, испред себе имам један допис Управе за аграрна плаћања од 5. јуна ове године где се обавештава корисник средстава који је конкурисао за подстицај за тов свиња за 2017. годину да мора да допуни документацију, данас, више од годину дана пошто је поднео захтев. Ако

је нешто фалило, где је била та Управа за аграрна плаћања да га раније упозори на то?

Дакле, то су све проблеми који говоре да су пољопривредници осиромашени, на коленима и да им је ово нови намет који ви њима уводите и нова обавеза, на крају крајева. Једина добра ствар за њих је што ће овај закон у пракси бити потпуно неприменљив. Нити ће држава имати какве ефекте, нити ће надничар имати какав ефекат, а и они неће сигурно давати више новца. Ако буде требало да дају више новца, они ће за толико умањити надокнаду овим радницима који им раде у надници, или ће се са њима договорити да кажу, кад дође инспекција – па ми смо ту, радимо бесплатно. Како ћете онда да их контролишете? Дошли су на мобу, помажу једни другима, не наплаћују своје услуге. Дакле, један закон који неће имати апсолутно никакву примену у пракси.

На крају, када говоримо о њему, преко милијарду и по евра је дуг према ПИО фонду пољопривредника Србије, оних који треба да буду послодавци овима и да плаћају доприносе. Дакле, сад видите о каквој економској снази говорите.

Што се тиче Закона о финансијској подршци породици са децом, тај закон је, као што сам поменуо, нажалост, усвојен у обједињеној расправи о 30 тачака, где је буџет био централна тема и, ево, данас поново причамо о томе и вероватно ћемо још који пут причати о томе.

Хоћу да подржим и похвалим, министарка, иницијативу, јер све што се уради везано за пораст броја становника у Србији је добро, свака мера је добра, али та мера не треба да се претвори у то да то буде трговина. Говориле су друге колеге о томе, говорили сте и ви – не можете ви платити мајкама да рађају децу, то је суштина.

Да, ово ће бити једна од мера које могу дати резултат, али не може дати велики резултат. Зашто? Зато што је свеобухватни амбијент у држави Србији у последњих шест-седам година такав да људи размишљају како ће да беже из Србије. Нама десетине хиљада људи беже сваке године из Србије, а камоли да формирају овде своје породице.

Малопре је неко од колега рекао да нам није проблем друго и треће дете, већ прво. Да, тачно, нама је проблем прво дете. Рекли сте и сами да 600.000 парова нема ни прво дете, не усуђују се да уђу у процес ширења породице. Зашто? Зато што имају финансијске проблеме, зато што немају стабилне изворе прихода, зато што немају стална запослења, зато што немају решено стамбено питање. То су проблеми, то је амбијент. Не може један закон да подигне наталитет у Србији, нити да реши те проблеме. Може да помогне, али морају и други да помогну.

Проблеми као што су стамбено питање, незапосленост, плате, храна, одећа, књиге, вртић, екскурзије, лекови, гориво, струја, порез, то

што сам побројао су основне ствари које треба да плати свака породица и да планира да прошири своју породицу. Не може са платом од 300 или 400 евра, не може тако што ће бити јефтина радна снага која плете каблове у „Јури, „Леонију“ или неком другом предузећу и ви да кажете – ево, супер, запослили смо у „Кромбергу и Шуберту“ у Крушевцу 2.000 људи, или ћемо запослити, за плату од 200 или 250 евра. Са том платом не могу да плате ни режијске трошкове које имају сваког месеца а камоли да планирају децу и проширење породице.

Дакле, потпуно погрешна економска политика је овде постављена, то је суштина проблема. Ви као министар... Ја вам желим успех у раду, и вама и министру Ђорђевићу у вашим ресорима, али овде се ради о комплетном систему институција и једној свеобухватној политици која треба да на крају има резултате којима тежимо, ако уопште тежимо и ако уопште имамо исте циљеве.

Говорио сам, када сам слушао различите експозее, различитих премијера, да немам ништа против циљева и да нико у Србији, сигуран сам, неће да каже да нешто из тих експозеа није добро. Да, све је то добро, само је питање шта ћемо од тога остварити и како доћи до тих циљева. Нешто не стижемо до тих циљева. Углавном се све сведе не јефтину политичку пропаганду, борбу за политичке поене, неке поруке које тренутно шаљемо грађанима, и онда ти жељени резултати и циљеви из године у годину изостају.

Такође, у овом закону сте предвидели родитељски додатак и за прво, и за друго и за треће дете. Ми смо као посланичка група у децембру поднели амандман да се дефинишу прецизни износи и критеријуми и за родитељски додатак и за дечји додатак. Ви сте, наравно, одбили тај амандман, као што ћете одбити и многе друге које смо поднели на ове законске предлоге.

Ништа то није спорно, имали смо на једној од претходних седница сличну ствар када смо поднели амандман да ограничење брзине на ауто-путу буде 130; ви сте га одбили, после сте донели нови закон и прихватили то. Океј, то је начин на који ви видите како треба да функционишу Скупштина, држава и Влада, али вас сада позивам да прецизирате и дефинишете критеријуме и око дечјег додатка. Дечји додатак је такође један велики проблем и нешто што треба да буде у овом закону дефинисано на исти начин као што је дефинисан и родитељски додатак.

Што се тиче наше посланичке групе, нећемо подржати предложене законе зато што се у неозбиљном амбијенту усвајају, зато што нећемо имати расправу у појединостима, што је постала пракса у последњих годину дана. Више није ништа ново када слушамо овде некакве исте амандмане које читају посланици власти, и они улажу амандмане на ваше

законске предлоге. То говори о томе, поштована министарко и министре, да закони које предлагате нису добри, јер ако посланици власти улажу амандмане на ваше законске предлоге, онда ту нешто не штима.

Жао ми је што нећемо стићи да говоримо о важним законима као што је овај ваш закон или закон о поједностављеном радном ангажовању на сезонским пословима. Мислим да су ти закони далеко важнији од овога који је први. Али, шта ћемо, такав је парламентарни рад како га замишља овај режим и ова власт, такви су нам и закони који излазе из процедуре, такав нам је и живот у Србији и напредак у Србији. Не треба да нас чуди што нас је из дана у дан све мање и мање уместо да нас буде све више и више. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Алексићу, немојте да дезинформишете грађане Србије, расправа у појединостима ће бити. То је сасвим сигурно.

Реч има министар др Славица Ђукић Дејановић.

Изволите.

СЛАВИЦА ЂУКИЋ ДЕЈАНОВИЋ: Стратегија за подстицање рађања усвојена је у децембру. То је био формалноправни основ за прављење Акционог плана, конкретизацију мера и припрему допуна Закона о финансијској подршци породици. Не ради се о изменама, ради се о допунама. Морала се, пре свега, створити једна формалноправна основа, морао се учинити један озбиљан прорачун, процена којим финансијским средствима се располаже и антиципирати шта ће се догађати у наредних десет година и какву одлуку треба да предложимо народним посланицима, који ће, у крајњем случају, предлог закона преточити у закон. Ви ћете донети одлуку о томе да ли је десет година добар период, да ли је подстицање рађања за прво, друго, треће, четврто дете у реду.

Било је неких питања о томе шта ће бити са петим дететом. Знате, Светска здравствена организација, дакле, медицинска струка каже да је за здравље жене до броја четири рађање и пожељно и корисно, да је све што је иза тога ризик по здравље жене. Ми смо се просто држали једне стручне сугестије. Јединицама локалне самоуправе предложили смо да за случај да се из пете трудноће роде близанци предвиде из својих финансијских средстава могућност финансирања на исти начин како је то код четвртог детета.

С друге стране, постоје критике да ми стално мењамо законе. Па не мењамо. То што смо допунили овај закон... Можда смо могли ићи са неким потпуно другим законом, који ће имати само један члан, два, три члана, али вероватно би критика била иста – зашто један такав закон, зашто није у склопу већ донетог раније. Значи, ради се о подстицању рађања, ради се о једној формалној процедури, али и суштинској процедури, процени

којом ће динамиком Србија ићи наредних десет година и шта можемо гарантовати у наредних десет година.

Што се тиче сугестија да детињство престаје тек у 18. години, иако има различитих ставова кад у ствари дете постаје адолесцент односно тинејџер, у овом моменту урадило се оно што је било реално.

Најбитнија карактеристика ове владе је што понуда законских решења полази од реалних, а не од оних основа које треба неком да се допадне или не допадне. Значи, узимајући у обзир врло реалне параметре, предлагемо посланицима да изгласају овај закон.

Искрено жалим, мислила сам да Закон о финансијској подршци породици неће бити проблем ни за једну опозициону групу. Познајем и људе који су данас учествовали у расправи и просто не могу да верујем да се нећемо сложити да је то један добар корак. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има народни посланик Мариника Тепић. Изволите.

МАРИНИКА ТЕПИЋ: Захваљујем.

Морам одмах на почетку да изразим задовољство због тога што се министар Ђорђевић вратио у расправу, из простог разлога што њега досад није карактерисао конфликтан или бахат однос према посланицима опозиције, напротив, углавном коректан. Стога ми је запарало уши, врло ме изненадила његова, на неки начин, прозивка опозиције у уводном излагању данас, ничим изазвана. Дакле, у самом уводном излагању, превенирајући, како се изразио, опозициону заједљивост по неким питањима коју је очекивао у току расправе.

Стога бих апеловала на министра Ђорђевића да не упада у замку допадљивости тапшачима и да нема разлога да према опозицији овако наступа, као што сам рекла, ничим изазван. Верујем, министре, да имате свест о томе да сте овде са вашим сарадницима пред посланицима, где смо сви једнаки, и народни посланици позиције и опозиције, да треба да вам буде циљ да што већи број нас убедите да подржимо законе о којима нас извештавате и које образлажете у име Владе. Исто тако, да ћете се потом, уколико буду усвојени, старати о томе да они буду примењени на адекватан начин, који се односи и на грађане који су гласали за ову власт, и на оне који нису гласали за ову власт и на оне који уопште нису гласали, на крају крајева. Волела бих да се у вашем односу према народним посланицима вратите на онај однос који смо ипак ценили и који сте имали до јутрошњег уводног излагања.

Морам да кажем да су мени скренули пажњу закони у области рада, и то нарочито сада већ мало дуже препричаван и образлаган закон о ангажовању сезонских радника. Међутим, ви врло добро знате, министре, да нема адекватних решења, и да је све ово само покушај стављања машне

на фикус, уколико се пре било ког новог закона (овде је реч о новом закону) или измена и допуна већ постојећих закона не промени, за почетак, Закон о раду, који би требало да буде најважнији, бар у нормалним државама. Нажалост, у Републици Србији он је заснован на робовласничким принципима имајући у виду да нигде није лакше отпуштати раднике него у држави Србији, да они који се охрабре да правду траже пред судом, понеки је и добију, наилазе после на ситуације у којима се одлуке суда не извршавају или се унедоглед одлажу.

Такође морам да кажем, пре уласка у детаљније образлагање, у име Клуба самосталних посланика, о закону који сам поменула, дакле о сезонским радницима, да постоји један закон који је био близу тога да га наш посланички клуб подржи, а то је измена Закона о мирном решавању радних спорова, који је оправдавајући у новом нормирању. Међутим, постоји један део закона који нисмо могли просто да оправдамо, или нисмо видели да је образложење адекватно или довољно за нашу подршку, а то је чињеница да се мобинг, односно злостављање на раду и дискриминација сада придодају у надлежност миритеља. Иначе, то су индивидуални спорови који су најчешћи, најосетљивији у односу послодавца, односно надређеног и запосленог. Мислимо да ово није добро решење и да ће покушај миритеља, уколико не дође до обостране сагласности, како је овим изменама предвиђено, само да продужи рок даљег мобинга и да ће ситуација, нарочито за запослене у проблему, бити све непријатнија.

Оно што је свакако фокус мог излагања и што је закон за који сматрамо да је непоправљив, дакле да га треба повући из процедуре, јесте већ помињани закон о поједностављеном радном ангажовању на сезонским пословима. Првенствено се мисли на сезонске раднике у пољопривреди, дакле на најтежим пословима у пољопривреди.

Морам да кажем да је јавност била у могућности тачно пре месец дана, крајем маја, да буде коначно јавним изјавама информисана о томе какав је однос ова власт, односно овај режим имао током последњег времена према сезонским радницима. Добро је да је то постало јавно. То јесте заиста необичан однос, то јесте однос какав нико други није имао према сезонским радницима; неки би то волели да кажу – први пут у новијој српској историји. Ја ћу стога јавне податке који су изнети 29. маја да прочитам овде због министра ресорног, због мојих колега и колегиница и наравно због јавности, а то је да смо ми сазнали да је овај режим сезонским радницима за локалне изборе у Врбасу плаћао по хиљаду динара дневницу да не раде али да продају свој глас за СНС.

Ево цитата из јавне информације. Један груповођа сезонских радника потврдио је да је учествовао у куповини гласова за СНС на

прошлогодишњим изборима у Врбасу. То је потврдио и полицији. А како је објављено 29. маја, полиција је, како је наведено, почела да поступа по кривичној пријави за куповину гласова на тим локалним изборима у Врбасу. Он је потврдио, дакле тај груповођа сезонских радника, да је „у договору са повереницима СНС-а, раднике уместо на њиву развозио на бирачка места, те да су за гласање за напредњаке добили дневницу од 1.000 динара“. Каже човек: „Рекао сам да су ме контактирали људи из СНС-а и рекли да за глас дају хиљаду динара. Ја сам то пренео радницима – ко буде гласао за СНС, добиће дневницу без рада. Нису сви пристали, али они који јесу добили су новац.“ И ето, једини је проблем, испада, овом човеку, каже: „Сада ћу можда ја испасти једини кривац, а знам многе који су то радили, и за СНС и за СПС.“ И рекао је да га нико није припремио за могућност да ће бити позван на разговор у полицију. То је оно што постоји као јавна информација.

Досад, а није искључено да ће тако бити и надаље ако смо свесни реалности, радници на најтежим пољопривредним пословима били су у толико тешкој ситуацији да су били спремни да за дневницу од хиљаду динара продају свој глас да би неко у њихово име одлучивао наредне четири године. Ово је само илустрација да видимо у каквој се ситуацији налазе надничари.

Ако се вратим на конкретна решења која сте поднели у овом закону, за који сам се већ изјаснила да је непоправљив и да сматрам да га треба повући из процедуре, господине министре, ви овде успостављате принцип усменог уговарања. Могу да разумем, сами сте рекли да нисте правник, могу да разумем да неке околности за вас нису препознатљиве, али сам сигурна да у вашем блиском професионалном, радном окружењу постоје врло стручни правници, који су морали да вам укажу да је успостављање усменог уговарања након векова развоја правне науке нешто што је најнебезбеднији, најнесигурнији однос између било кога ко треба да буде страна у том уговарању, без обзира на то да ли су у питању, у овом случају, сезонски радници, њихови послодавци или неки други однос, односно други профил уговорних страна.

Морали су да вам кажу, такође, да није тачно да су искуства неких земаља које су исто успоставиле у једном тренутку принцип усменог уговарања позитивна. Морају да вам кажу да су искуства показала да су та решења прокажена у међувремену и да се ради на томе – неки су то већ учинили а неки раде на томе – да се што пре измене.

Наравно, живот је бржи од закона и ви не можете ... Није ми јасно по ком основу нам сада говорите да ћете уочи следеће сезоне летњих радова, дакле до следећег лета, можда изменити уговор, односно овај закон уколико се испостави да је он проблематичан, а то не чините сада

када вам се толико пута и за већ нека поновљена решења указује да их треба прихватити. Јер овај закон, на овај начин написан, јесте закон који заправо штити права послодаваца, а не сезонских радника.

Такође, морали су да вам објасне да је усмено уговарање, као што сам рекла, остало далеко ван правне науке још у доба старих Римљана. Знате, тада су се усмени уговори спроводили тако што се појаве сведоци, појави се човек са вагом, стране у усменом уговарању обећају једна другој неку обавезу... Ја кажем – ја сам Зорану Ђорђевићу позајмила хиљаду динара, он ће ми вратити за месец дана. После месец дана Зоран Ђорђевић дође и каже – откуд, није мени она уопште позајмила хиљаду динара. Због тога су стари Римљани почели да записују обавезе и оно што се изговори приликом усменог уговарања. Дакле, писани траг је био једина гаранција шта је договорено. Тако су настали закони. Закони су настали због тога да људи не би лагали и варали једни друге, зато што је усмени уговор најнебезбеднији.

То је члан 5, који последично изазива низ других норми, које додатно чине овај закон неодрживим.

Усменим уговором се сматра тренутак када радник приступи на рад прихватајући пре тога представљене услове од стране послодавца. Нигде се не евидентира ни шта су они договорили, ни која је цена дневнице, односно сата, ни да ли ће он имати паузу од 30 минута на коју би требало да има право. Апсолутно ништа осим елементарних личних података.

Наредна ствар коју онда претпостављате јесте да послодавац, на захтев тог сезонског радника, може да изда потврду где ће бити наведени подаци да он ради. Али, у тој потврди, коју издаје максимално два месеца касније, са којом тај сезонски радник који можда ради месец дана или десет дана не може да уради ништа, уопште не мора да значи да ту неће бити лажирани подаци. Можда ће они усмено да се договоре да ће радник да ради за двеста динара на сат, а онда ће послодавац два месеца касније да наведе да га је ангажовао да ради за сто динара на сат. А сведока нема. Усмени договор је само између надничара и послодавца. И ко ће да гарантује? Инспектор рада, који је овде наводно заштитник права сезонских радника? На основу чега ће тај човек да закључи шта је био договор, шта је био усмени уговор, на „мајке ми“? Па то не може да прође нигде.

Дакле, не постоји ниједно тумачење најбољег правника на свету који ће рећи да овај закон обезбеђује и гарантује побољшање услова рада и права сезонских радника, то је потпуно јасно.

Да не говорим о уцењивачком потенцијалу одређених одредаба где послодавац једнострано може да откаже уговор сезонском раднику тако

што ће одмах да запосли следећег. Наравно да ће овај први, у страху од губитка посла, да пристане на све.

Дакле, не постоји у тој евиденцији нити износ зараде, нити знамо да ли ће се плаћати на руке, или можда постоје неки обрачуни зарада, који би опет били неки доказ.

Морам такође да кажем да уопште не разумем како сте дошли до закључка да овај закон убрзава или олакшава ангажовање сезонских радника ако вам је, с једне стране, био циљ да кроз усмени уговор избегнете формалности, а онда с друге стране уводите низ формалности, буквално у сат, за послодавце. Није ми јасно како нисте предвидели решење да се једноставним формуларним уговором, једнаким или типским за све, овај однос регулише. Али ви сте све то избегли и заправо заштитили углавном права послодаваца, уколико уопште буду савесни да пријављују сезонске раднике.

Остало ми је још мало времена само да се осврнем и на неколико врло занимљивих теза које су овде изнете у делу обраћања о популационој политици. Користим прилику да апелујем и на министарку Ђукић Дејановић и на министра Ђорђевића – дајте, учините све, уложите сав могући утицај на министра просвете и министра здравља да се репродуктивно здравље уведе у школски садржај.

Ви сте нама, министарка, говорили о образовном нивоу жена, да треба да се подигне, слушали смо од министра о статистици, о киретажама, о нежељеним малолетничким трудноћама итд. Нису у питању жене; ми морамо да се бавимо адолесцентима, дакле и девојкама и младићима, који су, наравно, заједно у томе.

Репродуктивно здравље није само питање репродукције. Ми се сви рађамо као сексуална бића, дакле са репродуктивним органима; избор је људи да ли ће се репродуковати или не, али ми морамо једнако да се старамо, и они који то желе и они који то не желе и они који желе а не могу... Ви знате да је најбоља мера превенције нежељених трудноћа, последичног стерилитета итд. увођење репродуктивног здравља и тих садржаја не само у средње школе него у више разреде основношколског образовања. Ту нема друге. Нема праксе, нема државе која није показала да је то најбоља мера превенције.

Ја вас молим да заложите своје ауторитете да се што пре то примени у Републици Србији, било кроз неко пилотирање, било кроз неки алтернативни садржај. Али објашњење да клинци или млади знају све није тачно. Молим вас, погледајте статистике института, завода за јавно здравље, од Војводине па преко Београда, видећете колико не знају о елементарном репродуктивном здрављу, немају појма о елементарним стварима. Информисање преко интернета је, знате и сами, често

парцијално, нетачно, недовољно. С друге стране, ја не спадам у те родитеље али разумем родитеље који немају знања, немају храбрости, на крају крајева, да са својом децом разговарају на ову тему.

Мислим да је образовни систем кључан, значи, не здравство, али у мрежи ових министарстава, кроз образовни систем, да је то једина мера не само превенције лоших и опасних ситуација у којима се жене могу наћи, као и младићи, наравно.... Ми овде потпуно запостављамо момке. Када неко каже репродуктивно здравље, сви прво помисле на нежељену трудноћу неке младе девојке или средњошколке зато што је њена трудноћа видљива, знате, а нико се не бави уролошким проблемима момака, разним другим проблемима које адолесценти имају буквално на свакодневном нивоу, а у том су узрасту када не деле с ауторитетима своје проблеме и када је вршњачки однос кључан. наравно.

Мислим да је систем образовања, који је најобухватнији, кључ. Дакле, не алтернативно – идите у неке заводе или изместите се, нарочито у малим срединама... Знате да су млади стигматизовани чак и ако немају проблем а оду по информацију у неко саветовалиште. Да, доћи им на ноге, у образовни систем, који је најобухватнији, то је права мера. То не значи да искључује мере о којима сте ви говорили, али мислим да је ово лекција број један, а све остало је надоградња. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има министар др Славица Ђукић Дејановић.

Изволите.

СЛАВИЦА ЂУКИЋ ДЕЈАНОВИЋ: У последњем делу садржаја вашег учешћа у расправи заиста бих се потпуно сложила. Наша традиционална породица проблеме репродуктивног здравља и сексуалности просто не прихвата као тему која јој може бити значајна, а и те како је значајна за све чланове породице.

У том смислу, слажем се с вама да образовни и здравствени систем морају у оквиру својих реформских корака направити један продор управо у јавно здравље и у оквиру јавног здравља више знања о репродуктивном здрављу, и то на сваком нивоу, од предшколског периода када се учи породично стабло и однос брат–сестра, дечак–девојчица и стичу елементарна знања, до оног у основној школи, јер почетак сексуалног живота међу нашим младим суграђанима је знатно нижи него што је био раније, а прво рађање је одложено за знатно каснији период.

Оно што смо урадили у прошлој години, то је да смо успели, у сарадњи са министром Шарчевићем, да у оквиру предмета Физичко и здравствено образовање у петом разреду основне школе, што је потпуно недовољно, уведемо и часове знања о репродуктивном здрављу и разговор о полно преносивим болестима.

Колико је тема коју сте поменули заиста важна говори и чињеница да је код нас један од најчешћих карцинома код жена карцином грлића материце, који је у далекој Аустралији међу карциномима био заступљен пре десет година са 22% и само захваљујући примени вакцине против ХПВ сведен на 1,1%.

Према томе, теме се јако преплићу. Не можемо бити истовремено поборници антивакциналног лобија и тражити да нам знања о репродуктивном здрављу буду модерна и савремена. Морамо се просто држати правила струке. Због тога и министар здравља, и министар образовања, и министар за рад и социјалну политику, и министар за животну средину и сви ми овде скупа морамо размишљати како да ниво општег знања подигнемо. Помало је болно, али је чињеница, без обзира на то колико волимо једни друге и нашу Србију, да нам је ниво општих знања, посебно у овим осетљивим областима, јако низак. Сви би да неко други крене да ради, али не он сам.

Због тога врло подржавам ваше учешће у расправи, да без увођења у образовни систем тема везаних за репродуктивно здравље и без едукације будућих родитеља, који морају разбити тај стереотип да је табу тема разговор о свему томе у породици... Јер дете ипак највише времена проводи са својим вршњацима у породици и у школи, дакле, то су неке средине где се стичу прва знања. Дечаци и девојчице са 10–14 година, у просеку са 12 година, треба да буду јако информисани о свему, да не бисмо говорили о малолетничким трудноћама, о секундарном стерилитету, о карциному грлића материце, који може бити превениран ако се примени, по нашем законодавству, препоручена вакцина, јер има проблема, као што видимо, и с обавезним вакцинама.

Ако се све то примени, можемо заиста направити суштински корак напред и у питањима везаним за мање секундарног стерилитета и болести које односе животе и у фертилном периоду, а сваки живот је важан и свако дете је важно.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има министар господин Ђорђевић.

ЗОРАН ЂОРЂЕВИЋ: Када је реч о нацрту закона о поједностављеном сезонском запошљавању, морам да вам кажем да усмени договор постоји по закону о облигацијама и дан-данас, он се користи и дан-данас.

Онај ко склопи договор, једноставно, ако га не исплати онај ко је требало тог дана, сутрадан неће да се појави. Сад, по овом закону, ми смо предвидели да тај усмени договор јесте нешто минимално што по закону њему припада, може само да буде више од тога. А он, као што сам рекао, може на крају дана, сам или уз помоћ неког другог, да провери да ли му је то уплаћено и да ли је стварно пријављен. И од тога зависи да ли ће сутра

доћи на посао. У том случају, онај ко је ангажовао те људе, ако се лоша вест да се нешто не уплаћује брзо прошири међу радницима, мислим да ће довести до тога да ће тај ко им не уплаћује оно што треба доћи на лош глас и неће моћи да набави раднике у будућности. Тако да мислим да ни њима то неће бити интерес.

Кажете, зашто усмени договор. Па ваљда сви идемо ка томе да поједноставимо што више. И сами сте констатовали да је неке ствари врло тешко урадити, а замислите само да од њих тражимо још и да потписују уговор, да штампају уговор у не знам колико примерака, или да купују уговор од некога, а да притом не знамо да ли ће ти сезонски радници прочитати све што пише ситним словима и тек онда знати шта су потписали. Овако знамо да је минимум који треба да буде испоштован оно што закон од њих тражи и, такође, да је минимална цена рада 143 динара по сату.

Тако да је све врло мерљиво и све је проверљиво. Радник који је ангажован врло лако може да дође до сазнања, када заврши радно време и када буде исплаћен на руке, врло лако може да провери да ли је све остало испоштовано и да ли ће сутра да се појави на послу. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Захваљујем.

Овим бисмо завршили са данашњим радом и настављамо сутра у 12 сати.

(Седница је прекинута у 19.20 часова.)